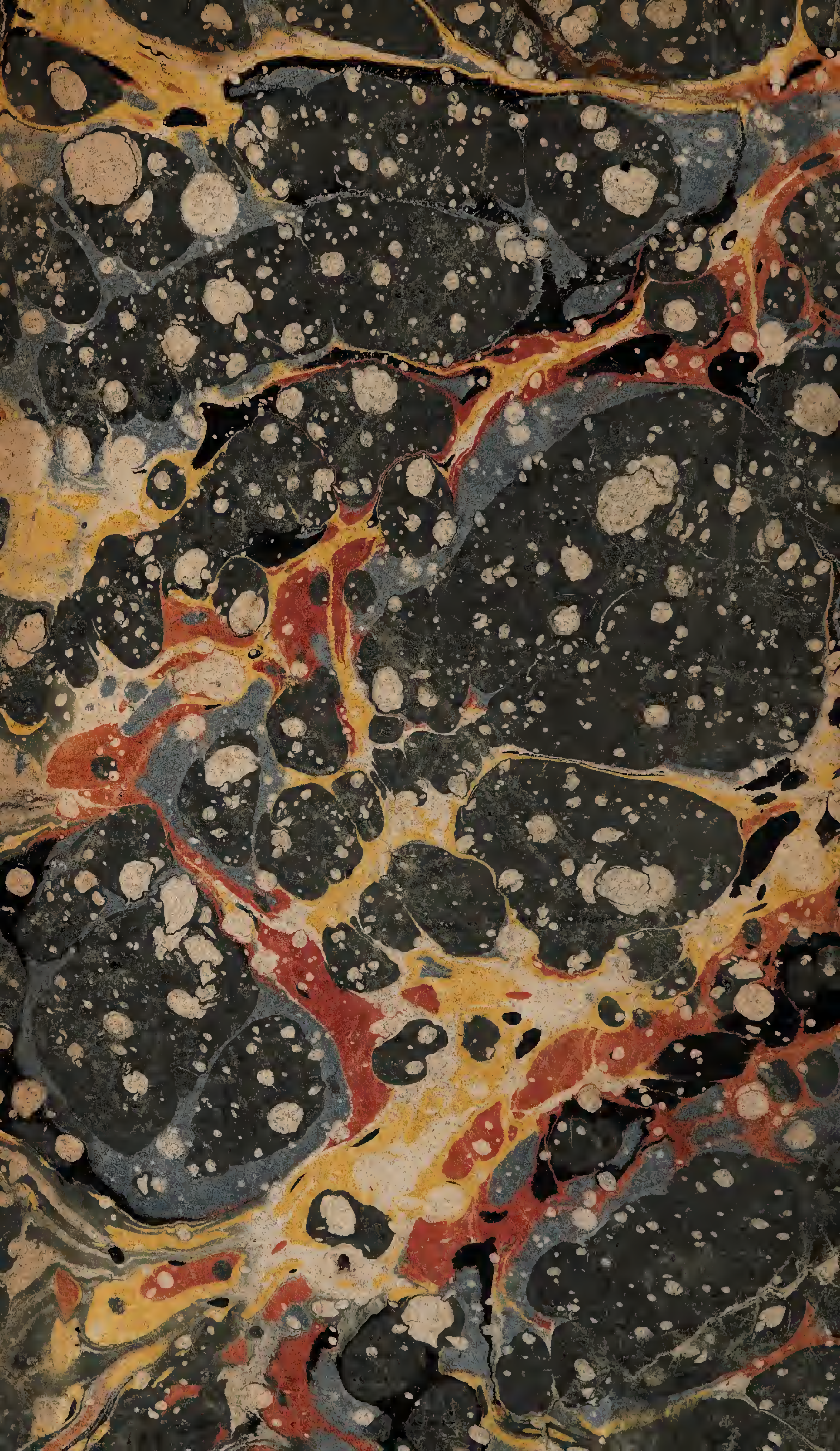
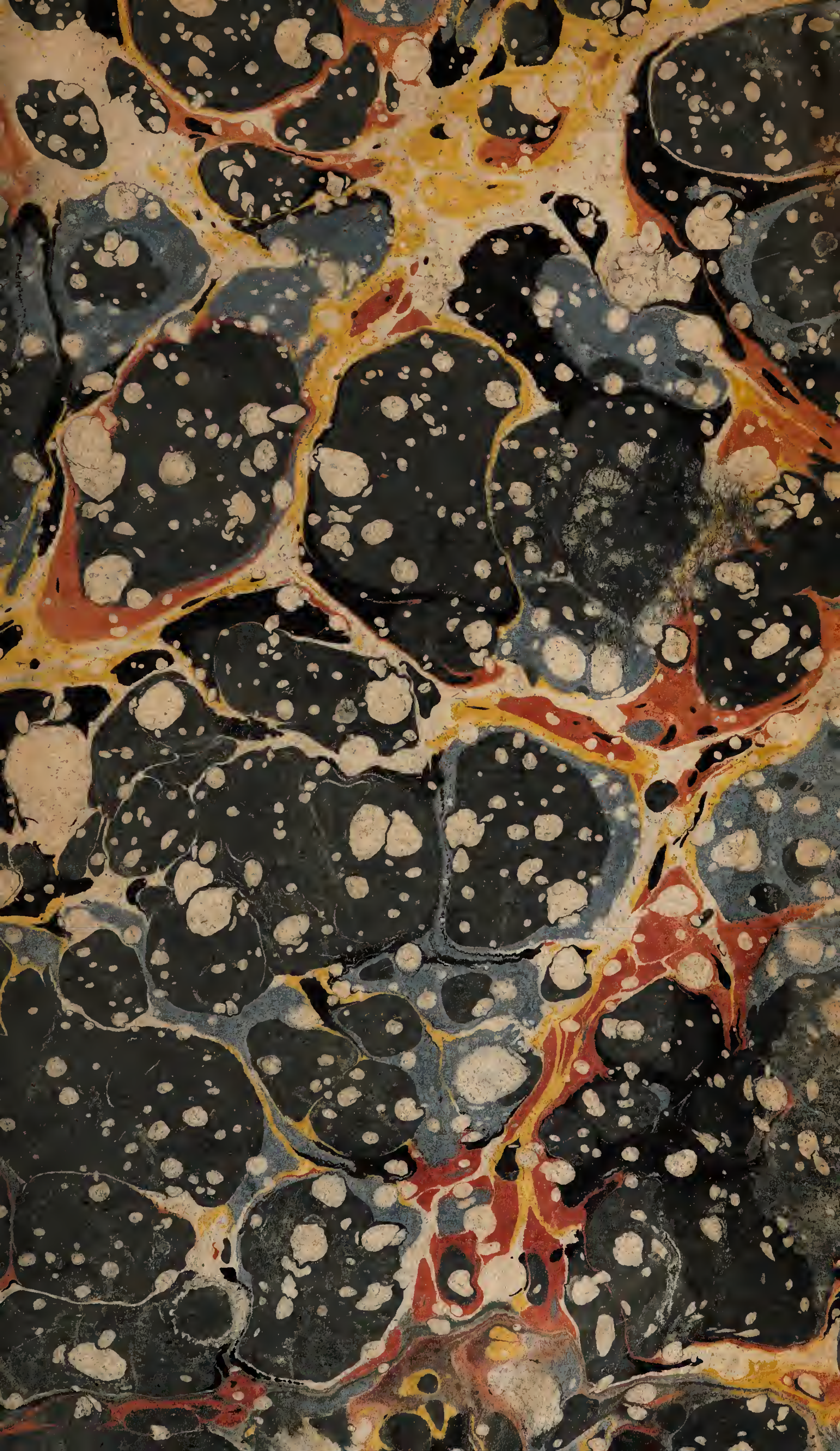

STOERCK

Interne antiquitus Cicuta exhibebatur.
vide Galen. Comm. aphor. Hipp. 2. p. 13.
— Mercurialis folia cicutæ sub decoct. specie in furore Uterino. de Morbis Mulierum lib. IV. c. 10
ex Diario Eruditor. Paris. ann 1762. mense Octobre pag. 687. 4° ubi hujus de Cicuta libri recensio fit.

Vide Philos. Transact. Vol. 52 P. 1. pag. 89 art. 15

De Cicuta Maiore intelligendum iri Auctorem: & hanc plantam cum multis aliis confundi, & ejus vires pro soli varietate nimium differre. vid. locum citatum.

ANTONII STÖRCK,

SACRÆ, CÆS. REG. APOST. MAJESTATIS CONSILIARII AULICI, ARCHIATRI, ET IN NOSOCOMIO CIVICO PAZMARIANO PHYSICI

LIBELLUS,

QUO DEMONSTRATUR:

CICUTAM

NON SOLUM USU INTERNO TUTISSIME EXHIBERI, SED ET ESSE SIMUL REMEDIUM VALDE UTILE IN MULTIS MORBIS, QUI HUCUSQUE CURATU IMPOSSIBILES DICEBANTUR.

EDITIO ALTERA.

VINDOBONÆ,

TYPIS, JOANNIS THOMÆ TRATTNER, CÆSAREÆ REGIÆ MAJESTATIS AULÆ TYPOGR. ET BIBLIOPOLÆ.

MDCCLXI.

SACRÆ CÆSAREÆ, REGIÆ,

APOSTOLICÆ

MAJESTATI,

MARIÆ THERESIÆ,

AUGUSTISSIMÆ ROMANORUM

IMPERATRICI,

HUNGARIÆ, BOHEMIÆ, DALMATIÆ,

CROATIÆ, SLAVONIÆ, &c. &c.

REGINÆ,

ARCHIDUCI AUSTRIÆ, &c. &c.

DOMINÆ

SUÆ CLEMENTISSIMÆ

ANTONIUS STÖRCK.

AUGUSTISSIMA ROMANORUM IMPERATRIX!

DOMINA CLEMENTISSIMA!

Quam vis omnes ſcientiæ & artes, TUO favore & infinita TUA clementia reſtauratæ, mira cum induſtria atque ineffabili contentione hac in antiquiſſi-

ma Universitate Viennensi ornentur & excolantur, nemo tamen est, qui dubitat, scientiam medicam ex his omnibus maxime eminere, vigere, florere.

Nec mirum! etenim non modo summi in hac scientia Professores indefesso suo diurno, nocturnoque labore ea

ea omnia excogitant, tentant, & perficiunt, quæ ad diſcipulos in omnibus medicinæ principiis erudiendos, & in vera ac unica Hyppocratica praxi firmos reddendos apta & neceſſaria arbitrantur; ſed & ipſi, ex his Scholis nati, practici, magiſtrorum exempla ſequentes, quocunque poſſibili ſtu-

dio, & sedula observatione salubri huic scientiæ amplificandæ insudant.

Ego propterea anno præterito, facta in meo nosocomio, observata congessi, & in publicum edidi.

Gau-

Gaudebam tunc vehementer, dum vidi, hæc a Viris in arte gravissimis comprobari, & laudibus, non meritis, efferri.

Unde eo magis incitatus, pro hoc quoque anno, jam multum allaboravi, collegi.

Ante omnia autem credidi communicanda esse experimenta nova, quæ circa usum Cicutæ *institui.*

Hæc igitur, fidelissimo calamo adumbrata, in exiguum opusculum redegi.

Quo-

Quoniam autem prævideo, magnam inde in humanum genus utilitatem promanaturam, ausus fui, hunc novum laborem ad SACRATISSIMÆ TUÆ MAJESTATIS *pedes humillime deponere,* TIBI *dedicare, consecrare.*

Ete-

Etenim multiplici experientia convicti sumus omnes, TE ea, quae in re literaria bona & salubria fiunt, benignissime semper recipere, TE ea sustinere, & immensa TUA benevolentia propagare.

Et profecto! extra omne dubium est, fore: ut hoc opusculum, GLO-

RIO-

RIOSISSIMO TUO NOMINI præmunitum, alios quoque medicos ad ulteriora experimenta debitis cum cautelis capienda & proſequenda impellat.

Quæ autem deinceps meum ingenium ad ſublevandas aut tollendas ægrorum calamitates conferre poterit, ea

ea (ſi DEO *placuerit) maximo ſemper fervore, & ſumma induſtria præſtare enitar.*

PRÆFATIO.

Multi dantur morbi, quos nec antiqui medici, nec recentiores, in arte quamvis peritiſſimi, curare noverunt; idque vel ideo, quum nullum adhuc remedium detectum fuit, quod his morbis debellandis ſufficeret.

Ut igitur ad ſimile remedium eruendum omnes noſtros intendamus nervos, ſuadet ratio, officium jubet.

An fors in plantis, quarum virtutes nos ignoramus, aut quas pro ſuſpectis habemus, ſimile quid latet?

Ego ſane! uſu *cicutae*, medicamentum tentaſſe, mihi videor, quod in ſolvendis inveteratis ſcirrhis, & in ſanandis cancris valde utile eſſe poterit.

Neque

PRÆFATIO.

Neque tamen hujus plantæ vim ſpecificam hic deprædico, neque cujusdam inventi gloriam ambio; ſed deſidero unice, ut mei conatus in afflicti generis humani utilitatem & emolumentum cedant, & applicentur.

Quapropter nollem, quis invidia, aut ambitione experimenta turbet.

Opuſculum in tria capita dividitur.

Primum continet plantæ, & remedii deſcriptionem.

Secundum recenſet caſus, in quibus hoc remedium fuit adhibitum.

Tertium adfert quædam corollaria.

CAPUT I.

DE CICUTA.

In locis umbrosis & pinguibus, prope fossas aggeresque agrorum, pratorumque sepimenta crescit planta umbellifera quæ mense Jul. floret. *Folia* ejus longis, crassis, cavis peguncculis appensa, plurifariam *Myrrhidis* modo in alas plurimas tenues, atrovirentes divisa sunt. *Culmus* procerus, ferulaceus, glaber, lævis, crassus, intus inanis, dilute virens, nonnulis

attamen ſubrubentibus veluti ſerpentum maculis reſperſus, ſupra tres non raro cubitos aſſurgit. *Umbellæ* faſtigia occupant. Candidi in his ſunt *Floſculi.* *Semina* poſtea aniſi æmula, aliquanto candidiora. *Radix* dodrantalis, craſſitudinis digiti, quando caulem facit, cava eſt internis, prius autem ſolida. Odor eſt ingratus, fœtidus. Vide *Moriſon*, Tom. 3. p. 290.

Hanc herbam vocaverunt Botanici *Cicutam* vulgarem; & Germanico idiomate dicitur Schirling.

Plinius ſcribit caulem cicutæ viridem a multis impune comedi.

Rajus perhibet quemdam nomine *Boulle* cicutæ radicem ad ſcrupulum unum in febribus malignis, & quartanis dediſſe, & omnibus diaphoreticis prætuliſſe.

Rene-

Renealmus in Obſervat. 3. & 4. ad Scirrhos hepatis, lienis, pancreatis ſolvendos ſcrupulum unum aut drach. β. radicis cicutæ in ſubſtantia exhibuit; aut dedit infuſum cum drach. j. vel drach. ij. hujus radicis factum.

Multa emplaſtra & linimenta officinalia ſuccum cicutæ recipiunt.

Cæteroquin autem fere ab omnibus autoribus carbone nigro notatur, recenſetur inter venena, damnatur, atque ideo ex medicina penitus exulavit.

Copioſe ubique invenitur; nec tamen in hortis utilitatem aut locum habet, neque ad ſananda pecora, minus ad curandos homines nunc adhibebatur.

Hinc prodiit ſemper fruſtra, & ſine uſu iterum exaruit.

Novimus tamen omnes, nil a *Deo optimo* creatum esse, quod non foret bonum & utile;

Unde apud me statui, hujus herbæ virtutes præ omnibus aliis experiri, atque ideo plurimos veteres ac recentiores scriptores hac super re legi, & consului.

Legendo autem inveni, hanc herbam usu externo antiquis maxime temporibus ad tumores frigidos dissipandos, ad scirrhos solvendos, cancrorumque dolores mitigandos magno cum effectu fuisse adhibitam.

Eam vero, interne datam, teterrimum venenum esse, omnes clamitarunt.

Prima itaque pericula externo usu erant facienda.

Quapropter hanc herbam ſiccatam, & conſciſſam intra linteamina decuſſatis filis in matratium conſui, ſimili matratium in aqua ebulliente per aliquot minuta reliqui, dein, expreſſo ſuperfluo liquido, ad partes affectas calide applicui.

Hac ratione peſſimæ gangrænæ progreſſum aliquoties inhibui, & corruptum a ſano ſeparavi.

Qui talia matratia, aquæ incocta, ob ingratum fœtorem, aut natum inde pruritum ferre non poterant, iis lacti incocta adhibui.

Hæc dein facile tulerunt, nec quid mali experti ſunt, & omnes habuerunt levamen.

Viro ſexagenario, a multis anis doloribus podagricis divexato, non tantum

ſimili fomento dolores mox ſedavi, ſed & tophos podagricos integre emollivi, & diſpuli.

Unde factum eſt, ut rediens podagra nec amplius adeo violenta, nec diuturna fuerit.

In annoſo rheumatiſmo, & dolore arthritico pilulis, poſtea deſcribendis, & fomento ex *Cicuta* ægris aliquoties magnum levamen attuli, quosdam penitus liberavi.

Aliquos tamen, continuato licet uſu nequaquam juvi; nemini autem, quantum ego novi, nocui.

In ſtrumis ſcirrhoſis, in indurationibus glandularum, mammarum, & in peſſimis cancris non exiguos effectus vidi, & expertus ſum.

Ubi

Ubi tamen tumores inflammatorii, aut serosi calidi adsunt, ibi tale fomentum ex cicuta minus convenit.

Poterit tamen & in his casibus habere locum, si debitæ antea evacuationes fiant.

Emplastra, quæ succum *Cicutæ* recipiunt, magnam quoque utilitatem in medicina habent, & talia sæpe solvunt & dissipant, quæ omnibus aliis resistunt.

Unde suspicari cœpi, an non in succo cicutæ vis illa solvens, penetrans, & discutiens lateret?

Succum igitur ex *Cicuta* expressi, & in vase terreo lentissimo igne in extractum inspissavi.

Hoc extractum ilico in homine tentare, nefas erat.

Qua de caufa cani parvo, famelico, ter de die dedi fcrupulum unum hujus extracti & fruftum carnis.

Sedulo tunc attendi, quænam in cane mutationes fierent.

Verum canis manfit fanus, alacer, & magno defiderio offam exfpectavit.

Secundo die, data eadem extracti quantitate, idem expertus fum.

Neque tertio die malum in cane fymptoma adverti.

His audacior redditus, in me ipfo experimentum feci.

Mane ac vefperi fumfi granum unum hujus extracti, & vafculum unum infufi theæ haufi defuper.

Diætam tunc paulo ftrictiorem obfervavi, ut ilico adverterem, fi quid infoliti in meo corpore fieret.

Tali

Tali doſi per octiduum continuavi, nec minimam inde moleſtiam ſenſi; fui agilis, robuſtus, optimam habui memoriam, appetii, placide dormivi.

Altera ſeptimana auxi doſin, & jam mane & veſperi duo grana declutivi, neque inde quid mali aut inſoliti in meo corpore ortum eſt.

Jam ergo optimo jure & ſalva conſcientia hoc in aliis mihi licuit tentare.

Quæ autem radici cicutæ vis ineſſet? quoque ſcire volui.

Radix recens dum in taleolas diſcinditur, fundit lac, quod guſtu amarum & acre eſt.

Hujus lactis unam alteramve guttulam linguæ apice delibavi.

Mox lingua facta eſt rigida, intumuit, valde doluit, & ego nec verbum loqui poteram.

Siniſtro hoc eventu terrefactus multum timui.

Ex lectione tamen autorum memini, quod acida ſimilium medicamentorum viribus reſiſtant, & virulentiam enervent.

Hinc ſucco citri linguam totam ablui, & apicem hoc ſucco perfricui; quo facto, ſtatim magnum levamen percepi, abierunt dolores, tenſiones, & balbutire potui.

Poſt horæ quadrantem idem repetii, & tunc cœperam paulo liberius loqui.

Iteratis dein vicibus applicato hoc ſucco tandem poſt binas horas lingua libera facta eſt, & evanuit omnis metus.

An non igitur in lacte radicis maximum virus latet?

Ra-

Radix exſiccata, & in pulverem redacta, minus nociva eſt.

Etenim hujus pulveris granum unum aut duo aliquoties ſine noxa aſſumſi.

Dum de his certus fui, pilulas ſequentes paravi:

℞. Herbæ recentis cicutæ q. ſ.

Exprimatur ſuccus, isque recens lentiſſimo igne in vaſe terreo (ſæpius agitando, ne amburatur) coquatur ad ſpiſſi extracti conſiſtentiam, hoc extractum. ſ. q. pulveris foliorum cicutæ in maſſam pilularem ſubigatur; ex qua fiant pilulæ granorum duorum.

Si ex cicuta ſufficiente quantitate aquæ aliquamdiu cocta ſuccus exprimatur, tunc fit extractum minus efficax; attamen utile.

Pilu-

Pilulæ possunt argento vel auro obduci, vel diversis pulveribus conspergi, ut odor ingratus evitetur.

Vel idem extractum poterit in bolis, in mistura, aut alia quacunque convenienti forma exhiberi, ne ægri diuturno usu abhorreant, & defatigentur.

A minima dosi semper incœpi, & sub initium mane & vesperi unicam solummodo pilulam exhibui, tertio quartove die dedi ter talem pilulam.

Post octiduum ter de die cœpi duas dare, & hac ratione sensim (si necessitas id postulavit) augendo ascendi, usque dum ad drachmam unam, vel drachmam unam cum semisse spatio unius diei deveni.

Nil unquam mali observavi, licet has pilulas per unum alterumve annum

&

& ultra, continuato uſu, etiam ſanis exhibuerim.

Subinde curam ſtatim majori pilularum doſi inchoavi, & viſo bono temperamento, & bonis viribus in initio ilico bis terve per diem dedi pilulas duas, tres aut quatuor.

Nihilominus præſtat ſemper parva doſi incipere, ſunt enim idioſyncraſiæ, quibus medicamenta maxime innocua nocent; hinc ne his damnum inferamus, & ut ſenſim in naturæ ſimilium ægrorum cognitionem pertingamus, tuta via incedendum eſt.

Qualibet vice dum aſſumuntur pilulæ, datur unum alterumve vaſculum infuſi theæ, vel juſculi vitulini.

Si pulvis radicis *Cicutæ* ſufficienti quantitate mucilaginis Gummi trogacanthi

in

in pilulas redigitur, exſurgit medicamentum valde efficax, verum majori tunc in utendo circumſpectione opus eſt.

CAPUT II.

CASUS I.

Admodum formoſa puella a tribus annis geſſit parotidem ſiniſtram penitus ſcirrhoſam, colore purpuream, quandoque acute dolentem, quandoque ab omni dolore immunem; magnitudine autem pugnum virilem hic tumor ſuperavit.

A diverſis medicis & chirurgis diverſa interna externaque remedia ſunt exhibita; verum omnia effectu caruerunt.

Tan

Tandem ægra acceſſit Dominum *Leber*, chirurgum noſocomii civici; hic me in conſilium vocavit.

Caſu & formulis, præſcriptis, rite examinatis vidimus, remedia maxime ſolventia, diſcutientia &c. interne æque ac externe fuiſſe adplicata.

Hoc igitur in genere nil amplius ſupereſſe concluſimus, quam ſpiritum frumenti cum mercurio ſublimato.

Unde, adpoſito externe emplaſtro de ladano, dedimus ſpiritum frumenti &c. atque præterea ægra copioſe haurire debuit decoct. radicis gram. cich. tarax. &c.

Per tres ſeptimanas his diligentiſſime aſſumtis nullum omnino levamen, nullam prorſus mutationem deprehendimus.

Hinc ſtatuimus tentare pilulas e cicuta paratas.

Ab

Ab uno ſolummodo grano, mane & veſperi ſumendo, inchoavi, & ſingula vice unum alterumve vaſculum infuſi flor. ſamb. ſuperhibendum dedi.

Poſt octiduum rediit ægra plena ſolatio, & nobis læta narravit, oſtenditque, quod tumoris moles eſſet minor, mollior, mobilior.

Effectum mirati facile conceſſimus, ut ægra, ſuæ pulchritudinis recuperandæ avidiſſima, hoc remedium continuaret.

Elapſo altero octiduo nos denuo acceſſit, malum autem fere in eodem ſtatu fuit.

Quapropter doſin auxi, & mane ac veſperi dedi binas pilulas.

Quo facto, intra triduum plus quam dimidia duritiei pars abiit.

Dein

Dein continuato, in eadem dosi, hoc remedio intra sex septimanas omnis durities evanuit.

Verum remansit saccus flaccidus, pastaceus.

Dedi igitur purgans, & saccum flaccidum linteaminibus fumo aromatico ex mastiche, olibano, myrrha &c. impraegnatis saepius perfricari jussi; quod tantam habuit efficaciam, ut intra sex circiter dies saccus totus abierit; unde puella suam priorem formositatem integre recuperavit.

Hac ratione curatam ad *Illustrissimum Praesidem* adduxi, & ipsa *Ei* historiam totam enarravit.

CASUS SECUNDUS.

Foemina (30. aliquot ann.) jam a pluribus annis id incommodi ha-

buit, quod mox ſub axillis, mox in inguinibus, mox in collo glandulæ intumuerint.

Adplicato emplaſtro, ſumtoque medicamento purgante hi tumores ſub initium ſemper diſparuerunt; ſucceſſu autem temporis pertinaciores facti ſunt, & quandoque ex uſu emplaſtri in ulcera abierunt, quæ, effuſo copioſo ichore, poſt aliquot ſeptimanas ſponte iterum conſolidata ſunt.

Vires ægræ ſenſim diminuebantur, intumuerunt pedes, & glandulæ ſubaxillares; tandem mamma dextra quoque increvit, & tota ſcirrhoſa facta eſt.

Appoſito tunc emplaſtro mox dolor acutus mammam invaſit, durities abiit in tubera, acceſſit color purpureus, dein lividus; demum cutis, duo-

bus

bus in locis ſummo cum dolore rupta, efformavit bina ulcera cancroſa, fœtidiſſimo & acri ichore manantia.

Dolor quotidie circa veſperas multum eſt adauctus.

Varios medicos & chirurgos hæc ægra adiit, plurima aſſumſit remedia, nullum tamen unquam levamen percepit.

Demum die 14. Septembr. 1757. ad me venit, re bene examinata, hanc optimam pilulas experiundi occaſionem putavi, præbuique mane & veſperi pilulas binas, quarum quælibet granum unicum pondere habuit, atque his ſuperbibendum dedi infuſum foliorum veronicæ.

Vigeſimo ſecundo Septembr. vidi colorem lividum fere ubique in læte ru-

brum, hinc inde in naturalem eſſe mutatum; dolores fuere multo mitiores, & fœtidi ichoris loco materies tenuis puriformis comparuit.

Secundo octobr. color totius fere mammæ naturalis fuit, moles & durities erant minores, dolores exigui, pus bonum.

Decimo quarto Octobr. mamma iterum cœpit tumere, rubre, tendi, & magnis doloribus torqueri, puris loco ichor effluxit.

Dolui ſiniſtrum experimenti ſucceſſum; non tamen ſpem abjeci: etenim accurate inquirendo deprehendi, tempus menſtrui fluxus inſtare, mali igitur cauſam ex eo poſſe repeti, judicavi; hinc ſuaſi ægræ, ut pilulas ſine interruptione continuaret.

Al-

Altero die proruperunt menſes, mamma detumuit, rediit color naturalis, imminuti ſunt dolores; unde ægra in aſſumendo alacriter perexit.

Vigeſimo quarto Octobr. inveni mammam multo minorem, molliorem, pus bonum; juſſi, ut jam mane & veſperi pilulas tres aſſumeret.

Tertio Novembr. magna puris boni copia ex ulceribus prodiit, mamma fuit minor, ægra frequentes in mamma ſenſit formicationes, tumores ſub axilla dextra quoque fundi cœperunt.

Decimo nono Novembr. narravit ægra: quod menſes debito tempore fluxerint, & quod tunc mamma iterum intumuerit, & dolores majores eſſent orti; his tamen non territa pilulas ſemper continuavit.

Dum mammam conſpexi, deprehendi partem ſupra papillam molitie & magnitudine fere naturalem, pars autem infra papillam lapidis inſtar dura adhuc fuit; dedi mane & veſperi pilulas quatuor.

Secundo Decembr. rediit ægra triſtis, & conquerens, quod ob acutiſſimos nocturnos in mamma dolores non poſſet dormire, quod appetitus eſſet penitus deletus, os amarum, glutinoſum, ructus fœtidi, frequentes.

Verum ægra horum ſymptomatum cauſam ſimul faſſa eſt; etenim dixit: ſe aliquot abhinc diebus carnem ſuillam fumo induratam, & braſſicam minus accurate coctam comediſſie, & ilico inde pondus in ventriculo, & nauſeam ortam eſſe, doloreſque increviſſe.

Qua-

Quapropter præſcripſi purgans ex rhei electi Scrup. ij. & crem. tart. Scrup. I. quod alvum quinquies movit, appetitum mox reſtituit, & reliqua ſymptomata mitigavit.

His factis, mane & veſperi quinque pilulas exhibui, quarum quælibet pondere duo grana habuit; hinc jam longe majorem copiam aſſumſit, quam antehac.

Decimo octavo Decembr. enarravit ægra, quod tempore fluxus menſtrui vix perceperit dolores, quodque color mammæ naturalis permanſerit.

Inquirendo tunc in tumorem infra axillam, tetigi, eum eſſe longe minorem, & valde mobilem; ulcera erant pura, & jam in ſanationem vergere videbantur, pus, quod fundebant, paucum erat,

& optimæ confiſtentiæ & coloris. Mammæ medietas ſupra papillam colore, magnitudine, & mollitie omnino naturalis fuit; verum medietas infra papillam, ad omnia rebellis, lapidea manſit; hinc de hujus reſolutione jam merito erat dubitandum; nihilominus ægra, viſo jam tanto progreſſu, ſe ſine interruptione diligentiſſime his pilulis uſuram promiſit, & rogavit, ut eas ipſi non denegarem.

Mane & veſperi ſex pilulas nunc exhibui.

Vigeſimo quarto Decembr. ægra ingentes dolores in mamma habuit, & mamma iterum tendi, & valde rubere cœpit.

Mala autem hæc ſymptomata tunc acceſſiſſe, affirmavit ægra, dum tri-

duo

duo abhinc mammæ ulcera, cruſtis craſſis obducta, coaluerunt, dumque liber materiei exitus fuit interclufus.

Igitur ad cruſtas has emolliendas mammæ impoſui emplaſtrum de ſpermate cete.

Altero die cruſtæ deciderunt, & ex ulceribus effluxit ſerum acre, dein pus prodiit, & mox tumor mammæ imminutus eſt, rubedo diſparuit, abiitque omnis dolor.

Decimo quinto Jan. durities infra papillam, quæ huc uſque immutata perſtitit, nunc cœpit fundi, ægra nullos dolores habuit, & menſtruus fluxus debito tempore rediit, nec ullum malum ſymptoma produxit.

Tertio Februar. ægra continuos ructus, nauſeam, præcordiorum anxieta-

tes, & in mamma majores dolores conquesta est, dixitque, quod id experiatur semper, dum ex leguminibus quidquam assumit; mammam tamen quoad magnitudinem, colorem, mollitiem in eodem statu deprehendi, quo fuit die 15. Jan.

Quoniam ventriculum ab assumtis oneratum adverti, purgans exhibui, quod magna cum euphoria operatum est; dein in usu pilularum pergendum erat.

Vigesimo quarto Febr. ægra admodum bene se habuit, scirrhus sub axilla fuit multo minor, & ea durities, quæ infra mammæ papillam hæsit, inveniebatur mollior, & in sex moleculas divisa, gaudebam tunc multum, quod & hic scirrhus, alias pertinacissimus, tandem mutaretur.

De-

Decimo tertio Mart. omnia in eodem ſtatu ſine ulla mutatione inveni. Suaſi ideo, ut ter de die ſex pilulas ſumeret.

Decimo April. ſcirrhus infra papillam mollis fuit, neque moleculæ amplius diſtingui potuerunt, ulcera fuere multo minora, nitida, pus bonum.

Vigeſimo nono April. fere omnia in eodem ſtatu fuerunt; ægra rogavit, ut purgans præſcriberem, quoniam levem nauſeam & pondus ſentiret.

Dedi igitur drachmam unicam rhei, quæ magnam copiam materiæ bilioſæ eduxit, & ægra dein belle habuit.

Vigeſimo quarto Maj. mamma tota ad naturalem fere mollitiem, & magnitudinem rediit, ulcera cœperunt coire, & paucum ſolumodo, optimi coloris, &

& conſiſtentiæ, pus exſtillavit, tumor ſub axilla fuit exiguus.

Tertio Jul. mamma tota naturalis fuit, ulcera concreverunt, tumor ſub axilla vix amplius piſum adæquavit.

Juſſi, ut nunc a piluſis abſtineret, & rediret poſt aliquot ſeptimanas, ut hac ratione viderem, an mamma maneret bona? an iterum abiret in pejus?

Vigeſimo ſexto Auguſt. inveni omnia bona, & fœminam integre ſanam.

Statim ſub initium curæ, dein quinto menſe, tandem finita integra cura hanc fœminam ad *Illuſtriſſimum Baronem* VAN SWIETEN adduxi, ut experimenti progreſſum videret; lætabatur Is ſemper, & pro innata ſua benevolentia hanc ægram qualibet vice pecuniis remuneratus eſt.

Ca-

CASUS TERTIUS.

Fœmina, viginti quatuor annorum, ſemper alias ſana, ab anni ſpatio advertit in mamma dextra tuberculum durum, mobile, quod ſenſim adeo increvit, ut 12. Octobr. 1758. dum me acceſſit, ovum anſerinum magnitudine adæquaverit.

Examinando vidi perfectum ſcirrhum eſſe.

Præbui ideo mane & veſperi tres pilulas, quarum quælibet grana duo pondere habuit, juſſique, ut infuſum, qualecunque placeret, ſuperbiberet.

Vigeſimo quinto Octobr. ad me rediit, & inveni tumorem moliorem, paulo minorem; rogavit ægra an non lice-

ret

ret emplaſtrum adplicare, verum recuſavi, ut experirer quid pilulæ ſolæ efficerent, & ſuaſi propterea, ut jam mane & veſperi quatuor pilulas aſſumeret.

Decimo ſexto Novembr. vidi ſcirrhum in plurimas moleculas molles diviſum, gaudebat fœmina de bono ſucceſſu. Menſtruum fluxum rite habuit, neque tempore menſtruo a pilulis abſtinuit, quoniam nullam inde turbam advertit.

Præſcripſi purgans, quod bene operatum eſt, & mamma notabiliter detumuit.

Dein juſſi eam pilulas continuare.

Decimo quinto Decembr. rediit, & mamma fere naturalis fuit, exigua modo paſtacea moles ſupererat.

Tertio Jan. mamma erat penitus naturalis.

Tunc

Tunc denuo præſcripſi purgans, & ab eo tempore hanc fœminam non amplius vidi.

CASUS QUARTUS.

Menſe Auguſt. 1758. virgo, 18. ann., ex morbo acuto in noſocomio convaluit, & poſtquam vires cœpit recuperare, ſenſit in mamma dextra ingentes dolores; hæc autem mamma jam a ſeſqui anni ſpatio lapidis inſtar dura fuit.

Dedi tunc pilulas ex Gum. ammon. ſapon. venet. ſal. polychr. rheo. &c. externe chirurgus HAFFNER cataplaſma ex ſapone veneto, lacte ſoluto, adplicuit.

Ab initio res in melius mutabatur, & mamma molleſcere cœpit, & dolores remiſernnt.

Poſt-

Posthac vero iterum increverunt dolores, mamma denuo durior & purpurea facta est; tandem livuit, & post aliquot dies cutis rupta, ulcus sordidum & multo fœtidissimo ichore manans, efformavit.

Hinc externe fomentum ex foliis cicutæ adplicui, & interne dedi mane & vesperi tres pilulas, quarum quælibet grana duo pondere habuit.

Eodem adhuc die his remediis dolores multum imminuebantur.

Tertio die color lividus cœpit evanescere, & fœtidi ichoris loco tenue pus comparuit.

Septimo die tota mamma læte rubuit, ulcus fuit nitidum; dolores, qui per diem exigui erant, versus vesperas paulisper exacerbati sunt; pus in ulcere

jam

jam nunc bonum deprehendebatur, & mamma mollior.

Decimo quinto die ulcus videbatur in ſanationem tendere, mamma multo mollior fuit, & color fere naturalis, dolores aut pauci, aut nulli.

Vigeſimo die mamma mole minor & mollior erat, & ulcus coaluit.

Vigeſimo quarto die aderant enormes dolores, qui ab eo tempore incœperunt, quo ulcus clauſum eſt.

Ad dolores mitigandos opio opus fuit.

Vigeſimo quinto die mamma circa papillam valde mollis erat, & quædam obſcura fluctuatio percepta eſt; noctu ob ingentes dolores opium denuo dari debuit.

Præterea tamen ab hoc die cœpi mane & veſperi quatuor pilulas exhibere; &

fomentum ex cicuta ſedulo adplicatum eſt.

Vigeſimo octavo die manifeſta erat fluctuatio, & dolores tunc acutiſſimi; rogavit ipſa ægra, ut mamma pertunderetur, quod & me ſuadente, diligentiſſimus mei noſocomii chirurgus HAFFNER perfecit.

Puris boni ingens copia effluxit, dolores ilico remiſerunt, & mamma tota collapſa eſt, in ambitu ſolummodo quædam ſcirrhoſæ portiones tangebantur; color mammæ naturalis fuit.

His factis, præter pilulas & fomentum ex cicuta nil adplicuimus, ut experiremur, quid his ſolis fieret.

Quotidie ſat magna puris boni copia prodiit, & ſcirrhoſæ portiones adeo cito diſſipatæ ſunt, ut quadrageſimo die

ex

ex iis nil fere ſuperfuerit, & ulcus mundum jam cœpit ſanari.

Quinquageſimo die mamma ſana erat, & ulcus cicatrice obductum eſt.

Solis igitur his pilulis, & fomento ex cicuta hæc ægra integre curata fuit; neque unquam quid mali ex fomento aut pilulis percepit; alvus quotidie bene cocta prodiit, exceptis iis diebus, quibus opio utendum erat.

ſub finem purgans huic ægræ exhibui, quod magna cum euphoria alvum quater eduxit.

Poſt tres dein dies prima vice menſes citra vel minimum incommodum proruperunt, unde hæc, jam integre ſana, noſocomio valedixit.

CASUS QUINTUS.

Fœmina, 28. ann., ſex ſeptimanis ab ultimo partu in mamma dextra duritiem & dolorem advertit, & infans ubera ſugens hanc mammam reſpuit.

Sub initium nil adplicuit præter linteamina, fumo aromatico impraegnata.

Quum autem duritiem increſcere, & dolores augeri percepit, emplaſtrum mammæ adpoſuit, verum mamma inde rubuit, & dolores adeo acuti facti ſunt, ut miſera, noctu diuque, dormire non potuerit.

Tandem (8vo menſe) acceſſit febris, ſitis magna, & anxia reſpiratio; unde mater cum infante ad meum noſocomium translata eſt.

Ia

Infantem ilico a matre ſeparare ſtatueram; verum is nil cibi potusve aſſumſit, & continuo vagitu vires amiſit; quam primum autem mammis iterum admotus eſt, quievit, & poſtea placide dormivit.

Hinc ægræ matris lac infanti erat concedendum.

Matri, quoniam febris magna fuit, & pulſus elevatus, durus, venam juſſi ſecari; mammæ dolenti cataplaſma emolliens applicui, & pro medicamento atque potu ordinario dedi decoctum reſolvens, nitroſum.

Intra binos dies dolor in mamma valde mitis factus eſt, & febris penitus deſiit.

Iisdem remediis per tres adhuc dies continuavi, & tunc fere omnes dolores

abſuerunt, durities vero manſit eadem, febris non ampluis rediit; unde medicamenta mutavi.

Externe jam adponebatur cataplaſma ex ſapone veneto, lacte ſoluto; pro medicamento interno data eſt miſtura ſequens.

℞. Sapon. venet. unc. ß.
ſolv. in aq. flor. ſamb.
lib. j.
dein adde:
ſal. polychr. dr. ß.
ſyrup. de cich. c. rheo
unc. ij. ß.
m.

S. ſumat ægra omni bihorio
unciam unam.

Poſtquam per decem dies ſine interruptione hanc miſturam exhibui, nil mu-

mutatum in mamma inveni, & ægra ſenſim a medicamento abhorruit; Infanti cæteroquin ſano glandulæ colli tumere, & indureſcere cœperunt.

Quapropter matri ter de die tres pilulas ſumendas dedi, & juſſi copioſum infuſum flor. ſamb. deſuper hauriret.

Intra triduum jam adverti mammam in ſuperficie, molliorem, & ægra dixit, quod liberius reſpiret, quod urina copioſus fluat.

Infans ubera matris ſugens nequaquam inde quid mali ſenſit.

Poſt octo dies inveni ſcirrhum mammæ in plures moleculas diviſum; infans incidit in levem diarrhæam; & mater jam non amplius tantam urinæ copiam reddidit

Decimo quarto die mamma tota pastacea fuit, ægra bene appetiit, alvum quotidie solito naturæ cursu, ut antehac, deposuit; infans leni diarrhæa adhucdum laboravit, inde autem debilitatus non est, & colli glandulæ sensim ad naturalem statum redierunt.

Vigesimo quarto die mamma fere naturalis fuit, neque infans diarrhæa amplius vexabatur.

Trigesimo die matri dedi drachmam unam rhei electi, unde probe purgata est; & post aliquot dies integre sana cum sano infante ex nosocomio discessit.

Dosin pilularum non auxi, novem quotidie suffecerunt.

CASUS SEXTUS.

Viro, ſexaginta quatuor annorum, fœtidiſſimus cancer ab angulo oris ſiniſtro ad aurem usque omnia depaſcebat, remedia quæcunque tentata malum nequaquam inhibuerunt: ipſe cortex peruvianus effecit nihil.

Dedi igitur mane & veſperi pilulas ſex cum infuſo flor. ſamb. & externe adpoſui emplaſtrum diapomphol.

Primo die æger nullum levamen habuit.

Secundo die dolores remiſerunt, æger noctu dormivit, neque ulcus tantopere fœtuit.

Tertio die copioſiſſimum ſerum acre ex ulcere effluxit, & labia prius valde tumida, detumuerunt.

Quarto die minor ichoris copia promanavit, & fœtor fuit exiguus.

Quinto die ichoris loco tenue pus comparuit, & ulcus ſatis purum videbatur.

Sexto, ſeptimo; octavo, nono die eadem obſervata ſunt, dolores erant pauci, apetitus bonus.

Decimo die dolores iterum majores fuerunt, ulceris labia erant tenſa, tumida, & valde rubra.

Duodecimo die denuo copioſum ſerum ex ulcere deſtillavit, unde dolores mitigati ſunt, & tumor labiorum imminutus.

Decimo Tertio die ulcus iterum ſordidum fuit, tetrum odorem ſparſit, & magnum dolorem excitavit.

Decimo Quarto die auxi pilularum doſin, atque mane & veſperi octo exhibui.

De-

Decimo Quinto die ulcus copiosissimo sero manavit, & dolores multum decreverunt.

Decimo Sexto die aderat bonum pus neque ullum dolorem conquestus est æger.

Decimo Septimo die ulcus mundum videbatur, pus omnino bonum, dolor nullus.

Decimo octavo die idem observatum est.

Decimo Nono die redierunt denuo magni dolores, intumuerunt ulceris labia, unde æger pertæsus rus abivit, & balneatori sese confidit, hic autem emplastris & decoctis tantum effecit, ut cancer mox integram fere faciem occuparit, & miserrimo ægro intra tres septimanas adtulerit necem.

Sub

Sub uſu pilularum cancro limites ponebantur, etenim is neque in amplitudinem, neque profunditatem prorepſit; ilico autem in pejus ruit, dum æger a pilulis abſtinuit.

CASUS SEPTIMUS.

Nobilis matrona venando Sclopetum paulo fortius ad mammam dextram adtruſit.

Dolorem inde magnum non habuit; ſed poſt unam alteramve ſeptimanam advertit in eadem mamma tuberculum, piſum magnitudine adæquans.

Hoc tuberculum citra dolorem ſenſim increvit ita, ut nucem juglandem multum ſuperaverit.

Hoc in ſtatu hæc matrona ad me mittebatur, & ilico, caſu examinato, mane & veſperi tres pilulas exhibui.

Octa-

Octavo die ad me rediit; inspiciendo mammam, nil mutatum inveni.

Decimo sexto die tuberculum in superficie mollius adparuit; nullum unquam dolorem hæc matrona in mamma percepit; dum autem his pilulis usa est, alvum quotidie præter consuetudinem bis aut ter liquidam deposuit, vires tamen inde diminutæ non sunt, neque appetitus.

Post mensis spatium tuberculum mole minus, mollius, & longe mobilius videbatur.

Elapso secundo mense tuberculum fere $\frac{1}{2}$ minus erat, & molle, hinc pilulas sedulo continuandas suasi; verum ab hoc tempore hanc matronam non amplius vidi.

Sub uſu pilularum ſemper ſana fuit, menſes ipſi rite prodierunt, neque iis fluentibus pilulas neglexit, quoniam nullam inde noxam obſervavit.

CASUS OCTAVUS.

Fœmina, 43. ann., 22. Mart. 1759. me acceſſit, gerens mammam ſiniſtram admodum magnam, lapidis inſtar duram, immobilem, purpuream, hinc inde lividam, & acutiſſime dolentem; præterea brachium ejusdem lateris præ dolore mammæ & tumore glandularum ſubaxillarium movere non potuit, reſpiratio inter ambulandum fuit brevis, difficilis, tuſſiculoſa.

Omnia ſigna cancrum occultum adeſſe teſtabantur.

Can-

Cauſam & originem hujus mali in maritum rejecit, qui, ſesqui anno abhinc, cubitu in hanc mammam fortiter impegit; unde mox tuberculum natum eſt, quod in tantam molem accrevit, & abiit in cancrum.

Antequam huic fœminæ quid medicamenti exhibui, eam ad *Illuſt. Baronem* VAN SWIETEN adduxi, qui rebus rite conſideratis caſum difficilem & experimento dignum agnovit, ſuaſitque, ut mane & veſperi tres pilulas darem, atque hanc fœminam omni decimo quarto die ad *Eum* mitterem, ut hac ratione de effectu eſſet certus.

Trigeſimo Mart. fœmina ad me rediit, dicens: dolores eſſe minores, cæteroquin vero mammam in priori ſtatu permaſiſſe.

Juſſi

Jussi tunc ut mammam denudaret, & vidi statim, colorem totius mammæ mutatum esse, ita quidem, ut ea ex parte, qua mamma purpurea fuit, nunc lætus rutilus color adesset, qua parte vero livida & subnigra fuit, nunc purpurasceret; imo versus axillam deprehendi mammam molliorem; hinc suasi, ut pilulas sedulo continuaret.

Sexto April. eam adduxi ad *Illust. Baronem* VAN SWIETEN; gaudebat *Is* summopere de bono remedii effectu, etenim vidit manifeste colorem, qui antehac cancrosus erat, jam hinc inde in naturalem mutari, aliis in locis læte rubere, & nullibi amplius livere. Dolores quoque minores esse fœmina affirmabat; verum respiratio mansit æque difficilis, tussiculosa. *Illust. Baro* tangendo mam-

mam

mam ubique in margine molliorem, & minorem invenit; quapropter fœminam pecuniis donavit, ut in utendo alacriter pergeret.

Decimo tertio April. mamma iterum mollior, & paulo minor fuit; verum ſupra papillam erat quoddam ſpatium, tres pollices longum, duos latum, quod nullo modo mutabatur, & valde rubuit, & fuit immobile.

Juſſi tunc, ut ægra mane & veſperi quinque pilulas aſſumeret.

Vigeſimo April. cum ægra adivi *Illuſt.* van Swieten; conquerebatur tunc dolores per vices redeuntes, acute pungentes, rodentes, urentes; tuſſis fuit paulo frequentior, dixitque ægra quod tuſſiendo majorem in mamma dolorem ſentiret, quod pulmo cum mam-

ma quaſi cohæreret, eamque tuſſiendo introrſum traheret.

Cæteroquin portio mammæ verſus axillam, ſeſqui pollicem lata, mollitie, colore, & magnitudine penitus naturalis erat; hinc *Illuſt.* VAN SWIETEN, mammæ duritiem glaciei inſtar fundi ajebat.

Nihilominus tamen tumor ſupra papillam immutatus perſtitit.

Tuſſi ſiccæ, ut pauliſper iretur obviam, tunc præter pilulas præſcripſi decoctum ex rad. alth. fol. alth. & Syrupo alth.

Vigeſimo Septimo April. ægra eandem tuſſim, & eosdem dolores conqueſta eſt; verum advertit ipſa, quod thoraculam longe arctius poſſit conſtringere, quam ante quatuordecim dies, & hinc concluſit, mammam eſſe minorem.

In

In doſi pilularum, & in uſu decocti perreximus.

Quarto Maj. denuo acceſſimus *Illuſtriſſimum Baronem*, mamma tota minor & mollior fuit, excepta ea duritie, quæ ſupra papillam coſtis firmiſſime adhæſit.

Decimo Octavo Maj. ægra melius ſe habuit, tuſſis fuit minus moleſta, dolores mediocres, mamma mollior. Durities ſupra papillam in eodem ſtatu permanſit; tuſſi autem ſputum glutinoſum prodire cœpit.

Primo Junii *Illuſtriſſimus* VAN SWIETEN lætabatur, dum vidit mammam ad minimum $\frac{2}{3}$ eſſe minorem. Ægra autem conquerebatur dolores nocturnos, tuſſim noctu moleſtam; unde ſuaſit *Illuſtriſſimus*, ut veſperi ægræ maſſa pilularum de cynogloſſa exhiberetur.

Decimo quinto Junii. ægra rediit læta, dicens: quod jam bene dormiret, rarius tuſſiret, quod fere omnium dolorum eſſet expers; reſpiratio erat paulo liberior, ſputa purulenta prodierunt.

Durites ſupra papillam quoque cepit molleſcer.

Vigeſimo Nono Junii ægra denuo liberius reſpiravit, ſputa purulenta facile rejecit, durities autem ſupra papillam fuit in eodem fere ſtatu. Hinc externe fomentum ex foliis cicutæ adplicui.

Decimo Tertio Julii rediit conquerens; quod ex fomento applicato durities ſupra papilam incipiat exulcerari. Dum mammam conſideravi, vidi parvo in ſpatio epidermidem ſeceſſiſſe, cutim eſſe ruptam, & ichorem acrem exſtillare.

Dum

Dum autem in causam accuratius, inquisivi, fassa est ægra, quod ingratum pruritum & formicationem in mamma perceperit, quodque tunc partim unguibus, partim indusio duriorem mammæ partem fortiter fricuerit, & quod ab eo tempore ardorem ingentem senserit, & ichoris stillicidium.

Fomentum jussi continuare, & pilulas mane & vesperi octo dedi.

Vigesimo Julii jam aderat ulcus sat profundum, labia ulceris erant livida, ichor valde fœtuit, ægra habuit majores dolores, sputis pus prodiit.

Vigesimo septimo Julii ulcus iterum profundius fuit, verum dolores remiserunt, ichor effluens fœtuit, pus nullum aderat; frusta autem lata, coriacea, dura, fœtida ex ulcere prodibant;

hinc durities ſupra papillam, huc uſque ad omnia rebellis, & folliatione minui videbatur.

Sputa purulenta copioſe proceſſerunt; tuſſis autem in ulcere tenſionem, & magnum dolorem excitavit.

Labia ulceris naturalem colorem ſenſim iterum recuperarunt.

Hoc in ſtatu hanc ægram ad meum noſocomium ſuſcepi.

Dominus *Haffner* chirurgus eam bis quotidie deligavit, & ulcus linteis carptis, infuſo cicutæ madidis, implevit; plurima quotidie fruſta coriacea exciderunt, & tumor multum imminutus eſt, ægra nullum dolorem habuit, ſine opio dormivit, de die autem frequenter tuſſivit, & ſputa purulenta egeſſit.

Quinto Auguſti in ulcere pus cœpit con-

comparere, fœtor fere omnis evanuit, & durities ſuppuratione minuebatur, labia ulceris erant pura, & optimum habebant colorem; vires ægræ erant ſatis bonæ, ſputa libere prodierunt, & reſpiratio fuit multo facilior.

Decimo ſexto Auguſti ægram denuo ad *Illuſtriſs. Baronem* VAN SWIETEN adduxi; mirabatur, quod ſcirrhus, antehac adeo pertinax, nunc benigna ſuppuratione minueretur, fecitque ſpem maximam, fore: ut conſumta hac pauca ſuperſtite duritie, ulcus ſponte conſolidaretur.

Et ſane, omnia ſucceſſerunt optime, & jam plurima ſanationis ſigna aderant.

Vigeſimo quarto Auguſti ægra denuo frequentiorem tuſſim, & inde in mamma magnos dolores conquereba-

 tur;

tur ; etenim dixit, quod mamma, quasi chorda ligata, tussiendo versus cavum pectoris acutissimo cum dolore traheretur; hinc noctes fuerunt iterum inquietæ, quare denuo ad opium confugiendum erat.

Dato opio ægra belle se habuit, appetiit, vires erant majores, tussis minus molesta, sputa facilia, purulenta.

Secundo Septembr. circa octavam matutinam vidi hanc ægram bono in statu, extra lectum deambulantem, nec de dolore, nec de tussi conquerentem.

Eodem adhuc mane clanculum ab amicis vinum adferebatur, quod ægra abeuntibus amicis jejuno adhuc ventriculo avidissime hausit; unde mox vertiginosa vomuit, cecidit, & intra pauca minuta obiit apoplectica.

In

In dura & pia matre plurimas venas varicoſas invenimus, cerebellum copioſo, grumoſo ſanguine comprimebatur.

Pulmonis ſiniſtri lobus medius, totus ſcirrhoſus & gravis, repertus eſt, lobus autem ſuperior partim ſcirrhoſus, partim ſuppuratus.

Bini hi lobi cum pleura ex anteriori parte erant firmiſſime connati, nec ſine læſione inde potuerunt ſeparari.

Ulcus fuis purum, muſculi pectorales ſaniſſimi; labia ulceris optimum colorem habuerunt, & cum partibus vicinis denuo concreſcere, propiusque ad ſe invicem accedere cœperunt; hinc nemo de integra hujus ulceris curatione dubitare potuiſſet.

CASUS NONUS.

Fœmina (23. ann.) a binis annis in toto colli circuitu glandulas tumidas, & ſcirrhoſas habuit, & hac ratione collum craſſitie fere caput adæquavit.

Plurimæ ex his glandulis cancroſo ulcere corrodebantur.

Hæc ægra tentatis jam innumeris remediis, a diverſis medicis & chirurgis exhibitis, nullum levamen percepit, & tandem ad noſtrum noſocomium devenit.

Egregius chirurgus *Haffner* externe ea omnia adplicuit, quæ ars chirurgica indicavit, ſubminiſtravitque.

Ego præterea decocta copioſiſſima & pilulas ex gum. ferulac., reſin. lign. ſanct, ſapon. venet., terr. foliat tart: maſs. Pil. extr. cath. &c. exhibui.

Per

Per ſex ſeptimanas hæc remedia diligentiſſime continuabantur, nullam tamen mali emendationem adverti.

Ulcera continuo fœtidum & malignum ichorem fuderunt; imo materies ichoroſa membranam celluloſam coroſit, & profundos ſinus ac fiſtulas produxit.

Demum his conſideratis, dedi ſpiritum frumenti cum mercurio ſublimato.

Ægra autem inde dolorem in pectore ſenſit, cœpit tuſſitare, & conqueſta eſt in oſſe ſterno ardorem, licet copioſiſſima decocta ſimul hauſerit.

Nihilominus tamen in quartam ſeptimanam hunc ſpiritum continuavi, quoniam ſymptomata ex uſu hujus ſpiritus ſupervenientia, dein longe mitiora facta ſunt; verum tunc levis ſalivatio orta eſt citra levamen. Hinc

Hinc & ab hoc remedio abſtinui, atque externe adplicui, fomentum ex cicuta, & præter infuſum hœder. terr, veron., agrimon &c. dedi ter de die pilulas quatuor.

Sexto die dolores remiſerunt, livor glandularum exulceratarum in lætam rubedinem tranſivit, ichor evanuit, & pus dilutum ejus loco viſum eſt.

Decimo die tumor colli & glandularum fuit longe minor, ulcera ſatis pura, pus bonum, ægra quiete dormivit, appetiit, nullos ſenſit dolores.

Vigeſimo primo die jam quædam ulcera cicatrice obducebantur, tumor colli fuit multo minor, glandulæ multæ jam naturales, ſinus minus profundi.

Juſ-

Juſſi tunc, ut ægra ter de die ſex pilulas aſſumeret.

Trigeſimo ſecundo die omnia iterum erant meliora, plurimi ſinus jam fuerant clauſi, binæ ſolummodo magnæ, calloſæ fiſtulæ in parte ſiniſtra ſuperant, quæ, arte chirurgica ſectæ, eodem fomento, & iisdem pilulis intra quatuordecim dies percuratæ ſunt, & tunc fere omnes glandulæ ad naturalem ſtatum redierunt, nulla ſcirrhoſa durites amplius tangi potuit, pauca tantum paſtacea tubercula hincinde reperta ſunt.

Dedi tunc ægræ purgans ex rhei dr. ß. ſcammon. gr. viij. ſal. polychr. gr. xv. quod ſexies alvum ſolvit, nec ægram debilitavit.

Poſt-

Posthac per binas adhuc septimanas ter de die sex pilulas assumsit ægra, externe autem nil amplius adpositum est.

Finitis his binis septimanis integra aderat sanitas.

Menstruus fluxus huic ægræ debito tempore semper rediit, neque pilulæ quidquam turbarunt.

Curatam hanc fœminam per tres adhuc septimanas in nosocomio retinui, ut viderem, an glandularum tumores non redirent? vel an sinus fors nimis mature clausi, denuo recrudescerent?

Verum fœmina mansit sanissima; unde eam ex nosocomio dimisi; rogans tamen, ut apparente vel minimo tumore ilico ad me reverteretur.

Est autem jam septimus mensis, quod eam non viderim.

CASUS DECIMUS.

Virgini (18. ann.) glandulæ submaxillares scirrhosæ factæ sunt, & quælibet fere ovum galinaceum magnitudine adæquavit.

Huic illico mane & vesperi sex pilulas dedi, quibus integro mense sine omni omnino effectu usa est.

Sexta septimana primo tumores cœperunt emolliri, & minui.

Sensim dein in toto ambitu pastacea mollities observata fuit.

Septima septimana quotidie ter sex pilulas exhibere cœpi, præterea dedi omni octiduo purgans rhebarbarinum.

Hac ratione spatio trium mensium hæc ægra integre restituebatur.

CA-

CASUS UNDECIMUS.

Fœmina (67. ann.) a binis annis fœtidiſſimum apertum cancrum in mamma ſiniſtra habuit, qui tantæ erat amplitudinis, ut limbus ejus ſuperior fere maxillam inferiorem adtigerit, inferior autem ad ventrem usque deſcenderit.

Illuſtriſſimus Baro VAN SWIETEN, ſpectabilis Dominus Decanus de *Dietman*, celeberrimus anatomiæ Profeſſor *Gaſſer*, chirurgiæ Profeſſor JAUS, & alii, qui examini chirurgico in Domo *Univerſitatis* interfuerunt, hanc miſerrimam fœminam primo viderunt, eamque die vigeſimo Junii 1759. ad me miſerunt.

Mam-

Mamma tota fuit ex fusco nigra, tuberosa, ichor vel eminus teterrime fœtuit, ægra nec appetiit, nec præ dolore potuit dormire.

Jussi, ut mane & vesperi pilulas quatuor assumeret, & externe de die applicui fomentum ex foliis cicutæ, noctu vero emplastrum diapompholygos.

Vigesimo octavo Junii, rediit, & summo cum gaudio enarravit, quod non amplius tantopere doleret, noctu placide dormiret, neque tantum ac antea fœtorem adverteret.

Mammam inspiciendo ichoris loco pus tenue observavi.

Sexto Julii color mammæ fuit rutulus, pus bonum, moles minor, fætor exiguus; hinc ægra se strenue continuaturam promisit, & infinitas egit gratias.

Decimo quarto Julii cancer fuit multo minor, pus bonum, fætor nullus, color bonus, & ægra dixit, quod interim magna frusta, ex mamma separata, ceciderint, quod omni altero vel tertio die ingens seri copia ex mamma prodeat, quodque tunc moles mammæ visibiliter concidat.

Vigesimo secundo Julii omnia iterum erant meliora, & ægra de nullo incommodo conquesta est.

Postea, dum examen medicum fuit, hanc ægram denuo ad Domum *Universitatis* adduxi.

Illustrissimus VAN SWIETEN, spectabilis Dominus Decanus, omnesque medicinæ Professores, qui hanc miseram antea viderunt, ægregium effectum, & celerem mutationem mirati sunt.

Ete-

Etenim color mammæ erat optimus, fœtor fere nullus, pus bonum, cancri moles $\frac{1}{2}$ minor.

Illustriss. VAN SWIETEN tunc hanc ægram auro donavit, & blandis verbis hortatus est, ut in usu sedulo pergeret.

Tertio Augusti mamma iterum minor videbatur, verum noctes erant inquietæ ob dolores, circa vesperas revertentes, hinc dandum fuit paregoricum, quod omnes turbas mox sedavit.

Fomento ex cicuta, & pilulis in eadem semper dosi continuatum est.

Decimo quinto Augusti mamma cancrosa pugnum virilem magnitudine adhuc paulisper superavit; pus aderat bonum, fætor nullus, vires (ratione habita ætatatis) bonæ.

Vigeſimo ſexto Auguſti denuo *Illuſt.* VAN SWIETEN adivimus, vidit is omnia eſſe valde bona, unde lætabatur, & ſpem dedit maximam, fore: ut intra paucas ſeptimanas (ſi res ſemper ita pergeret) cancer penitus funderetur.

Secundo Septembris ægra omni ex parte bene ſe habuit, cancer pugnum non amplius adæquavit.

Sexto Septembris miſit ad me, nunciatura, quod tempore matutino ſedens in platea & fructus horæos vendens a ſubito violento vento ingens frigus per omnes corporis partes ſenſerit, quod mox orti ſint enormes ventris dolores, quos ſequebatur alvi fluxus admodum copioſus & dolens, atque vires conciderunt ilico.

Juſſi

Juſſi, ut ſtatim a pilulis abſtineret, & medicamenta ſimili in morbo convenientia præſcripſi.

Altero mane mihi ſignificari curavit, quod alvi fluxus, & dolores eſſent æque violenti, quod cum alvo prodeat ſanguis, quod ſitis ſit magna, & accedat frequens animi deliquium.

Unde ego & Dominus *Leber* chirurgus eam eodem adhuc mane acceſſimus, & quæcunque ego interne aut externe utilia credidi, ſumma cum attentione adhibui, verum in omnibus fui fruſtra.

Tertio die facies facta eſt cadaveroſa, & quarto die miſera obiit.

Mammam poſt mortem abſcidit Dominus *Leber*, eamque ad domum *Univerſitatis* adtulit, dum denuo examen medicum fuit.

 Tunc

Tunc vidit *Illuſtriſſ.* VAN SWIETEN, & omnes Medicinæ Profeſſores celerem & optimum in hoc deſperato caſu effectum; unde doluerunt, felicem experimenti progreſſum fortuita morte turbatum eſſe.

CASUS DUODECIMUS.

Die quarto April. 1759. celeb. Profeſſor de HAEN fœminam ad me miſit, cujus collum innumeri ſcirrhi occuparunt, quorum plurimi erant maligne exulcerati.

Mamma ſiniſtra quoque tota ſcirrhoſa fuit, & ea ex parte, qua axillam ſpectabat, livido ac purpureo colore tincta; ibidemque ex anguſto foramine copioſus, ardens & erodens ichor effluxit.

Præ-

Præterea & ſub axillis, & in inguinibus multi, diverſæ magnitudinis, ſcirrhi latuerunt.

Sub initium ſtatim ter de die quatuor pilulas huic fœminæ dedi, & infuſum herbæ veronicæ ſuperbibendum.

Decimo quarto die ægra rediit, & dixit, quod ex uſu harum pilularum ſcirrhi exulcerati longe majorem ichoris copiam fuderint; verum quod ichor effluendo ne minimum ardorem in cute excitaverit.

Scirrhorum color, antea lividus, nunc naturalis aut rutilus fuit, moles quoque multo minor, major autem colli & glandularum mobilitas.

Ægra quoque ſub axillis levamen habuit, etenim brachia facilius movere, & ſine dolore (quod antea erat impoſ-

ſibile) arctius corporis trunco applicare potuit.

In mamma color lividus fere totus diſparuit, & mamma fuit mollior, mole minor, & ex anguſta illius apertura bonum pus prodiit.

In eadem pilularum doſi continuandum tunc putavi, & dedi tantam quantitatem, ut per tres ſeptimanas ſufficerent, ne ægra, e longinquo habitans, toties deberet redire.

Abſumtis his pilulis rediit, & multi ſcirrhi jam penitus evanuerunt, ulcera plurima bona cicatrice erant obducta; ſub axillis, & in inguinibus tubercula fuerunt valde parva, omnia mobilia, nullo modo dolentia.

Mamma & mole & duritie fere naturalis fuit, & per aperturam paucum pus exprimi potuit. Pro

Pro integro menſe tunc copiam pilularum exhibui, non tamen auxi doſin.

Menſe elapſo rediit ægra, rogans: an pilulas adhucdum deberet continuare, quoniam neque in collo, neque ſub axillis aut inguinibus, neque in mamma quid doloris aut incommodi ſentiret. Quoniam ulcera eſſent omnia ſanata, & Scirrhi adeo parvi, ut jam hos ſine omni moleſtia ferre poſſet.

Dum mammam conſideravi, inveni eam penitus naturalem, apertura erat optime conſolidata, verſus axillam tuberculum, ob parvitatem vix ſenſibile, tangebatur.

Ulcera colli firmas cicatrices habuerunt, Scirrhi vel abierunt penitus, vel fuerunt adeo parvi, ut nec ſeptima pars amplius ſuperfuerit.

Sub axillis unum alterumve tuberculum, pisi magnitudine, repertum est, cætera erant omnia mollia, naturalia.

In inguinibus dixit ægra, quod omnis tumor disparuerit, & quod nunc liberrime ambularet.

Dedi denuo pro quatuor septimanis pilulas, & jussi his absumptis rediret.

Verum eam adhucdum exspecto.

CASUS DECIMUS TERTIUS.

Virgo, 18. ann., a multis annis parotides, glandulas submaxillares, totiusque colli scirrhosas & adeo tumidas habuit, ut collum crassitie caput multum excesserit.

Remedia, ab expertissimis medicis ac chirurgis præscripta, nihil omnino juverunt.

Imo

Imo plurimæ partes cœperunt livere, vehementer dolere, tandem in cancrosa & fœtida ulcera abire; accessit sudor nocturnus, virium dejectio, tabes.

Licet hæc ægra ab illis, in quorum servitiis fuit, multum fuerit amata nihilominus ob tam horrendas exulcerationes, ob ingentem & malignum fœtorem, atque inde timendum contagium, in nostrum nosocomium transferri debuit.

Ego & Dominus *Haffner* chirurgus inter hos Scirrhos & ulcera innumeros sinus & fistulas invenimus, præterea ægra fuit valde debilis, & conquesta est, quod ob dolores nocturnos dormire nunquam posset.

Hinc vesperi opio utendum erat.

De die autem bis exhibui tres pilulas cum infuſo hederæ terreſtris, ſcabioſæ, veronicæ & multo lacte. Externe adplicuimus fomentum ex cicuta.

Tertio die dolores jam longe erant mitiores, ichor copioſus profluxit, acer quidem, ſed minus fœtens, & collum paulipſer detumuit.

Octavo die hinc inde bonum pus comparuit, glandulæ plurimæ mobiles factæ ſunt, & ægra ſine opio cœpit dormire, ſudor nocturnus quoque minus copioſus fuis.

Decimo quarto die fere ubique bonum pus fuit, & tumores ſcirrhoſi minores.

Auxi tunc pilularum doſim, & manu ac veſperi quatuor dedi; fomentum ex cicuta ſedulo applicatum eſt.

Tri-

Trigeſimo die ſudor nocturnus ceſſavit penitus, multi ſinus jam erant clauſi, ulcera optimum habuerunt colorem, & quædam jam ad ſanationem vergebant; tres autem aderant fiſtulæ calloſæ, quæ arte chirurgica debuerunt ſecari.

Quadrageſimo quarto die jam quædam ulcera coaluerunt, reliqua dederunt pus bonum, tumor colli fuit multo minor, ægra appetitum & vires recuperavit.

Sexageſimo die ulcera fere omnia erant clauſa, collum detumuit, & cutis colorem habuit naturalem, omnes glandulæ fuerunt minores, mobiles; verum ſupra claviculam ſiniſtram hæſit ſcirrhus magnitudine ovum anſerinum ſuperans, & percuſſus edens ſonitum cartilagi-

nis,

nis, tumor hicce toto hoc tempore ex uſu remediorum nullo modo mutatus eſt.

Septuageſimo quarto die multi ſcirrhi in plures moleculas diviſi reperiebantur; in ſiniſtra colli parte una glandula denuo abiit in ulcus, & per tres dies materiam ſuppurulentam fudit; poſtea totus ſaccus collabebatur, & intra paucos dies cicatrix formata eſt.

Nonageſimo die collum jam in pluribus locis naturalem mollitiem & magnitudinem habuit, neque decima tumoris pars amplius ſuperfuit. Scirrhus tamen ſupra claviculam in eodem ſtatu permanſit, & quoniam mobilis fuit, atque omni medicamentorum vi reſtitit, eum ſcalpello voluimus auferre; aſt ægra renuit, & quum jam ſatis robuſta

fuit,

fuit, & collum commode movere potuit, e nosocomio ad suos rediit.

Per binos menses tunc ab omni medicamento abstinuit, & toto hoc tempore scirrhi nec majores nec minores facti sunt.

Tandem me iterum accessit, rogatura: an non & in suo servitio pilulis uti liceret?

Suasi ilico & dedi mane ac vesperi tres sumendas.

Post tres septimanas, absumtis pilulis, ad me rediit, & scirrhi erant minores, mobiliores.

Finita quinta septimana ægra denuo ad me accessit, mihique magno cum gaudio ostendit, quod pertinacissimus scirrhus supra claviculam sinistram, quem ante cartilagineum credidimus, nunc

esset

eſſet minor, & diviſus in ſex tubercula.

Mirabar effectum, quem jam longo tempore exoptavi; ſuaſique, ut nunc mane & veſperi quatuor pilulas ſumeret.

Poſt quatuor ſeptimanas hanc ægram iterum vidi, & erant omnia meliora.

Jam in quintum menſem his pilulis utitur, & nunc jam ter de die ſumit ſex, nil mali inde ſentit, robuſta eſt, bene dormit, libere reſpirat, quod antea non potuit, bene appetit, alvus prodit quotidie naturalis & rite cocta, ſcirrhi ſuperſtites ſenſim minuuntur, & omnia, lentam quidem, attamen integram ſanationem promittunt.

CASUS DECIMUS QUARTUS.

Die 12. Septembr. 1759. me adivit fœmina, 40. ann., cujus mamma dextra ſex abhinc ſeptimanis intumuit, & abiit in ſcirrhum.

Doctiſſimus medicus *Collin*, qui me ſua præſentia tunc honoravit, hanc fœminam ſimul vidit.

Statim in principio dedi ter de die pilulas tres, & juſſi, poſt octiduum rediret.

Rediit tunc ægra plena ſolatio, quoniam ſcirrhus erat mollior, & mobilior.

Suaſi, ut diligenter continuaret.

Spatio trium ſeptimanarum feci, ut redeunte ægra adeſſet iterum Dominus *Collin*, qui ſummopere miratus eſt celerem in hac fœmina effectum, etenim

jam plus quam dimidia ſcirrhi pars evanuerat.

Pro integro menſe tunc ſufficientem pilularum copiam dedi, ne ægra, quæ integra fere hora abhinc habitavit, toties me accedere cogeretur.

Abſumtis his pilulis ſcirrhus vix amplius ovi magnitudinem habuit.

Præſcripſi tunc purgans, & pro altero menſe iterum pilulas ſuppeditavi.

Finito hoc menſe, magno cum deſiderio hanc fœminam expectavi, verum non amplius rediit.

CASUS DECIMUS QUINTUS.

Vir (53. ann.) ex impuro coitu malum venereum contraxit, idque partim ex pudore, partim ex pecuniarum defectu neglexit.

Tandem intumuit teſticulus ſiniſter,

ve-

vehementer doluit, & totus ſcirrhoſus factus eſt; & membrum virile in tantam molem excrevit, ut penem equinum longe ſuperaverit.

Denique tribus in locis ex membro fungoſæ excreſcentiæ ortæ ſunt, quæ brevi in fœtidiſſimos cancros abierunt.

Scrotum ipſum cancroſo ulcere fuit exeſum, atque teſticulus ſiniſter totus nudus, exulceratus, cancroſus ex ſcroto pependit.

Hinc miſer nec quiete jacere, nec præ dolore dormire, minus autem ambulare potuit.

Unde peſſimis his in circumſtantiis in noſtrum noſocomium ingerebatur.

Dum ego & Dominus *Haffner* chirurgus has partes inſpeximus, horruimus præ fætore; teſticulus ſiniſter ex ſcro-

to propendens totus erat cancroſus, & major, quam duo pugni viriles.

Nec penis, nec ſcrotum, nec teſticulus rudiorem adtactum tulerunt, etenim prodiit ilico copioſiſſimus ſanguis.

Æger præ debilitate ſæpius animi deliquium paſſus eſt, fætor autem tantus fuit, ut inter alios ægros hunc relinquere non potuerimus, ſed cogebamur eum ſeparatim ponere.

Sub initium quotidie unciam j. ß corticis peruviani exhibui, ut hac ratione acrimonia corrigeretur, corruptumque a ſano ſecederet.

Verum quarto die æger corticem, quacunque forma exhibitum, ulterius ſumere renuit, neque inde vidimus levamen aut ullam mutationem; imo vires ægri magis conciderunt, & appetitus deletus eſt.

De-

Deſperato igitur hoc in caſu pilulas & fomentum ex cicuta tentare concluſi.

In principio ſtatim ter de die ſex Pilulas præbui, & partes affectas fomento diligentiſſime feci foveri.

Eadem veſpera remiſerunt dolores, & miſer ſponte cœpit dormire.

Altero die jam multa fruſta putrida ſeparabantur, penis detumuit, nec tantus fœtor amplius aderat.

Tertio die omnia iterum fuerunt meliora.

Quarto die in omnibus cancroſis ulceribus pus bonum erat, penis plus quam dimidiam partem ſuæ magnitudinis amiſit, teſticulus quoque minor & mollior fuit, ulcera habuerunt pulchrum colorem, æger ſine paregorico dormivit, & cœpit appetere.

Octavo die penis ad naturalem fere magnitudinem rediit, partes cancrosæ erant multum emendatæ, pus ubique bonum esse continuavit, ex scroto magna frusta secesserunt, testiculus fuit mollis, & vix amplius ovum magnitudine adæquavit.

Duodecimo die omnia iterum erant meliora.

Decimo octavo die nil cancrosi amplius videri potuit; testiculus naturalem molem & mollitiem recuperavit, & illud, quod cancroso ulcere depastum erat, recrescere visum est.

Scroti labia, optimi coloris, coire cœperunt; in pene, loco cancrosarum excrescentiarum, jam plana & purissima ulcera inveniebantur.

Omnes ægri actiones multo erant meliores, vires majores. His

His igitur pilulis (eadem ſemper doſi) & fomento ex cicuta in trigeſimum diem continuavi, & tunc ſcrotum erat integre ſanatum, & ulcera penis multo minora, nitida.

Æger autem quotidie circa veſperas ingrato pruritu per totum corpus vexabatur; hinc ne quid venerei, intra ſanguinem latitantis, alias triſtes tragædias luderet, remediis antivenereis reliquam curam perfeci.

Hoc in caſu pilulæ & fomentum plus præſtiterunt, quam ſperare unquam licuiſſet.

Doctiſſimus caſtrenſis medicus *Kollman*, Dominus *Leber* chirurgus noſocomii civici, *Frater Abdon* chirurgus apud fratres miſericordes in Leopoldina, aliique mi in hac arte amici, quos ad

 hunc

hunc ægrum videndum aduxi, celeres & vix ſperandos effectus vehementer ſunt mirati.

CASUS DECIMUS SEXTUS.

Fœmina (36. ann.) ex cauſa ignota binas in colli parte ſiniſtra fiſtulas habuit, quæ tam numeroſos & mirabiles ſinus produxerunt, ut dexterrimus Dominus *Haffner* Stylo ſuo ad linguam, ſternum, & inter æſophagum & aſperam arteriam ad oppoſitam colli partem potuerit penetrare; & quod magis erat mirandum, hi ſinus per totum thoracem diſtribuebantur.

Etenim dum in fiſtulas arte chirurgica injectiones fiebant, ſenſit ægra, eas ex parte anteriore ac ſcrobiculum cordis, ex poſteriori autem ad lumbos uſque penetrare.

Quod

Quod optimus chirurgus facile credidit, nam, ut hi ſinus replerentur, ſex unciis materiæ injiciendæ plerumque opus fuit.

Ad hoc malum percurandum tentavimus omnia, quæ nobis videbantur congrua, & quæ autores optimi ſimili in caſu commendarunt.

Verum omni omnino effectu caruimus, & poſtquam per integros ſex menſes variis decoctis, injectionibus, fomentis, aliisque remediis miſeram fruſtra divexavimus, acceſſerunt ingentes dolores, & corpus cœpit contabeſcere.

Qua de cauſa ego & Dominus *Haffner* concluſimus herbam cicutæ in hoc ſubjecto tentare.

Totum igitur collum & dorſum fomento ex cicuta involvimus.

Bis quotidie Dominus *Haffner* in has fiſtulas & ſinus vi leniſſima tenue infuſum cicutæ injecit.

Ægra vero mane & veſperi ſumſit ſex pilulas.

Primo ſtatim die dolores mitigabantur, & ægra ſine opio dormivit, quod ante nunquam factum erat.

Tertio die advertit chirurgus has fiſtulas jam minorem injectionis copiam recipere.

Decimo die ægra bene habuit, & omnia videbantur ſanari.

Decimo quarto die vix amplius binæ unciæ poterant injici.

Ægra in dorſo tenſiones, ad ſternum ardorem & in faucibus ſiccitatem conquerebatur.

Hinc ſuaſi, ut chirurgus ab injectio-

ne

ne infusi cicutæ abstineret, & solum decoctum hordei cum melle rosaceo lenissima manu injiceret.

Hoc facto, intra octiduum omnia sanata sunt, & fistulæ firmas egerunt cicatrices.

Hæc fœmina dein adhuc sex septimanis in nosocomio morata est, & nequaquam vidimus malum recrudescere.

CASUS DECIMUS SEPTIMUS.

Vir, cui ex quartana, subito suppressa, durities, unam spithamam longa, & semi spithamam lata, ex anteriore abdominis parte nata est, his solis pilulis, & interpositis quandoque purgantibus, spatio quatuor mensium in nosocomio integre curatus est.

Binos adhuc similes casus in meo nosocomio habui, quorum curatio his pilulis optime successit.

Imo

Imo eædem pilulæ ſcirrhum hepatis ſolverunt, & inde natum icterum fugarunt; verum copioſum ſerum lactis ſimul potabatur.

Dum autem poſt febres intermittentes lien inflatur, & ſubſtantia ejus ſpongioſa redditur, tunc ſimiles pilulæ ad curationem parum conferunt; neque alia medicamenta juvant.

CASUS DECIMUS OCTAVUS.

In viro quinquagenario, ex cataracta in ambobus oculis cæco, & in meo noſocomio ex acuta convaleſcente, pilulæ hæ tantum effecerunt, ut intra duos menſes non modo ſolus ambulare, ſed & objecta, & colores potuerit diſtinguere.

CA-

CASUS DECIMUS NONUS.

Virgini, 22. ann., ex incipiente in utroque oculo cataracta, visus adeo debilis factus est, ut jam citra summam adtentionem vix amplius sola incedere potuerit.

Ex usu autem harum pilularum intra binos & dimidium menses cataractæ penitus dispulsæ sunt, & visus adeo bonus rediit, ut jam fila per subtilissimarum acuum foramina ducat, & neat accuratissime.

Dominus *Leber* hanc Virginem ad *Illustrissimum* VAN SWIETEN adduxit, ut *Ipse* historiam audiret, & videret effectum.

CASUS VIGESIMUS.

Fœmina, 25. ann., ſtrumam ſcirrhoſam habuit, quæ non tantum anteriorem colli partem occupavit, ſed & in cavum pectoris penetravit, & reſpirationem fecit difficilem.

Uſu harum pilularum, ſpatio quatuor menſium ſtruma partim ſuppuratione, partim benigna reſolutione conſumta eſt, & reſpiratio reddebatur liberrima

Simel ſanatum eſt profundum & malignum in femore ſiniſtro ulcus, quod hucusque omnium medicamentorum viribus repugnavit, & diligentiſſimum mei noſocomii chirurgum *Haffner*, ultra ſemi annum defatigavit.

Hæc ſunt experimenta, quæ ego integro cum ſucceſſu inſtitui: alia quidem plu-

plura poſſem recenſere, verum, quoniam ad finem perducta non ſunt, ea potius ſilentio prætereunda putavi.

Ne autem mea ſolummodo tentamina adducantur, & ne ego ſolus *Cicero* pro domo mea videar, alia quoque, a *Viris* in arte digniſſimis facta, paucis juvabit enarrare.

Erant tres ſorores, quarum binæ a glandulis colli tumidis & ſcirrhoſis ſuffocatæ ſunt, tertiam autem *Illuſtriſſ. noſtræ Facultatis Præſes Baro* VAN SWIETEN his pilulis ſervavit, reſtituit.

In ſimili caſu, ubi omnia fere artis auxilia fruſtra ſunt exhauſta, & ubi ipſa vis electrica ſine effectu fuit adhibita, *Perilluſtris* ac *celeberrimus Archiater* KESTLER ex uſu harum pilularum egregium quoque effectum habuit; & nullum

un-

unquam malum ſymptoma obſervavit, longo licet tempore quotidie ægræ ſuæ triginta pilulas, quarum quælibet duorum granorum fuit, exhibuerit.

In noſocomio militari, hic Viennæ in Leopoldina ſito, erat miles, cui ex parotide dextra ſcirrhus tantæ molis excrevit, ut totam ejus lateris faciem ad oculum usque occuparit.

Scirrhus hic ſummo dolore, colore livido & ſubnigro, aliisque peſſimis ſignis tetrum cancrum minitabatur, & inde timendam tabem.

Doctiſſimus medicus caſtrenſis *Joannes Collmann*, qui huic noſocomio præerat, meas pilulas tunc in uſum vocavit, & externe appoſuit fomentum ex cicuta.

Quo facto, non ſolummodo cancri minas brevi ſuppreſſit, ſed & tumorem ſcirrho-

hoſum fere totum intra aliquot ſeptimanas diſſipavit.

Bonus miles, exiguas ſcirrhi reliquias flocci faciens, jam non amplius in noſocomio morari voluit, unde cæteroquin ſaniſſimus adivit exercitum.

Nobiliſſima matrona occultum cancrum in ambabus mammis per tres annos celavit.

Tandem dolores facti ſunt nimium vehementes, hinc inde in mammis tubera livida prodierunt, quæ peſſimam cancri exulcerationem præſagiebant.

His commota Expertiſſimum hujus civitatis medicum practicum *Joſephum Pöck* advocavit, eique ſuum malum detexit; qui his viſis ſtatim concluſerat meas pilulas adhibere; quibus id effectum eſt, ut intra tres ſeptimanas non

tantum omnes dolores ceſſaverint, ſed & color ſubniger, & lividus diſparuerit, redieritque color naturalis.

Poſt aliquot dies tubera receſſerunt.

Seſqui menſis ſpatio mammarum duritie in ſuperficie cœpit molleſcere.

Poſt binos menſes magna duritiei portio in minores moleculas dividebatur, quæ dato purgante evanuerunt, & mammarum moles imminuta eſt.

Hæc matrona, viſo tam præclaro effectu, diligentiſſime & ſumma cum confidentia has pilulas aſſumſit; atque teſtata eſt, quod non tantum in mammis ſentiret levamen, ſed quod etiam a vomitu & cardialgia, qua antehac aliquoties de die vexabatur, ut & a doloribus rheumaticis, quibus frequenter fuit ſubjecta, ex uſu harum pilularum eſſet libera. Opti-

Optimo in progreſſu hujus experimenti morbus acutus inflammatorius ſupervenit, qui lethalis fuit.

Sanguis, in morbo acuto aliquoties e vena miſſus, ſemper lardaceus, & valde denſus fuit; hinc non eſt, cur quidam timeant, has pilulas ſanguinem in putridum liquamen convertere.

Per plures ſeptimanas hæc matrona quotidie triginta pilulas aſſumſit, nec unquam quid mali inde conqueſta eſt.

Ferdinandus Leber, chirurgus noſocomii civici, qui non ſolum ob egregiam ſuam in chirurgia experientiam & dexteritatem, ſed & ob promptum erga pauperes æque ac divites officium ſummopere eſt laudandus, his pilulis multa quoque experimenta fecit.

Pertinacissimos scirrhos in diversis corporis partibus resolvit.

Cancros plurimos non modo in mammis sed & in facie, ad oculos, nasum &c. emendavit, & quosdam integre curavit.

Omnes suos ægros sub cura Illustrissimo VAN SWIETEN ostendit, ut *Is* certus esset de effectu.

Idem *Leber* in variis oculorum vitiis has pilulas bono cum effectu adhibuit, in malis autem inveteratis plerumque frustra fuit. Tentare tamet licet.

Nihilominus mecum observavit Dominus *Leber*, quod omnes ii, qui in cataracta, aut alia humorum in oculis inspissatione his pilulis usi sunt, sub usu pejores non sint facti, licet curam non receperint.

Hinc

Hinc ſimilibus malis hæ pilulæ ſaltem limites ponunt, & experientia docuit, quod tunc binæ, mane & veſperi ſumtæ, ſufficiant.

Effectus autem quandoque valde tardus eſt, & tertio quartove menſe primo fit ſenſibilis; hinc non illico eſt deſperandum, ſi intra paucas ſeptimanas ab his pilulis nil mutatur.

Dum hæc ſcribo, me accedit fœmina (30. aliquot ann.) quam doctiſſimus ac dexterrimus noſocomii ad S. *Marcum* chirurgus *Rechtberger* tribus abhinc menſibus ad me miſit.

Hæc ab aliquibus annis ſcirrhum in mamma ſiniſtra habuit, qui uſu diverſorum medicamentorum cœpit vehementer dolere, & minitari cancrum.

Re bene confiderata ftatim ter de die exhibui tres pilulas.

Intra paucos dies fedabantur dolores, fcirrhus autem immutatus perftitit.

Senfim pilularum dofin auxi; donec ægra octodecim per diem affumfit; hac ratione in undecimam feptimanam continuatum eft; & tunc nullam adhuc mutationem in fchirrho inveni.

Hinc ego de effectu dubitavi; ægra tamen contenta, quod dolores filerent, pilulis diligentiffime ufa eft.

Decima tertia feptimana fcirrhus cœpit emoliri, in partes dividi, & tam fubito fundi, ut fpatio decem dierum vix amplius $\frac{1}{12}$ fuperfit, & quod fuperftes tangitur, molle eft, & paftaceum.

CA-

CAPUT III.

COROLLARIA.

Corollar. 1.) Ex his colligitur, e ſucco cicutæ, lento igne inſpiſſato, parari remedium maxime innocuum, quod in omni temperamento, ætate, ſexu &c. ad ſatis magnam doſin poteſt exhiberi.

Corollar. 2.) Hoc remedium nullam corporis actionem, ſecretionem aut excretionem turbat.

Corollar. 3.) Agit modo inſenſibili, nec alvum, nec vomitum, nec urinam, nec ſudorem movet.

Corollar. 4.) Indurata & ſcirrhoſa in iis etiam caſibus reſolvit, ubi alia medicamenta, maxime penetrantia, nihil efficiunt.

Eſt igitur medicamentum ſumme reſolvens.

Corollar. 5.) Quæ non reſolvit, ea plerumque ad benignam ſuppurationem redigit.

Corollar. 6.) Cancro ponit limites.

Corollar. 7.) Acre cancroſum emendat, fœtorem diſpellit.

Corollar. 8.) Ichorem cancroſum in bonum pus convertit.

Corollar. 9.) Sedat dolores.

Corollar. 10.) Cancrum curat.

Corollar. 11.) Ulcera alias inſanabilia ſanat.

Corollar. 12.) Fiſtulas & ſinus, ad omnia alia remedia rebelles, claudit, conſolidat.

Corollar. 13.) Tumores ædematoſos uſu externo diſſipat.

Co-

Corollar. 14) Viſum, cataracta nondum inveterata, demtum quandoque reſtituit.

Corollar. 15.) Incipientes cataractas aut ſolvit, aut earum progreſſum ſaltem impedit.

MONITA

Uſus docuit :

1mo. Fœminas, quæ ſcirrho aut cancro in mammis laborant, omne manuum exercitium, & celeriorem corporis motum debere evitare.

2do. Aërem tamen ruſticanum, & leniorem in illo motum curam accelerare.

3tio. Nocere iram, triſtitiam, & ſubitum terrorem.

4to. Nocere acida, vinoſa, auſtera, & farinacea, cruda, non fermentata.

5$^{to.}$ Nocere in ſcirrho inveterato, & cancro omnem adtritum, frictionem, & preſſionem.

Hinc duræ & anguſtæ thoraculæ, & aſpera induſia ſunt vitanda.

6$^{to.}$ Nocere violentam tuſſim: etenim ea cancrum excitat, aut reddit pejorem, producit hæmorrhagias, vires debilitat, & hac ratione curam retardat, & fere impoſſibilem facit.

Fœminæ, quæ difficilem habent reſpirationem, & anhelant, atque inter tuſſiendum in cancroſa aut ſcirrhoſa mamma acutiſſimos dolores ſentiunt, mammamque quaſi chorda violentiſſime conſtringi & tuſſi intra pectus trahi putant, plerumque habent pulmones ſcirrhóſos, & ea in parte cum pleura firmiſſime concreto.

Hinc

Hinc cura difficilior & fere impoſſibilis. Experientia didici has pilulas phthiſicis nullo modo obeſſe, nec impedire ſputa, ſed ea potius promovere.

QUAESTIONES,

In multis caſibus ſolum ſuccum cicutæ in pilulas redactum hucuſque tentavi, ut hoc modo accuratæ experirer, quid hic ſolus & ſimplex poſſet præſtare.

Verum quandoque vidi effectum eſſe celerem, quandoque admodum tardum: unde quæritur an in tarda hujus medicamenti actione non poſſit externis remediis effectus diverſa ratione accelerari?

Quæſtio 1ma. An non conveniret aliquoties per diem ad partem affectam calidos vapores decocti cicutæ adplicare?

Quæ-

Quæstio 2da. An fors eſſet utilius, ſi cataplaſma ex cicuta paratum læſis partibus continuo applicaretur?

Plura experimenta demonſtrarunt ſimile fomentum in his circumſtantiis valde utile eſſe.

Sunt tamen ægri, qui hoc nudæ cuti applicatum ferre non poſſunt, hinc:

Quæstio 3^tia. An non præſtaret horum ægrorum cutim emplaſtro diapompholygos tegere, & tectam tali cataplaſmate fovere?

Quæstio 4ta. An, dum ſcirrhum adhuc irritare licet, non prodeſſet, ſi emplaſtrum de cicuta, de ladano, aut de galbano apponeretur?

Quæstio 5ta. An non requiritur, ut ſub uſu pilularum ægris, quorum vires id ferre videntur, ſæpius detur purgans?

etenim

etenim materies ſoluta, nulla ſenſibili evacuatione, educitur.

Tentamina, circa hanc quæſtionem in aliquibus ægris facta, ſimile quid ſuadere videntur; interim tamen neceſſitas id non poſtulat.

Quæſtio 6ta. Si caſus obvenirent, in quibus acre cancroſum admodum profundas egit radices; omnesque humores corrupit, & ſolida adeo debilitavit, ut hæ pilulæ ſolæ haud ſufficerent; an tunc non oporteret corticem peruvianum his jungere? ut hac ratione ex utriusque virtute pararetur medicamentum, quod omni indicationi faceret ſatis.

Neceſſe eſt igitur ut quivis medicus ſymptomatibus ſupervenientibus ſingulari ſua induſtria & judicio obveniat.

His præmiſſis, jam omnes & ſingulos medicos oro, ut hoc extractum, quacunque data occaſione, tentent & adhibeant; ſed obſecro ſimul, ut omne præjudicium omneque invidiarum genus deponant: etenim cogitent ſimilia ſalutem proximi adtinere.

Si ex uſu quid ſiniſtri experiantur, inquirant ſedulo, an id ex nimia mali vehementia? an ex errore, ab ægro aut adſtantibus commiſſo? an ex ipſo medicamento proficiſcatur? Nec ilico ſine omni judicio & diſquiſitione remedium, tanquam nocivum aut iners, condemnent; ſi vero noverint meliora, ea non vellem, in favorem hujus remedii, neligerent.

ANTONII STÖRCK,

SACRÆ, CÆSAR. REG. APOST. MAJESTATIS CONSILIARII AULICI,
ARCHIATRI, ET IN NOSOCOMIO CIVICO PAZMARIANO PHYSICI,

LIBELLUS SECUNDUS,

QUO CONFIRMATUR:

CICUTAM

NON SOLUM USU INTERNO TUTISSIME EXHIBERI, SED ET ESSE SIMUL REMEDIUM VALDE UTILE IN MULTIS MORBIS, QUI HUCUSQUE CURATU IMPOSSIBILES DICEBANTUR.

VINDOBONÆ,
TYPIS, JOANNIS THOMÆ TRATTNER, CÆSAR. REGIÆ MAJESTATIS AULÆ TYPOGR. ET BIBLIOPOLÆ.

MDCCLXI.

AUGUSTISSIMÆ
ROMANORUM
IMPERATRICI
MARIÆ THERESIÆ,
&c. &c. &c.
DOMINÆ,
SUÆ CLEMENTISSIMÆ

ANTONIUS STÖRCK.

AUGUSTISSIMA ROMANORUM
IMPERATRIX!

Summa TUA *Clementia, qua primum de cicuta libellum accepiſti, me incitavit ad hunc la-*

borem ulterius continuandum, perficiendum.

Nova itaque tentamina cum eadem planta inſtitui, morborum hiſtorias & curationes magna diligentia adnotavi, & ex his ſecundum hoc volumen compoſui.

Valde

Valde utilia continentur, & demonſtratur evidenter: poſſe diriſſimos morbos ſola cicuta levari, curari.

Multi nunc ſervantur ægri, qui ſine hoc remedio interiiſſent.

Cum vero omnia TIBI AUGUSTISSIMA DOMINA! *ſint grata, quæ in emolumentum reipublicæ ſiunt, ſpem habeo: fore, ut & hocce opuſculum,* TUÆ MAJESTATI *ſacrum, benigne recipias.*

PRÆFATIO.

Quo ſæpius cicutam ægris exhibeo, eo majorem ſemper in hac planta virtutem & efficaciam admiror.

Innumeri fere ſunt morbi, in quibus optime convenit, conducit.

Nihilominus nequaquam opus eſt, ut multa cicutæ encomia hic recitem, cum ipſa experimenta, accuratiſſime inſtituta, loquantur.

Gratulabar mihi frequenter, & gaudebam multum, dum vidi, ægros ab aliis pro perditis habitos jamque fato re-

relictos, mea cicuta revixisse, & convaluisse integerrime.

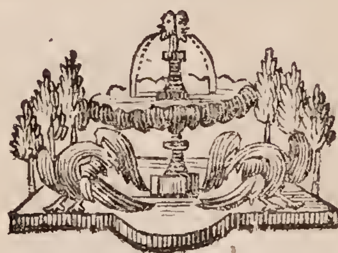
Quidne homini sanitate charius?

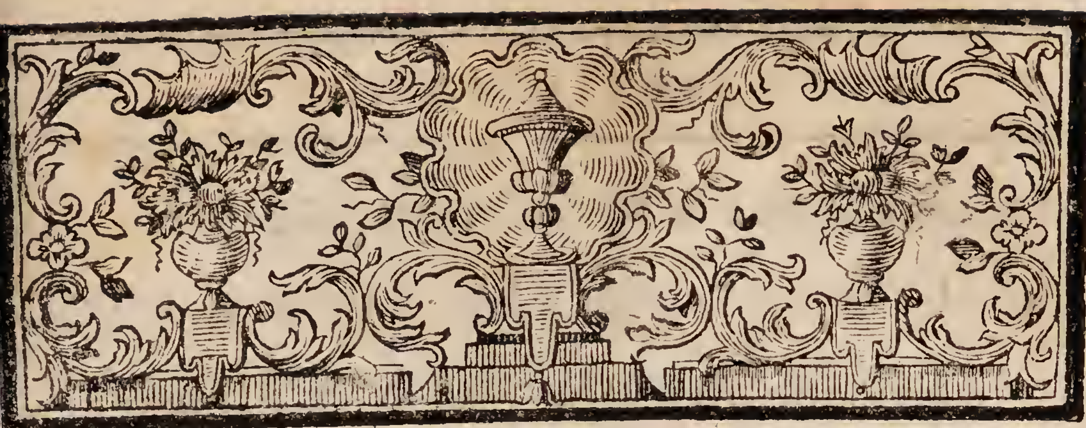
Impendam propterea omne tempus, quod mihi a labore necessario superfuerit, ad eruenda & detegenda talia remedia, quæ morbos graves & curatu summe difficiles debellarent, fugarent.

Nec inani felicis successus spe alor.

Nil tamen, quod temerarium foret, audebo: sed omnia & in brutis & in me experiar, antequam ea homini ægrotanti præbuero.

Et hac ratione ero tutus, securus.

CAPUT I.

Variæ inter Medicos & Botanicos ortæ ſunt lites de cicuta, quam ego ad extractum faciendum adhiberem.

Deſcriptionem ex *Moriſono* dedi, ſatis claram.

Hinc tantum paucis nunc adnoto: meam cicutam eſſe *cicutam majorem, vulgarem, maculatam, fœtentem.*

Linæus eam habet ſub nomine *conii* ſeminibus ſtriatis. Vide ſpecies plant. pag. 243. N. 1.

Mathiolus eam deſcribit pag. 772.

C. Bauchin. pag. 160. *Tabern.* p. 1170.

Cicutariam majorem, vulgarem eam vocat *Cluſius* hiſt. 2. p. 200.

Ad extractum faciendum optime colligitur, antequam pandantur flores.

Radix autem ad extractum non adhibetur; verum reliqua tota planta.

Succus expreſſus in vaſe terreo, vitrato, lento igne, & ſæpius agitando coquitur ad ſpiſſi extracti conſiſtentiam.

Rogo autem, ne pharmacopœi nimium ſint ſolliciti in depurando hoc ſucco; amo enim potius, ut ſit craſſum, fere pulpoſum extractum.

Ex decocto herbæ ſiccæ poteſt quidem parari extractum, dum ex recenti haberi non poteſt.

Verum longe minus efficax eſt.

Doleo

Doleo ſummopere, centenas aliquot libras extracti cicutæ, ex herba ſicca parati, me inſcio, Vienna in alias regiones eſſe transmiſſas; etenim effectus neque adeo bonus, neque ita velox eſſe poteſt, ut ab extracto ex ſucco, recenter expreſſo, parato.

Hæc herba omnibus Pharmacopœis erat ſuſpecta, viroſa; hinc ſub initium nolebant ſufficientem, quam petii, copiam, parare.

Dum vero viderunt, pilulas in omnes regiones deſiderari, defecit eis herba recens.

CAPUT II.

CASUS PRIMUS.

Ancilla, 22 annorum, a primis ſuæ ætatis annis ſcirrhoſis glandula-

rum circa aures & maxillam tumoribus laboravit; quinquennio autem abhinc oriebatur tumor magnus, qui ſe ex gena ſiniſtra per totum ejusdem lateris collum usque ad claviculam extendit, & ſemper lapidis inſtar durus & indolens fuit.

Ultimo triennio hicce tumor mole caput viri ſenſim adæquavit. Glandulæ ſubaxillares quoque induratæ ſunt. Præterea dextrum colli latus quindecim ſcirrhi, quorum minimus ovo gallinaceo par erat, occuparunt, mamma utraque ſcirrhoſa quoque facta eſt.

Quamvis hæc fœmina eſſet valde defœdata, luem tamen veneream contraxit.

Deferebatur ideo ad noſtrum noſocomium.

Deco-

Decoctis antivenereis, & purgantibus, dulci mercurio mistis, morbum tunc aggressus fui, unde quædam luis venereæ symptomata mitiora fiebant.

Quum autem hæc cura nimium tarda mihi videbatur, dedi mercurium sublimatum corrosivum, in spiritu frumenti solutum, præter decoctum saturatum & copiosum radicis bardanæ.

Hac ratione morbus venereus spatio quinque septimanarum optime curatus est.

Verum circa tumores scirrhosos nil mutatum fuit, nisi: quod in mamma dextra major dolor adverteretur.

Curata igitur lue venerea ad scirrhos dissolvendos volui transcendere, ast fœmina noluit amplius in nosocomio morari, firmissime persuasa, quod nullum foret

 medi-

medicamentum, quod tumores adeo magnos & annoſos ſolveret.

Quapropter dimittebatur. Verum vitæ lubricæ aſſueta ſibi ſufficienter cavere non potuit, unde in crimine deprehenſa, ad carceres ducebatur.

Incidit tunc in febrem continuam, & denuo ad noſtrum noſocomium translata eſt.

Sumtis remediis antiphlogiſticis intra quindecim dies ex hoc morbo convaluit.

Amavit poſtea potius remanere in noſocomio, quam iterum ad carceres deduci.

Hinc optimam nactus ſum occaſionem cicutæ vires experiundi.

Externe in principio nil adplicui, ut viderem: an uſu ſolo interno in hos

hos pertinaces tumores cicuta quid poſſet.

Propinavi mane & veſperi pilulas quatuor, quarum quælibet habuit pondere grana duo.

Poſt quinque dies, jam omnes tumores erant magis mobiles, & tumor magnus ex latere colli ſiniſtro tangebatur multo mollior.

Vidi igitur cicutam ſolo uſu interno eſſe admodum efficacem, & præſtare talia, quæ a fortiſſimis mercurialibus nequaquam poterant effici.

Ut tamen curationem facerem celeriorem, externe omnes tumores emplaſtro de cicuta texi, & huic impoſui cataplaſma ex herba cicutæ paratum, auxique doſin pilularum.

Decimo die tumor magnus erat mul-

to minor, mollior, idem in utraque mamma vidi.

Reliqui autem ſcirrhi, quamvis molliores, minores tamen facti non ſunt, & erant in ſuperficie inflammati, dolentes.

Decimo ſeptimo die tumor in parte colli ſiniſtra erat multo minor, mamma utraque mollis, mobilis, reliqui plurimi ſcirrhi in ſuppurationem abire cœperunt.

Ægra ſumſit ſex pilulas mane & totidem veſperi, quarum quælibet habuit grana quatuor.

Vigeſimo quarto die quidam ſcirrhi jam erant in pus ſoluti, cutis tamen arte non ſcindebatur, quoniam rupturæ erat proxima.

Colli

Colli tumor, & mammæ erant multo minores.

Sequentibus diebus, quidam tumores rupti ſunt, & fuderunt pus bonum, copioſum; nihilominus emplaſtrum de cicuta & cataplasma ſedulo applicata ſunt.

Trigeſimo ſexto die in aliquibus locis omnis tumor abfuit, & quibusdam in partibus cutis rupta jam iterum cœpit coaleſcere, colli & mammarum ſcirrhoſi tumores $\frac{2}{3}$ erant diminuti.

Dedi dein quater per diem pilulas quinque, granorum quatuor, nec amplius auxi doſin.

Et hac ratione uſu emplaſtri, & cataplasmatis de cicuta, & uſu extracti cicutæ ſpatio trium fere menſium hæc fœmina integre curata fuit. Collum & mam-

mammæ redierunt ad ſtatum naturalem, & fœmina, antehac turpis & difformis ſat formoſa facta eſt.

Menſes debito tempore & ſufficienti copia ſemper fluxerunt, & iis fluentibus medicamenta cum euphoria continuata ſunt.

Bis toto curationis tempore datum eſt purgans antiphlogiſticum, quoniam alvus erat ſegnis.

Uſu extracti cicutæ nullæ prorſus in corpore turbationes obſervatæ ſunt, ægra ſemper appetiit, robuſta fuit, nec de ullo dolore conquerebatur.

Lætabar multum, dum vidi morbum adeo rebellem & pertinacem ſola cicuta facillime eſſe curatum.

Et quum toto curationis tempore hæc ægra honeſte & pie ſe geſſit, pro-

miſit-

ſitque talis vitæ perpetuam continuationem, feci, ut adhuc in noſocomio ſui criminis abſolveretur, & donaretur libertate.

CASUS SECUNDUS.

Fœmina, 36. annorum, ad noſtrum noſocomium ſuſcipitur propter mammæ ſiniſtræ tumorem ingentem, & duritiem valde dolentem.

Dum mammam bene conſideravi: inveni eam capite infantis multo majorem, duram, immobilem, in tubera livida, ſubmollia & admodum dolentia elevatam, venæ erant varicoſæ, & brachium ſiniſtrum tumuit, & præ dolore non potuit moveri.

Externe tunc molliſſima linteamina applicui, ut omnis affrictus evitaretur, interno pro remedio dedi extracti cicu-

tæ

tæ mane & veſperi grana duodecim præter infuſum hederæ terreſtris.

Quarto die, quo hæc ægra his remediis utebatur, mamma tota fuit mollior, aſt tubera erant majora, & ichorem ſudarunt. Dolores præterea fuerunt magni, & noctes debebant opio pacari.

Septimo die eadem erant ſymtomata, dedi tunc mane & veſperi extracti cicutæ grana octodecim.

Nono die tria mammæ tubera rupta ſunt, & exiit materies ſubfuſca, copioſa, fœtens, & mammæ moles concidit, & dolores remiſerunt.

Undecimo die copioſus ichor fœtidus effluxit, dolores autem erant mites, color mammæ rutilus, nullus aderat livor.

Dedi

Dedi mane & vefperi fcrupulum unum extracti cicutæ.

Decimo quarto die ulcera dederunt copiofiffimum ichorem; mammæ moles fuit minor, ægræ autem vires multum diminutæ funt, fubinde advertebatur horror per totum corpus, & fubfequebatur pulfus celerior, fitis & calor.

Diminui igitur dofin extracti, & tantum grana decem mane & totidem vefperi exhibui; verum dedi præterea corticis peruviani felecti drachmam unam omni trihorio diei.

Decimo fexto die horrores erant minus frequentes; ichoris loco prodiit pus, vires autem manferunt adhuc debiles, & ægra fitivit. Iifdem remediis adhucdum continuavi.

Vi-

Vigeſimo primo die nullus amplius horror advertebatur, vires auctæ ſunt, & rediit appetitus, pus ex mamma profluens erat bonum, mammæ color fuit fere naturalis. Tumor autem ſuperſtes erat adhuc valde durus, nequaquam vero dolens.

Eadem ratione adhuc per ſex dies continuavi, verum omnia manſerunt in eodem ſtatu.

Unde vigeſimo ſeptimo die, dedi iterum mane & veſperi grana octodecim extracti cicutæ, & bis per diem drachmam unam corticis peruviani, externe autem tunc applicui cataplasma ex lacte & cicuta paratum, & mammæ cavitates linteis carptis, infuſo cicutæ madidis, repletæ ſunt.

Tri-

Trigeſimo ſexto die vires erant bonæ, color mammæ naturalis, in ulcere pus bonum, appetitus magnus, ſomnus tranquillus. Abſtinui a cortice peruviano, & ſola cicuta iterum uſus fui. Dedi mane & veſperi ſcrupulum unum extracti cum aliquot unciis infuſi flor. ſamb. fol. veron. heder. terreſt.

Quinquageſimo die moles mammæ fuit multo minor, pus bonum, dolor autem erat ſubinde adeo acutus, ut noctes, dato licet opio, inquietæ fuerint.

Verum obſervavi poſt magnos tales dolores copioſiſſimum ſerum ex ulcere fluxiſſe, & tumoris molem eſſe imminutam.

Dedi tunc drachmam extracti cicutæ per diem, externis fomentis ex cicuta ſedulo continuavi. Se-

Sexagesimo quarto die mammæ ulcus copiosissimum serum fudit, labia autem, quæ hucusque erant valde rebellia, crassa, callosa, reflexa, cœperunt emolliri, fundi, & partim pure consumi, vires manserunt bonæ.

Auxi extracti dosin, & exhibui quotidie grana octuaginta.

Mammæ ulcus copiosissimo sero semper stillavit, pus autem bonum tunc visum non est; verum neque fœtor observabatur.

Septuagesimo die ægra siccitatem pectoris, & tussiculam inanem conquerebatur, mammæ autem & labiorum moles multo minor fuit, dolores per vices erant admodum vehementes, & vires iterum decrescebant, & aderat ingens fœtor.

De-

Denuo igitur ad corticem peruvianum confugi, & dedi quotidie unciam dimidiam corticis, & drachmam dimidiam extracti cicutæ.

Præterea jussi, ægra biberet copiosum serum lactis aut decoctum saturatum radicis althææ, glycyrrhizæ.

Labia texi emplastro de cicuta, ulcus autem implevi infuso leni cicutæ, cujus libræ uni addebantur drachmæ duæ aceti lithargyrii.

Vires sensim iterum auctæ sunt, tussicula desiit, nimius ichoris fluxus minuebatur, & pus in ulcere bonum comparuit, dolores autem subinde erant vehementes, & somnus debebat opio conciliari.

Octuagesimo quarto die ægra sat bene se habuit, labia ulceris erant mi-

nora, mobilia, doloris expertia, ulcus mammæ mundum, durities minor, dolores exigui, vires ſufficientes, appetitus bonus.

Dedi tunc ſcrupulos duos extracti cicutæ per diem & drachmas duas corticis peruviani præter copioſum ſerum lactis, & decoctum emolliens; externa remedia non ſunt mutata.

Nonageſimo die mammæ moles fuit multo minor, labia læte rubebant, & erant flaccida, ulcus dedit pus bonum.

A cortice peruviano tunc abſtinui, & dedi drachmam integram extracti cicutæ.

Centeſimo die omnia iterum erant meliora, pus bonum, vires ſufficientes, noctes tranquillæ.

Dedi dein ſcrupulos quatuor extra-

cti

cti cicutæ, & reliqua omnia ſedulo continuata ſunt.

Centeſimo decimo quarto die labia erant ſordida, copioſum ſerum ex ulcere fluxit; verum mammæ moles fuit minor, dolores pauci, vires bonæ.

Dedi drachmam unam & dimidiam extracti cicutæ per diem, toti autem ulceri & labiis impoſui cataplaſma ex cicuta paratum.

Intra quatuor dies ex labiis magna fruſta ceciderunt, ulcus dedit copioſiſſimum ichorem, unde mammæ & labiorum tumor citiſſime diminutus fuit.

Verum ægræ vires proſternebantur & nova iterum febricula orta eſt, & ſæpius advertebantur horripilationes.

Hinc dedi iterum corticis peruviani unciam dimidiam per diem, & ſcrupu-

lum unum extracti cicutæ, labiis imposui emplastrum de cicuta, & ulcera replevi linteis carptis infuso leni cicutæ & aceto lithargyrii madidis. Præterea serum lactis copiosum, & decoctum radicis althææ & glycyrrhizæ datum est.

Centesimo trigesimo die paucum ex ulcere serum prodiit, pus autem bonum aderat & copiosum, labia erant parva, rutila, indolentia, vires meliores.

Eadem tamen corticis dosi continuavi, cicutæ autem extracti drachmam dimidiam exhibui, remedia externa adhuc eadem adhibebantur.

Centesimo trigesimo sexto die omnia erant meliora, vires bonæ, noctes tranquillæ.

Corticis peruviani dosin tunc diminui,

nui, & dedi drachmas duas, extracti autem cicutæ dedi drachmam unam cum copiofo fero lactis, externa remedia continuata funt.

Centefimo quadragefimo fecundo die ægra bene habuit, labia fundebantur, & mera fpongiofa fubftantia videbatur fupereffe.

Reliqui tunc corticem peruvianum, & folo extracto cicutæ, & copiofo fero lactis ufus fum, externe eadem remedia applicui.

Centefimo quinquagefimo die omnia iterum erant meliora, minora, pus in ulcere bonum, vires bonæ, dedi fcrupulos quatuor per diem de extracto cicutæ, & externe cataplafma ex fola cicuta applicui.

Centefimo fexagefimo die labia fue-

runt exigua, fere cuti æqualia, durities fere omnis evanuit, vires conſtabant, dolores vix obſervabantur.

Dedi drachmam unam & dimidiam extracti quotidie, & cataplaſma ex cicuta ſedulo appoſui per diem, noctu autem emplaſtrum de cicuta.

Centeſimo ſeptuageſimo die ulcus erat planum, omnis enim tumor, omnis durities abiit, labia erant penitus conſumpta.

Per triduum adhuc applicui cataplaſma ex cicuta, & eandem extracti doſin continuavi.

Dein vero, quum omne durum eſſet conſumptum, & quoniam copioſum ſerum ex ulcere, quamvis puro, fluxit, externe tantum applicui lintea carpta leniſſimo infuſo cicutæ madida,

inter-

interne autem dedi ter de die drachmam dimidiam corticis peruviani, & mane ac veſperi grana ſex extracti cicutæ, juſſi præterea, ut copioſum ſerum lactis ægra biberet.

Glandulæ ſubaxillares, quæ etiam erant ſcirrhoſæ, eodem fere tempore evanuerunt, tria tantum ſupererant tubercula, piſo fere æqualia.

Brachium, quod prius præ dolore moveri non poterat, jam erat ſatis mobile, & vires bonæ.

Sexto die cœpit ex margine ulceris cuticula alba prodire, quæ ſe ſe ſenſim verſus centrum extendit, promiſitque ulceris conſolidationem.

Decimo quarto die uſu eorundem tum externorum quam internorum remediorum, ulcus tenui cuticula jam fe-

re clausum erat; verum hæc cuticula hinc inde iterum rumpebatur, & exstillavit serum acre.

Dedi igitur purgans ex rhei drachma dimidia, ex scammonii granis octo, & ex quindecim granis salis polychresti.

Alvus inde sexies copiose mota est, & ægra bene habuit.

Altero a purgatione die eandem iterum dosin corticis peruviani, & extracti cicutæ exhibui, & externe adhuc lenissimum cicutæ infusum applicui.

Nata est firmior cuticula, quæ tamen hinc inde adhuc erodebatur a materie acri transsudante.

Hinc post octiduum idem purgans ægræ iterum datum fuit.

Dein vero corticem peruvianum & cicutæ extractum in eadem dosi continuavi

nuavi, & externe applicui unguentum nutritum.

Spatio viginti dierum firma nata eſt cicatrix & mammæ nullum ſupererat veſtigium, atque omnes, qui hanc fœminam viderunt, credebant, mammam fuiſſe reſectam.

Abſtinui dein ab omni medicamento, & fœminam per 14. dies in noſocomio retinui, ut viderem: an denuo malum reverteretur.

Verum ægra optime movit brachium, & ulcus manſit firmiſſime clauſum.

Dedi dein adhuc idem purgans, & & poſt tres dies ſaniſſimam dimiſi.

Dum mihi egit gratias, rogavit ſimul, ut darem licentiam me adeundi, dum quid in mamma adverteret, con-

ceſſi hoc facillime, verum jam ſex menſes præterlapſi ſunt, & fœmina non rediit.

Dominus *Haffner*, egregius mei noſocomii Chirurgus, ſumma cum ſedulitate, attentione, & experientia huic fœminæ ſuccurrit, & remediis externis ſecundum rationem, & ſymptomata optime applicatis, plurimum ad curationem contulit.

CASUS TERTIUS.

Homo, 27. annorum, a longo tempore fœdum cancroſum ulcus in regione lumbali ſiniſtra habuit, hoc ulcus repſit continuo in latum & profundum, & jam cœpit lumborum vertebras arrodere. Præterea fungi cancroſi undequaque propulularunt.

Poſt-

Poſtquam diverſi & optimi chirurgi remedia maxime convenientia incaſſum tentaſſent, æger noſtrum noſocomium acceſſit.

Doctiſſimus Chirurgus *Haffner* remediis primo lenioribus, dein cauſticis, tandem ferro & igne conabatur fungoſum cancrum conſumere, ulcus depurare, & claudere.

Ego remedia, ſanguinis maſſam depurantia, quæ maxime conducerent, præſcripſi.

Subinde per unum alterumve diem quidquam nobis videbamur proficere; verum mox prius malum rediit, & quandoque fuit deterius.

Unde omnia fruſtra tentari vidimus.

Cortex peruvianus, qui alias mira

præ-

præſtitit in ulceribus putridis, magna doſi & longo tempore datus, nil effecit.

Quapropter cataplaſma ex cicuta externe appoſuit Dominus *Haffner*, & ego juſſi, æger aſſumeret mane & veſperi grana novem extracti cicutæ, & copioſum decoctum hordei, vel ſerum lactis biberet.

Æger antehac erat macilentus, debilis, & cachecticus, & circa veſperas habuit horrorem, febrem, & dein ſudorem copioſum, defatigantem.

Verum nunc intra aliquos dies cœpit appetere, quiete dormire, & in ulcere pus bonum comparuit.

Octavo die juſſi drachmam dimidiam extracti cicutæ aſſumeret, externe cataplaſma ſedulo renovatum eſt.

Duo-

Duodecimo die ulcus erat purum, fungi cancroſi mobiles, flaccidi, nullo modo dolentes, circa vertebras quædam oſſium fragmenta ſeparabantur.

Decimo ſeptimo die nulla amplius ad veſperas horripilatio obſervabatur, æger bene dormivit, nec ſudavit, & vires quotidie auctæ ſunt, in ulcere erat pus laudabile, e fungis circa ulceris margines copioſum ſerum fluxit.

Vigeſimo die ex vertebris arroſis plurima granula oſſea ſeparata ſunt; hinc inde in ulcere incipiebat formari cicatrix, quoniam autem fungi erant flaccidi, nullo modo dolentes, & quoniam nimis lente conſumebantur, & hac ratione ulceris conſolidationem impediverunt, Dominus *Haffner* eos cultro reſcidit.

Æger

Æger nullum inde dolorem ſentiebat; medicamenta interna externaque continuata ſunt.

Vigeſimo quinto die undequaque ex ulceris margine naſcebatur cuticula, & hac ratione ulcus in ſanationem vergebat, color aderat læte ruber, pus bonum, paucum.

Vires ægri erant bonæ, appetitus bonus, noctes tranquillæ, alvus liberrima.

Externa internaque remedia continuata ſunt.

Trigeſimo die ulcus jam fere totum erat clauſum, nec ulli amplius fungi creſcebant, æger optime habuit.

Quadrageſimo die ulcus firmam habuit cicatricem, & æger ſanus videbatur.

Nihil-

Nihilominus adhuc per quatuordecim dies mane & veſperi dedi grana ſex extracti cicutæ, & multum ſerum lactis, ut hac ratione omne acre & cancroſum ex ſanguine ſepararetur.

Poſtea dedi purgans, & hominem ſanum dimiſi.

CASUS QUARTUS.

Fœmina, 36. annorum, ulcus fœdum in tibia dextra a pluribus annis habuit, adhibita remedia interna externaque ulcus quidem ſubinde fere ſanarunt; dum autem proximum erat conſolidationi, ſubito iterum ruptum eſt; copioſus, & acerrimus ichor effluxit, & crevit caro fungoſa.

Balnea diverſiſſima mineralia prodeſſe quandoque videbantur; verum mox iterum prius malum rediit.

In

In noſtro noſocomio diverſa tentavimus, quæ acre ſanguinis corrigerent, externe carnes fungoſas conſumerent, & dein ulcus conſolidarent.

Verum nullum habebamus ſucceſſum.

Nam licet ulcus uno alterove die integre clauſum eſſet, nulla tamen firma cicatrix inducebatur, unde brevi iterum ortus eſt pruritus, & tranſſudavit ichor, propulularunt carnes fungoſæ & ulcus in pejus ivit.

Adhibebatur igitur ſolum infuſum cicutæ pro fomento externo, & noctu ulcus emplaſtro de cicuta tegebatur, interne præter ſerum lactis datum eſt nihil.

Contigit tunc, ut carnes fungoſæ ſpon-

ſponte ſeparatæ fuerint, dein ulcus intra viginti octo dies firmiſſima cicatrice obductum fuit, & pes poterat optime moveri.

Datum tunc eſt purgans, & relinquebatur fœmina adhuc per octiduum in noſocomio absque omni medicamento; cum dein ulcus optime clauſum videretur, ex noſocomio dimiſſa fuit.

CASUS QUINTUS.

Vir, 62. annorum, annoſum & fœdum ulcus habuit in regione abdominis dextra, quod erat unam ſpithamam longum, & ſeptem pollices latum, profundumque adeo, ut fere in cavum abdominis penetrarit.

Ad thoracem ſiniſtrum fere æque magnum ulcus fuit, quod copioſum,

fœtens, & acre ſerum fudit, & coſtas arroſit.

Dato purgante Dominus *Haffner* fomentum ex cicuta applicuit in utroque ulcere.

Quoniam æger ſimul tuſſi laboravit, datum ei eſt decoctum ex radice & foliis althææ, cui addebatur oxymel ſimplex, & ſtibium diaphoreticum non ablutum.

Intra paucos dies utrumque ulcus longe purius fuit, & bonum pus comparuit, & æger, antea debilis, videbatur recuperare vires.

Circa decimum diem ex coſtis carioſis multa fragmenta ſeparabantur, & ex ulceris margine cœpit naſci cuticula alba.

Ulcus abdominis fuit minus profundum, & dedit bonum pus.

Decimo

Decimo quarto die præbui iterum purgans; dein cum eodem decocto althææ continuavi.

Decimo septimo die utrumque ulcus longe purius, & minus latum fuit, ex costis semper quædam fragmenta separata sunt.

Trigesimo secundo die ulcus thoracis erat clausum, & tussis fere omnis cessavit; ulcus abdominis vero erat adhuc satis magnum.

Id tamen quoque circa quinquagesimum diem solo usu externo cicutæ sanatum est.

Dabatur dein adhuc purgans, & bonus senex sanus ex nosocomio dimittebatur.

Narravit tunc, quod per decem circiter annos hæc ulcera habuerit, quod

fere omnes ſuos reditus in ſanationem conſumſerit, quod tentata innumera remedia prorſus nil juverint, & quod ſub finem, omnibus fere viribus exhauſtus, ut ultimos finiret dies, eſſet ad noſocomium translatus.

CASUS SEXTUS.

Fœmina, 28. annorum, quatuor annis mammam ſiniſtram geſſit magnam, lapidis inſtar duram.

Circa aëris & tempeſtatis mutationes vehementes in hac parte dolores ſenſit, quum autem hi dolores ſemper ſponte ceſſarunt, & quum color mammæ manſit naturalis, nec tumor motum brachii impedivit, nullum applicuit remedium, neque ulli homini hanc mammam oſtendit.

Deni-

Denique ſub finem menſis Februarii 1760. morbo acuto afficiebatur, unde ad noſtrum noſocomium translata eſt.

Intra viginti ſex dies ex hoc morbo ſat gravi cœpit convaleſcere.

Dum vero e lecto ſurrexit, & ambulavit, ſenſit dolorem continuum, rodentem, lancinantem in mamma dextra; cum tamen hicce dolor non erat adeo vehemens, eum per plures dies celavit.

Dein vero præ nimia doloris vehementia non potuit dormire, & amiſit appetitum ac vires; monſtravit propterea mammam Domino *Haffner*, & is me hac de re monuit.

Invenimus mammam duriſſimam, purpuream, nigris & lividis ſtriis variegatam, intumuit ſimul brachium ejusdem

lateris; dolores erant enormes, rodentes, lancinantes, venæ erant nigræ, varicoſæ.

Pulſus celer, parvus; cor continuo palpitavit.

Externe ilico applicuimus fomentum ex cicuta, pro interno autem remedio dedi emulſum leniter nitroſum, opiatum.

Eadem nocte mitigabatur dolor & ſequebatur ſomnus ſat tranquillus trium horarum.

Poſt ſomnum erant dolores iterum ingentes, & ex uſu fomenti nil adhuc in mamma mutatum fuit.

Ut alvus ſolveretur injectum eſt enema, & dein continuabatur emulſum paregoricum, nitroſum.

Nox inſequens fuit longe tranquillior,

lior, & dolores in mamma videbantur admodum mites, neque tamen color, neque durities, neque tumor mutatus fuit.

Tertio die quoniam pulsus sat bonus deprehensus est, dabantur mane & vesperi grana octo extracti cicutæ, superbibendo aliquot uncias decocti althææ.

Sera autem vespera, ut nox esset tranquilla, datum est remedium paregoricum.

Nox tota erat quieta, & ægra somno multum reficiebatur.

Mane dolores fuerunt exgui, mamma erat mollior, & melius tulit rudiorem adtactum.

Brachium autem præ dolore & tumore nequaquam poterat moveri.

Duodecimo die jam nullæ amplius

ſtriæ nigræ, aut lividæ aderant, venæ varicoſæ erant vix non in ſtatum naturalem contractæ, dolores fuerunt pauci, & tumor brachii quoque diminutus eſt.

Data tunc ſunt grana decem extracti cicutæ mane & veſperi, fomentum ex cicuta ſedulo applicatum eſt, veſpertinum autem paregoricum omittebatur, quoniam ægra, a doloribus minus vexata, jam ſponte cœpit dormire.

Vigeſimo die color mammæ fuit fere naturalis; verum durities erat ingens, neque mamma erat mobilis, accreta videbatur, brachii tumor fuit multum imminutus, & ægra potuit digitos & manum citra dolores movere.

Dedi tunc extracti cicutæ grana triginta duo per diem, & fomentum ſedulo

dulo continuatum eſt, noctu tegebatur mamma emplaſtro de cicuta.

Vigeſimo tertio die mamma iterum rubuit, aderant ingentes dolores, qui ab eo tempore ſe ſe inſinuabant, quo appoſitum eſt noctu emplaſtrum de cicuta.

Removi igitur emplaſtrum, & ſolo iterum fomento & cicutæ extracto uſus ſum; veſperi dedi paregoricum, ut nox eſſet quieta.

Trigeſimo die mamma iterum habuit colorem naturalem, dolores fuerunt exigui.

Dedi per diem quadraginta grana extracti cicutæ, & fomentum continuatum eſt.

Quadrageſimo die brachium totum detumuit, & ſat bene poterat moveri,

mamma fuit minor, mollior, & mobilior.

Quinquagesimo die omnia iterum in mamma erant meliora; verum fœmina a cibis abhorruit, & oris amarorem conquerebatur, & crura paulisper intumuerunt, concessi propterea, ut ab extracto cicutæ per aliquot dies abstineret, jussique, ut infusum florum sambuci copiosum biberet, fomentum autem ex cicuta continuatum est.

Quinquagesimo quarto die dedi purgans ex rheo, pauco scammonio, & sale polychresto.

Alvus inde quater mota est, & altero die viguit appetitus, & crurum tumor fere omnis disparuit; mamma fuit mobilis, nec doluit ab adtactu, per vices tantum advertebantur lancinantes & vagæ punctiones.

Fu-

Fumo leniter aromatico feci dein crura fricari; ad mammam vero fomentum ex cicuta ſedulo appoſitum eſt.

Sexageſimo die, quoniam ægra optime habuit, & crura erant naturalia, & appetitus bonus, dedi iterum extracti cicutæ mane & veſperi grana ſex, & copioſum infuſum florum ſambuci.

Sexageſimo ſexto die mamma in multa minora tubercula diviſa videbatur, nec ullus aderat dolor.

Dedi tunc mane & veſperi grana decem extracti cicutæ, fomentum ſedulo continuatum eſt.

Octuageſimo die mammæ moles fuit admodum exigua, brachium potuit citra omnem dolorem moveri, ægra ſufficientes vires & bonum appetitum habuit, noctu quiete dormivit.

No-

Nonagesimo primo die pauca adhuc in mamma durities supererat, quæ in omnem partem poterat volvi; ægra autem ob continuam fomenti applicationem jam erat impatiens, neque ingratum odorem amplius poterat ferre, hinc illud removi, & ejus loco emplastrum de cicuta applicui, dedique mane & vesperi grana quindecim extracti cicutæ.

Emplastrum jam nullos dolores excitavit; omnia quotidie in melius mutata sunt, & centesimo vigesimo quinto die mamma erat flaccida, pendula, nec minima tangebatur durities.

Discessit tunc hæc ægra ex nosocomio; jussi autem, ut aliquamdiu adhuc pilulis de cicuta in parva dosi uteretur, ut hac ratione malum tam facile non rediret.

CASUS SEPTIMUS.

VIrgo, 21. annorum, cancrum apertum in mamma ſiniſtra habuit, præterea tuſſivit frequenter, & conquerebatur in thorace ſiniſtro continuum ardorem, & dolorem erodentem.

Tota ſanguinis maſſa erat corrupta, & ægra ſimul ſcabie laboravit, & erat penitus emaciata, & veſpertino tempore quotidie ſenſit horrorem, & dein calorem, tandem ſudorem fœtidum.

Ulcus copioſo ichore fœtente manavit.

Peſſimis his in circumſtantiis tentavi cicutam, & ſtatim dedi mane & veſperi octo grana extracti cicutæ, externe fomentum ex eadem cicuta applicui, præterea autem debebat ægra copioſum

ſerum

ſerum lactis aut lac purum, dupla aquæ copia dilutum, bibere.

Spatio duodecim dierum ægra melius habuit, minus tuſſivit, exacerbationes veſpertinæ, & ſudores nocturni fere ceſſarunt, vires auctæ ſunt, in ulcere cancroſo tenue pus comparuit, fluxus ichoroſus imminutus eſt, nec advertebatur fœtor.

Verum manſit in thorace ardor & dolor erodens.

Dedi tunc quater per diem grana octo extracti cicutæ, & reliquis remediis continuavi.

Trigeſimo die mammæ moles fuit multo minor, vires ſatis bonæ, ulcus purum, appetitus magnus, ſomnus autem, ob continuum ardorem ſub mamma, erat ſine opio turbatus, anxius.

Sca-

Scabies incipiebat exſiccari, & ægra potuit extra lectum eſſe.

Exhibui ſcrupulos duos extracti per diem.

Quadrageſimo ſexto die ægra ſat bene habuit, mammæ moles fuit multo minor, & ulcus cœpit diminui.

Remanſit autem ardor & dolor erodens in thorace ſiniſtro, quamvis is per vices admodum exiguus fuerit.

Sexageſimo die mammæ durities fere tota evanuit, & ulcus fuit multo minus, purum.

Dedi tunc drachmam unam extracti cicutæ per diem, & reliqua continuata ſunt.

Octuageſimo die omnis durities disparuit, & ulcus erat fere integre clauſum.

Ar-

Ardor autem & dolor erodens in thorace ſiniſtro per vices erant admodum ſævi, & propterea noctes quandoque turbatæ ſunt.

Vires erant utcunque bonæ; ſcabies integre diſparuit, faciei color fuit fere naturalis; verum ægra manſit macilenta.

Octuageſimo quarto die ſanatum erat ulcus, ægra extra lectum ambulavit, appetiit, & quandoque ſine opio placidiſſime dormivit.

Comparuit tunc fluxus menſtruus, qui jam per quinque menſes ſiluit; lætabatur propterea hæc ægra, & ſperavit non abſque ratione, ardorem & dolorem erodentem in thorace ſiniſtro nunc ceſſaturum, quoniam is incepit, dum ſanguis menſtruus retinebatur.

Flu-

Fluxus per binos dies continuavit; tertio autem die fiftebatur, & tunc ardor & dolor erodens in thorace finiftro ilico auctus eft, & ægra iterum pejus habuit.

Quarto die ad inferiorem mammæ marginem ortum eft tuberculum purpureum, & valde dolens.

Dominus *Haffner*, ut dolores mitigaret, adplicuit cataplafma emollientiffimum.

Quoniam autem ægra magnam habuit fitim, & validam febrim, & pulfum durum, vena ipfi fecta eft, & data funt decocta refolventia, antiphlogiftica.

Paucum inde levamen fequebatur.

Sexto die ruptum eft tuberculum & effluxit copiofus & acerrimus ichor.

Stylo tunc inducto in aperturam invenit chirurgus finum, qui fub mufcu-

lo pectorali repsit fere usque ad superiorem mammæ marginem, ibique advertebatur costa arrosa; hinc, quum vires adhuc satis bonæ essent, sinum totum partesque omnes superjacentes chirurgus perscidit, ut videret, quousque costa esset corrupta.

Facta hac sectione ægra breve animi deliquium passa est, unde vulnus ligabatur, & omnia in diem posterum relinquebantur.

Vesperi aderat ingens febris, & magnus dolor, ideo remedia antiphlogistica, & emulsa paregorica ægræ data sunt, & nox fiebat satis quieta.

Altero a sectione die Dominus *Haffner* aperto iterum vulnere invenit plures costas arrosas, & aperturam aliam, quæ in pectoris cavum penetravit, &

per

per quam tussiendo ichor fœtidus expellebatur.

Injectum tunc est in cavum pectoris decoctum hordei cum pauco melle rosaceo, ut ulcus mundaretur, & ut separatio impuri a sano fieret.

Emulsis nitrosis, paregoricis continuatum fuit, & ægra sat bene se habuit.

Circa vesperas autem quotidie orta est febricula, & noctu sequebatur sudor.

Quinto die quoniam apertura in cavum pectoris admodum parva erat, Dominus *Haffner* eam dilatavit, ut illud, quod in cavo continebatur, posset facilius effluere, & elui.

Octavo die quædam fragmenta ossea post injectionem ex vulnere prodierunt, unde certum erat, costas interius esse quoque cariosas.

 Mul-

Multum igitur corticem peruvianum ægræ dedi, præter decoctum lignorum, & lac vaccinum.

Tentavimus tunc injectiones magis detergentes, balſamicas.

Verum has ægra non tulit, orta eſt febris major, & multus dolor, atque materies ex vulnere prodiens valde fœtuit.

Hinc ab his abſtinebatur, & ſolum decoctum hordei cum melle iterum injectum fuit.

Separabantur ſubinde quædam oſſea fragmenta, quæ poſt magnam tuſſim per aperturam cum multo fœtido ichore propellebantur.

Nihilominus ardor & dolor erodens nequaquam fiebant mitiores, imo in anteriore thorace ſe ſe magis extenderunt, & fœmina, licet magna corticis

peru-

peruviani dosi quotidie uteretur, debilis fuit, & febris vespertina aucta est.

Post longum igitur usum, dum vidimus hæc remedia parum juvare, conclusimus ego & Dominus *Haffner* in cavum pectoris injicere infusum cicutæ, & cortici peruviano jungere cicutæ extractum.

Altero die jam materies ex cavo pectoris prodiens non amplius adeo fœtuit, & dolor, ardorque paulisper imminuti sunt.

Post paucos dies videbantur vires augeri, & appetitus; & ægra noctu sat tranquille dormivit.

Dabatur quotidie uncia dimidia corticis peruviani, & extracti cicutæ scrupulus unus præter copiosum serum lactis.

Lene ab initio fiebat infusum cicu-

tæ pro injectione, quoniam autem vidimus id nec pulmones irritare, nec augere anxietates, & bonum præstare effectum, id saturatum dein adhibuimus.

Spatio quatuordecim dierum multa fragmenta ossea cum materie tenui, purulenta, ex cavo pectoris prodierunt, ægra multo melius se habuit, potuit extra lectum esse, & fere semper absque opio quiete dormivit.

Attamen sensim ab adeo magna corticis dosi abhorruit, unde drachmam dimidiam dedi quotidie extracti cicutæ, & tantum drachmas duas corticis peruviani.

His remediis, & copiosissimo sero lactis, & injectione, quæ bis quotidie fiebat cum saturato cicutæ infuso, hanc ægram per binos, & dimidium menses

con-

conſervavimus, & jam aliquam curationis ſpem in ſinu fovebamus.

Contigit autem tunc, ut ægra in pleuritidem peſſimam, & fere lethalem incideret.

Nihilominus tamen Eruditiſſimus Dom. *Collin*, qui tunc noſocomii curam geſſit, debitis venæ ſectionibus, applicatis cataplaſmatibus & præſcriptis optimis remediis, effecit, ut dolor punctorius ceſſarit, & morbus ſputis fuerit optime judicatus.

Et ægra poſt hunc morbum iterum vires mediocres recuperavit, materies tamen ex cavo pectoris prodiens multum fœtuit, & ichoroſa fuit.

Nequaquam tunc cortex peruvianus, neque cicutæ extractum, neque ejusdem infuſum profuit; peſſima fe-

bris vefpertina iterum fupervenit & fudor nocturnus miferam ægram ita defatigavit, ut intra feptem feptimanas, tota extenuata obierit.

Sectione anatomica invenimus pleuram in cavo pectoris finiftro fere confumtam, & coftas plurimas in tenues lamellas corrofas.

Pulmo ejusdem lateris hinc inde quoque erat exefus.

Certo! fi hoc ulcus externa in pectoris fuperficie fuiffet, ubi manus chirurgica potuiffet accedere, aptisque fomentis mali progreffum impedire, & feparationem cariofi adjuvare, hæc ægra & a peffimo cancro, & ab ulcere fœdiffimo fuiffet optime curata.

In homine, 23. annorum, ex empyemate in cavo finiftro pectoris jam mo-

morituro, me ſuadente Dominus *Haffner* lato vulnere puri exitum pandit, educitque puris tenuis, fœtidi, libras quinque & dimidiam.

Anceps erat & audax conſilium, verum quoniam æger jam fere ſuffocatus morti fuit proximus, licuit tale quid tentare, quoniam ſæpius vidimus, audaci operatione nos hominum dies longiores, & minus acerbos reddidiſſe.

Educto pure æger peſſime habuit, extrema fiebant frigida, evanuit pulſus, facies erat tota collapſa & ſudore gelido, craſſo, madida.

Doluimus ſiniſtrum operationis eventum, nil tamen neglleximus, quod adhuc ægro profuturum videbatur.

Spiritu cornu cervi nares, tempora, frontemque bene perfricuimus; de-

dimus deglutiendam unciam unam vini auſtriaci & guttas ſex ſpiritus cornu cervi, videbatur tunc anima redire, & deprehenſus eſt ad carpum pulſus tremulus.

Æger cœpit oculos aperire, & anhelare.

Dedimus dein juſculi carnium aliquot uncias, & ægrum ad quietem dispoſuimus.

Verum manſit is anxius, & poſt horæ quadrantem æruginoſa vomuit, & tunc denuo eum moriturum credebamus.

Sopito autem per remedium paregoricum vomitu, lenis ſomnus ſequebatur.

Qui, quamvis nec diu duraverit, nec fuerit tranquillus, ægrum tamen aliquantulum refecit.

Altero die æger cœpit loqui, & oblata patienter aſſumſit. Domi-

Dominus *Haffner* cavum pectoris decocto hordei, & melle rosaceo bene eluit, ego autem præscripsi remedia, tunc indicata.

Intra quatuor dies æger iterum tantas vires habuit, ut se ipsum in omnem partem citra animi deliquium potuerit movere.

Dominus *Haffner* stylo in pectus penetravit, & advertit costas multas esse cariosas, tentavit propterea diversas balsamicas, detergentes, & vulnerarias injectiones, nullam autem magis utilem invenit, quam eam, quæ infuso cicutæ facta fuit, hæc enim pus laudabile fecit.

Vires ægri auctæ sunt, rediit appetitus.

Nocturnus sudor & vespertina febricu-

bricula aptis remediis mitigabantur, integre vero ſiſti non poterant.

Curationem perfectam ſperare nunquam potuimus; verum erat nobis ſatis, dum hominem, jam fere mortuum, operatione audaci e mortis faucibus detraximus, & dedimus ei vitam longiorem & minus moleſtam.

Injectione ex ſaturato infuſo cicutæ, & remediis balſamicis, interno uſu adhibitis, & paregoricis, & diæta lactea in ſeptimum menſem hunc ægrum ſat commode conſervavimus, tunc autem tempore verſus autumnum vergente cœpit iterum fortius tuſſire, febricula veſpertina aucta eſt, & intra triginta & unum dies contabuit.

Pulmo reperiebatur plurimum exeſus, & coſtæ carioſæ.

Mirum!

Mirum! quod ſaturatum infuſum cicutæ in cavum pectoris, & ad nudum pulmonem injectum nullas turbas, nullas anxietates &c. excitaverit.

Patet inde, cicutæ virus adeo tetrum non eſſe.

Atque ideo hunc caſum hic inſerui, quoniam cum priori quid commune habet.

CASUS OCTAVUS.

Homo, 27. annorum, a ſex circiter annis geſſit tuberculum ad linguæ radicem, quod per vices multo dolore afficiebatur, & deglutitionem fecit difficilem, ſubinde tamen nullus ibidem dolor obſervatus eſt.

Hoc tuberculum ſenſim accrevit in nucis avellanæ magnitudinem; fuit totum lividum, & acutiſſime ſemper doluit.

De-

Demum ruptum eſt, & effluxit ichor acerrimus, fœtidus, & oriebatur ulcus fœdum, latum.

Deglutitio fuit admodum difficilis.

Quidam chirurgi & medici credebant ulcus eſſe venereum; hinc remediis antivenereis curam inchoabant.

Decocta plurima, varia purgantia, mercurio miſta, tandem ſpiritum frumenti, in quo mercurius ſublimatus ſolvebatur, æger longo tempore incaſſum aſſumſit; imo malum auctum eſt.

Demum ſalivatione miſer penitus extenuatus fuit ſine morbi emendatione.

Quum hæc remedia maxime heroica nil effecerunt, æger fato relinquebatur; datum ipſi eſt teſtimonium, quod curari non poſſit, quodque deberet in domum incurabilium ſuſcipi. Æ-

Æger tamen undique adhuc auxilium quæsivit, & fere omnium chirurgorum portas pulsavit; verum vix non ab omnibus sine ope est dimissus.

Demum venit ad Dominum *Haffner*, chirurgum mei nosocomii, is re bene considerata statim cogitavit, cicutam hoc in ægro esse adhibendam.

Unde hunc hominem altero die, dum ad nosocomium veni, mihi ostendit.

Feci ilico, ut ipsi lectus pararetur, eumque in nosocomio retinui.

Erat autem totus emaciatus, vesperi habebat horripilationes, dein calores; tandem sudore copiosissimo maduit, & somnus fuit anxius, inquietus.

Ulcus fœdissimum fere totam linguæ radicem exesit, ex ejus margine & fundo

do variæ fungoſæ excreſcentiæ propularunt, quæ omnes erant exulceratæ, & fœdiſſimum ichorem fuderunt.

Dolor aderat continuus, ardens & deglutitio fuit fere impoſſibilis, ulcus in profundum & latum continuo ſerpſit, æger non poterat diſtincte loqui.

Uvula, tonſillæ, & totæ fauces jam quoque afficiebantur, nam vidimus ſat profundas eroſiones, quæ acri humore ſtillare cœperunt.

Æger ſæpius tuſſivit, & ex faucibus usque ad ventriculum magnum ac continuo prurientem ardorem conqueſtus eſt.

Ex ore prodiit fœtor deterrimus, qui nobis inſpicientibus ſæpius nauſeam, & horrorem excitavit.

Status ſane hujus ægri erat maxima commiſeratione dignus. Eru-

Eruditissimus Dominus *Collin*, medicus, qui mecum tunc nosocomium adivit, hunc quoque ægrum vidit, dubitavimus certo, an in casu adeo inveterato, & desperato cicuta quidquam posset præstare.

Interim tamen præter hanc nullum nobis supererat remedium, quod jam non fuisset tentatum.

Prima erat indicatio, ut ulcus sordidum purgaretur.

Rogavi propterea Dominum *Haffner*, ut leni manu ope syringæ aliquoties per diem infusum cicutæ, melle rosarum mistum, ad fauces, & ulcus injiceret, & hac ratione sensim sordes & acrimonias ablueret.

Pro medicamento dedi misturam sequentem:

℞ Extract. cicut. gr. x.
mucilag. gum. traga. dr. ß
Syrup. diacod.
unc. j.
aq. flor. ſamb. unc. v.

m. ſ. *Sumat æger omni biborio cochleare unum.*

Potus ordinarius erat ſerum lactis, cibus autem juſculum cum pane, panatella, hordeum mundum &c.

Prima nocte æger jam longe tranquillius dormivit.

Altero mane ulcus nec ita fœtuit, nec adeo ſordidum fuit.

Verum loquendi, & deglutiendi difficultas æque magna manſit.

Iisdem remediis internis, externisque continuatum eſt.

Tertio die ardor in faucibus, & per totum

totum œſophagum multum remiſit, ulcus erat longe purius, nec ullus fere fœtor obſervabatur.

Eandem adhuc miſturam præbui, extractum cicutæ ſolummodo auxi, & ſcrupulum integrum immiſcui.

Sexto die jam potuit ſolidiora citra multum dolorem deglutire, ulcus cancroſum fuit ſatis purum, faucium ulcera jam incipiebant levi cicatricula obduci, & ardor per œſophagum vix amplius percipiebatur.

Iisdem remediis continuatum eſt.

Undecima die circa veſperas fere nullæ aderant horripilationes, nec multus calor, & nocturnus ſudor vix non penitus deſiit.

Ulcus cancroſum ichoris loco pus exhibuit, nec aderat multus dolor dum

æger ſolida deglutivit, leviſſimus tantum fœtor advertebatur; æger longe diſtinctius loquebatur, vires habuit multo majores, & bonum appetitum, faucium ulcera jam plurima erant clauſa, & ſubinde tantum levis in œſophago ardor perceptus eſt.

Iisdem medicamentis continuatum fuit.

Decimo quinto die ulcus cancroſum optimum habuit colorem, fungoſæ excreſcentiæ erant multo minores, nec amplius ichorem plorarunt, & ex ulceris ambitu tenuiſſima, & albicans naſcebatur cuticula, quæ ſpem primam veræ curationis adtulit, & oſtendit, cancro ſerpenti limites eſſe poſitos.

Fauces erant ſanatæ, abſuit in œſophago omnis ardor, æger habuit bonas

vires

vires, nec pejora obſervabantur ſymptomata circa veſperas, nec ſudor nocturnus.

Exhibui tunc quotidie mane pilulas octo, granorum duorum, de extracto cicutæ, & totidem veſperi, & deſuper feci hauriri copioſum ſerum lactis, injectiones ad ulcus continuabantur.

Die vigeſimo omnia iterum erant meliora, ulcus cœpit longe minus fieri, excreſcentiæ fungoſæ plurimæ ſponte ſeparabantur, nullus aderat fœtor, nec ichor, ſed pus bonum.

Noctes fuerunt quietæ, vires auctæ ſunt, & viguit appetitus.

Die trigeſimo ulcus fuit ſat purum, plurimæ excreſcentiæ jam erant ſeparatæ, reliquæ autem, ſuperſtites, erant flaccidæ, pallidæ, nec ex adtactu do-

lore afficiebantur, æger vinum purum bibit absque dolore in ulcere.

Dedi tunc per diem ſcrupulos duos extracti cicutæ, & copioſum ſerum lactis, & infuſo cicutæ ulcus ſæpius per diem ablutum eſt.

Trigeſimo quarto die famem ingentem habuit æger, & propterea oblata avidiſſime ſine debita maſticatione abligurivit.

Onerabatur inde ventriculus, & poſtero die aderat nauſea, horror, continuus vomendi conatus, præcordiorum anxietas, vertigo, labii inferioris tremulus motus, calor magnus, pulſus inæqualis robore & celeritate, reſpiratio brevis, anheloſa, facies tumida, livida.

Dolebam tunc ſummopere, ſpem curatio-

rationis hac ratione esse diminutam, & ægrum in summum vitæ periculum conjectum.

Maxime urgens indicatio erat, ut ventriculus ab onere suo liberetur, dedi igitur grana viginti pulveris radicis ypecacuanhæ, & granum unum tartari emetici.

Vix dato pulvere, sequebatur ilico vomitus materiei crudæ, incoctæ, vomitum potu copioso aquæ tepidæ faciliorem reddidi.

Æger hac ratione sexies vomuit cibos, avide deglutitos, multumque serum flavum, quod acidum spiravit.

Post vomitum mala Symptomata fere omnia evanuerunt, solo tenui jusculo eo die æger nutriebatur, vesperi datum est paregoricum.

Nox fuit tranquilla.

Mane pulſus æqualis, lentus, parvus deprehendebatur, nec æger quidquam præter debilitatem conqueſtus eſt.

Ulcus tunc iterum erat ſordidum, magis doluit, nec tamen deglutitio inde multum læſa eſt; ſolo infuſo cicutæ, & melle roſarum ſæpius per diem leniſſima injectione abluebantur ſordes.

Grato julapio, diæta convenienti, pauco vino, & paregorico veſpertino vires tunc reficere conabar.

Die trigeſimo nono æger ſat bene ſe habuit, & ipſe rogavit, ut pilulæ de cicuta denuo darentur.

Dedi tunc per diem ſcrupulos duos extracti de cicuta, & copioſum ſerum lactis, ad prandium conceſſi vinum.

Res quotidie iterum in melius mutata

tata eſt, & ulcus optimam curationis ſpem præ ſe tulit.

Quoniam omnia tunc ſecundum vota procedebant, non auxi amplius doſin extracti, lenes injectiones ad ulcus, quæ ſolo infuſo cicutæ fiebant, ſedulo & ſæpius per diem repetitæ ſunt.

Quinquageſimo die paucæ adhuc aderant fungoſæ, flaccidæ, pendulæ excreſcentiæ, quæ ulceris conſolidationem retardarunt.

Has Dominus *Haffner* absque ægri dolore reſecuit forfice. Sectione nullus prodibat ſanguis.

Injectiones diligenter peractæ ſunt, quoniam magnum levamen, & egregiam opem ægro adtulerunt.

Loquela fuit liberrima, deglutitio bona, vires integræ, ſomnus optimus,

 appe-

appetitus magnus, alvus naturalis, urina copiosa, bene colorata.

Iisdem strenue continuatum est, & sexagesimo octavo die ulcus erat cicatrice obductum.

Ab injectionibus tunc abstinebatur, verum extractum cicutæ eadem dosi adhuc per quatuordecim dies datum est.

Dum autem videbamus firmissimam esse cicatricem, & hominem esse integre sanum, sensim omne remedium sepósuimus, & concessimus, ut in aerem liberum se conferret, & ea ederet, quibus antea fuerat assuetus.

Eum tamen sanissimum adhuc per quatuor septimanas in nosocomio retinuimus.

Dein autem ipse petiit, ut dimitteretur.

Dominus *Collin* toto curationis tem-

pore hunc ægrum vidit, & mecum observavit.

Magno nobis ſæpe ſolatio fuit, dum vidimus hunc hominem ab omnibus deſertum, & pro incurabili habitum, ope cicutæ non tantum a veſpertina febre, a ſudore nocturno, a tabe & cachexia eſſe liberatum, ſed & a peſſimo cancro curatum, & optime reſtitutum.

Poſt aliquot ſeptimanas ex relatis audivi, eum iniiſſe matrimonium.

CASUS NONUS.

Vir, 42. annorum, a pluribus annis habuit dolorem vagum arthriticum, noctu hicce dolor calore lecti multum augebatur.

Longo tempore diverſiſſima decocta, aliaque remedia interna & externa adhibuit, nec ullum inde levamen ſentiebat.

Ne-

Neque balnea fulphurea aliaque diverfiffimi generis, longo tempore adhibita, quidquam profuerunt.

Tandem materies vaga figebatur ad humerum dextrum, & ad coxendicem ejusdem lateris.

Unde pedi, & brachio mobilitas demebatur, minuta eft ejus lateris fenfibilitas, & acceffit macies.

Varia iterum interne externeque tentata nihil juverunt, imo auxerunt dolores, & videbantur malum reddere pejus.

Neque vis electrica, per trimeftre fpatium applicata, in hoc homine quidquam mutavit.

Æftate præterita, dum ruri degebam, me acceffit, narravitque mali hiftoriam.

Cauſam & veram morbi originem ignoravit.

Quoniam ego multis in ægris vidi cicutam contra dolores rheumaticos, & arthriticos vagos, & fixos multum valuiſſe, credidi eam & in hoc caſu ſtatim eſſe adhibendam.

Dedi tunc mane & veſperi quinque pilulas, granorum duorum, & copioſum decoctum radicis bardanæ.

Poſt octiduum rediit, & conquerebatur majores ad humerum & coxendicem dolores, & ingratam per totum brachium, & pedem formicationem.

Cæteroquin nil mutatum eſt.

Suaſi tunc, ut mane octo pilulas de cicuta ſumeret, & totidem veſperi, utque decoctum bardanæ continuaret.

Decimo quarto die dolores erant mino-

minores, verum in toto latere affecto, ut & in pede & brachio percipiebatur ſudor pruriens, fœtens, & oriebantur puſtulæ albicantes, pellucidæ, acri ſero plenæ.

Senſibilitas jam longe major advertebatur.

Appetitus fuit bonus, vires ſat magnæ, fluxit urina copioſa, quæ prodeundo ardorem in urethra excitavit, alvus fuit naturalis.

Tunc æger per diem cœpit viginti pilulas ſumere, & continuavit decoctum radicis bardanæ.

Vigeſimo quarto die carnes in brachio videbantur redire, & jam quædam advertebatur mobilitas.

Reliqua erant in priori ſtatu, puſtulæ autem ſemper copioſiores comparuerunt, nec deſiit pruritus. Tri-

Trigesimo sexto die æger per universum corpus ingratum ardorem & pruritum conquerebatur, & oriebantur ex ruptis pustulis crustæ crassæ, & vera scabies superveniebat.

Verum pes & brachium erant longe mobiliora, sat robusta, optime sensibilia.

Curavi totum corpus infuso cicutæ, quod lacte fiebat, bis quotidie lavari.

Intra paucos dies crustæ plurimæ ceciderunt, pustulæ autem hinc inde longe frequentiores comparuerunt, & pruritus augebatur.

Quinquagesimo die jam poterat moveri brachium in omnem partem, pes autem ægro videbatur adhucdum gravis, cæteroquin autem erat mobilis, flexilis & omni in loco aderant optima sensationis signa. Dedi

Dedi tunc per diem drachmam integram extracti cicutæ, & loco decocti bardanæ exhibui ſerum lactis, præterea tamen infuſo cicutæ, lacte facto, corpus quotidie bis lavabatur.

Spatio octidui omnis pruritus ceſſavit, diſparuerunt puſtulæ & omnes cruſtæ, & æger cœpit optime convalere.

Sexageſimo nono die æger potuit ambulare, & brachium in omnem partem movere, neque ex itinere unius & dimidiæ horæ multum defatigabatur.

Senſim tunc iterum cicutæ doſin minui, ſeri lactis vero ingentem quotidie copiam bibere ægrum juſſi, corpus non amplius lavabatur.

Octuageſimo die ſaniſſimus me iterum acceſſit, egitque gratias.

CASUS DECIMUS.

Virgo, 18. annorum, ſpina ventoſa jam a ſeptem annis ad tarſum pedis dextri & ad cubitum brachii dextri laboravit; tentata remedia, alias in ſimilibus morbis maxime laudata, nil profuerunt.

Decoctis lignorum copioſiſſimis per multos menſes uſa eſt, & eliciebatur inde copioſus ſudor, malum ſub initium videbatur levari; dein vero tuſſi ſicca vexabatur ægra, cœpitque debilitari, & emaciari, & malum iterum pejus factum eſt.

Data ſunt remedia antiſcorbutica, & multum ſerum lactis, & ulcera inde fere ſanata ſunt.

Verum dum maxima curationis ſpes erat, ortus eſt novus circa partes affe-

ctas dolor, cœpit iterum ichor acerrimus effluere, & orta ſunt denuo ulcera fœdiſſima.

Mercurius ſublimatus corroſivus in ſpiritu frumenti ſolutus, qui alias ſimilibus in morbis optimos effectus præſtat, hic nil effecit.

Dedi igitur extractum cicutæ & copioſum decoctum hordei crudi cum pauco lacte.

Exterius ad ulcera & tumores ſolum emplaſtrum Diapompholygos applicui, ut certus eſſem de effectu, quem cicuta interne data in ſimili morbo haberet.

Intra quatuor dies ulcera alias fœda, & fœtida jam puriora erant, & pus bonum eſſe cœpit, & dolores multo mitiores fuerunt, & ſomnus fuit tranquillior, & appetitus major. Sexto,

Sexto, ſeptimo, octavo, & nono die copioſum ſerum acre ex ulceribus exſtillavit.

Duodecimo die videbantur oſſei tumores multo minores, & color profunde ruber cœpit in naturalem mutari.

Decimo quinto die ex ulcere in tarſo pedis dextri tria oſſium fragmenta ſeparata ſunt.

Decimo ſeptimo die ulcus ad tarſum pedis dextri erat purum, & ex margine incipiebat naſci cuticula, quæ ſanationem promiſit, tumor oſſium affectorum circa hoc ulcus fuit multo minor.

Verum ad cubitum brachii dextri ulcus & tumor vix mutatus deprehendebatur, & aderat multus dolor, effluxit copioſum ſerum, motus tamen articulationis videbatur paulo facilior.

Applicui igitur fomentum ex cicuta, ulceri autem in tarſo impoſui emplaſtrum de cicuta.

Vigeſimo quarto die tumor circa articulationem cubitus dextri fuit multo minor; & ulcus purum, effluxitque ſerum copioſum, & materies granuloſa ex oſſibus ſeparabatur.

Ulcus ad tarſum pedis dextri multo minus fuit, tumor fere totus concidit, & omnia brevem ſanationem promiſerunt.

Trigeſimo quarto die ex oſſe humeri circa articulationem cubitus dextri longum & magnum oſſeum fragmentum ſeceſſit.

Tumor circa articulationem multum diminutus eſt, & ægra jam facile flexit brachium, & ori cibos admovit.

Ex

Ex ulcere ad tarſum pedis dextri multum iterum ſerum fluxit, & prodierunt valde exigua oſſium fragmenta, & ægra majorem dolorem conqueſta.

Interim vires auctæ ſunt, appetitus viguit, & ægra fuit alacrior, pinquior.

Quadrageſimo octavo die ulcus in pedis tarſo erat penitus clauſum, nec ullus fere tumor amplius advertebatur, nec dolor.

Circa articulationem cubitus brachii dextri omnia erant quoque meliora.

Dedi tunc ægræ purgans, quod octo vioibus alvum copioſam, ſubflavam movit.

Altero a purgante die ægra quievit, & nil aſſumſit.

Sequentibus autem diebus ite um

dedi cicutæ extractum, & copiosum serum lactis.

Quinquagesimo sexto die ægra multo melius se habuit, brachium potuit flectere, & in omnem partem movere.

Ulcus in tarso mansit firmiter clausum.

Septuagesimo secundo die omnia, quæ alias tumebant, ad statum naturalem redierunt, & ulcus circa cubitum brachii dextri erat fere consolidatum.

Quoniam articulationis motus fuit satis liber, nec ossa amplius tumuerunt, credidi tunc, non amplius necesse esse, ut hæ partes undequaque fomento involverentur, ulcus tantum linteis carptis infuso cicutæ madidis Dominus *Haffner* replevit, deligavit.

Nonagesimo die coaluit ulcus ad cubi-

cubitum, nec ex nata cicatrice brachii flexilitas impediebatur.

Per duodecim dies adhuc præbui huic ægræ cicutam, & copiosum serum lactis, dein dedi purgans, & quoniam vidimus hanc esse integre sanam, & ulcera esse optime sanata, dimisimus eam e nosocomio.

CASUS UNDECIMUS.

Homo, 35. annorum, fœdissima ulcera serpentia ad tarsum utriusque pedis, & intra scapulas a binis annis habuit.

Præterea corpus totum pustulis prurientibus, & acerrimo sero plenis erat obsitum.

Ulcera ichorem acerrimum plorarunt continuo, partes vicinas arrosere,

& omnia ad ossa usque & tendines consumserunt.

Variis usus remediis, & balneis nullum fere levamen percepit, aut si ulcera videbantur sanationi proxima, mox iterum in pessimum statum mutata sunt.

Æger inde debilitatus est, cœpit extenuari, & incidit in sudores nocturnos.

Demum me in consilium vocavit, & quum multiplici experientia edoctus fui, cicutam sanguinis acrimoniam corrigere, & ulcera similia sanare, præscripsi pilulas de extracto cicutæ, & decoctum radicis bardanæ.

Spatio octo dierum pruritus per universum corpus fere omnis cessavit, & plurimæ pustulæ evanuerunt, neque ulcera adeo copiosum ichorem dederunt.

Vige-

Vigeſimo die æger fuit multo robuſtior, ſudor nocturnus non amplius advertebatur, & ex margine ulceris naſcebatur alba cuticula, quæ cicatricem formaret.

Dedi tunc purgans antiphlogiſticum.

Dein juſſi, ut æger cicutæ extractum & decoctum bardanæ iterum continuaret.

Jam ſumſit quotidie drachmam dimidiam extracti cicutæ.

Trigeſimo ſexto die æger ſat bene valuit, & ulcera erant fere clauſa.

Tendines nudi antea in ulceribus comparuerunt, naſcente tamen cicatrice eorum motus non fuit impeditus.

Quadrageſimo octavo die ulcera erant cicatrice tenui obducta, hæc ut firmior fieret, applicui unguentum nutritum.

Dedi iterum purgans antiphlogiſticum.

Sexageſimo die ulcera videbantur firmiſſime conſolidata, & homo erat optime ſanus.

Suaſi tamen, ut mediocri doſi cicutam adhuc per tres ſeptimanas ſumeret, & biberet deſuper infuſum florum ſambuci, dein præſcripſi iterum purgans, ut hac ratione & ſanguis, & primæ viæ ab omni acri & crudo eſſent liberæ.

Ex uſu cicutæ hicce homo longe meliorem in facie colorem obtinuit, muſculi omnes alias flaccidi nunc erant

firmi,

firmi, fortes, & totus homo fiebat ex pinguedine quadratus.

CASUS DUODECIMUS.

Faber ferrarius fœdiſſimo morbo cutaneo, qui ab elephantiaſi non multum abludebat, jam a decem annis laboravit.

Omnium fere medicorum, chirurgorum, balneatorum & argyrtarum opem imploravit, remedia maxime heroica longo tempore aſſumſit, & balnea diverſa mineralia, & vaporum applicuit; verum vix unquam levabatur, potuit tamen ſuos labores peragere.

Neque fœda hæc ſcabies in facie aut manibus comparuit, ſed iis tantum in partibus, quæ veſte tegebantur.

Unde potuit cum aliis ejus ſociis con-

converſari, nunquam tamen in eodem lecto cum iis decubuit.

Quum autem tentatis fortiſſimis medicamentis vidit, malum nequaquam emendari, noluit amplius conſilium medicum petere, & reliquit rem ſoli naturæ, & omnia, quæ palato arriſere, comedit, ſtrenue bibit, neque tempeſtatis viciſſitudines evitavit.

Pejus inde non habuit.

Contigit autem, ut hyeme præterlapſa frigori ſubito expoſitus in pleuritidem inciderit.

Translatus eſt propterea ad noſtrum noſocomium.

Vena debebat iteratis vicibus ſecari, verum cutis erat adeo dura, & tenax, ut chirurgus non potuerit penetrare niſi magna vi, & multa adtentione.

San-

Sanguis vena miſſus erat vere pleuriticus.

Decoctis emollientibus, expectorantibus, mellitis, nitroſis, morbus ſat gravis ſpatio quatuordecim dierum ſputo judicabatur.

Decimo octavo die dedi purgans & tunc homo videbatur iterum ſaniſſimus.

Malum tamen cutaneum acuto hoc morbo nequaquam mutatum eſt.

Putavi tunc cicutam hoc in morbo pertinaciſſimo eſſe tentandam.

Suaſi igitur, ut adhuc maneret in noſocomio, promiſique ſanationem.

Exhibui ilico grana decem extracti cicutæ tempore matutino, & totidem veſperi & ſimul dabatur copioſum decoctum radicis bardanæ, & glycyrrhizæ.

Prœ-

Præterea autem bis quotidie lotum eſt totum corpus anatica parte aquæ, & lactis tepidi, in cujus menſuris duabus ſolvebatur uncia una ſaponis veneti.

Spatio decem dierum multæ ſquammæ ceciderunt, rugæ fuerunt molliores, & leniſſima advertebatur tranſpiratio.

Cutis antea aſpera, rugoſa, fœdiſſime ſquammoſa, dura, cornea fere, & inſenſibilis, nunc ex adtactu paulo rudiori doluit.

Undecimo die jam cœpit dimidiam drachmam extracti cicutæ ſpatio vigintiquatuor horarum exhibere, decoctum bardanæ, glycyrrhizæ, & lotiones continuatæ ſunt.

Decimo ſeptimo die fere omnes ſquam-

ſquammæ jam erant ſeparatæ, & rugæ cutis ſenſim applanatæ ſunt.

Æger autem vagos calores & anxietates conquerebatur, pulſus tamen fuit æqualis, non febrilis, vires bonæ, appetitus magnus, urina prodiit copioſa, acris, & alvus quotidie ter vel quater ſponte fluxit fœtida, bilioſa.

Æger e levi adtactu iis in partibus, ubi ſquammæ hæſerunt, ardorem, & dolorem percepit.

Eadem doſi & iisdem medicamentis, tunc adhuc juſſi, pergeret.

Vigeſimo ſexto die corripiebatur horripilatione, dein calore, & magna ſiti, ſequebaturque valida febris.

Oculi rubuerunt, lingua fuit ſicca, urina flammea, & cutis totius corporis levi phlogoſi tendebatur, nec minimum

mum adtactum tulit citra magnum dolorem & ardorem.

Abstinui ilico ab usu cicutæ, & dedi copiosum rob sambuci, nitrum, & decoctum hordei crudi.

Alvus inde aliquoties mota est, neque vires ægri multum diminutæ sunt, symptomata sensim omnia remiserunt, & trigesimo quinto die cutis habuit colorem fere naturalem, rediit appetitus, & pulsus fuit æqualis, lentus.

Diæta molli tunc vires ægri restauravi, pro medicamento & potu ordinario dedi infusum florum sambuci, quod sero lactis fiebat.

Quadragesimo nono die cutis tota fuit fere naturalis; verum mansit semper magis sensibilis, quam alias esse solet.

Vires

Vires tunc æger bonas habuit, optime appetiit, quiete dormivit, urina prodiit optime colorata, & alvus bene cocta.

Quum autem in cute variæ pustulæ comparuerunt, quæ pruritum excitarunt, & ruptæ fuderunt serum acre, credidi: ad sanguinem magis depurandum cicuta adhuc dum utendum esse.

Feci igitur, æger mane & vesperi assumeret grana decem de extracto cicutæ, & biberet copiosum serum lactis.

Quorum usu spatio quatuordecim dierum integre sanatus fuit.

Epidermis tamen mansit admodum tenuis, & rumpebatur a minimo adtritu.

Verum hoc incommodum sustulit bal-

neum Badenſe, quo hicce homo per tres ſeptimanas utebatur.

Poſt hujus uſum optime ſanus, & habens cutim, & epidermidem penitus naturalem, me acceſſit, gratias acturus.

CASUS DECIMUSTERTIUS.

Fœmina, 42 annorum, ſaniſſima alias, ſeptem abhinc annis (cauſam ignorat) cœpit fluore albo continuo laborare, & ab eo tempore nil ſanguinis menſtrui amplius comparuit.

Materies ex utero prodiens ſub initium lenta, mucoſa, ſubalbida fuit, in hypogaſtrio autem advertebatur tenſio, & dolor punctorius, vagus.

Præterea urina ſubinde teneſmo retenta, aut difficilis reddita eſt.

Uſu balneorum, & variorum reme-

dio-

diorum ſpatio novem menſium hic fluxus ſuppreſſus fuit.

Verum manſit in hypogaſtrio tenſio, & dolor punctorius, & ſæpius obſervatus, eſt urinæ teneſmus, & vagi calores frequenter caput turbarunt, ſupervenerunt leves leipothymiæ, & fere quotidie verſus veſperas ſpinam dorſi horror perrepſit.

His ſymptomatibus ſolo decocto althææ medebatur ægra.

Per integrum fere quinquennium malum fuit ſatis mite, ægra habuit vires, & poterat ſuos labores peragere.

Dein autem erodentes orti ſunt dolores, hypogaſtrium tenſum ex minimo adtactu valde doluit, & demum retenta eſt urina, & alvus.

Enematibus emollientiſſimis, & ſimili-

milibus fomentis tandem cœpit urina prodire acris, turbida, & alvus dura, nigra, globosa.

Levamen inde habuit ægra, recuperavit iterum suas vires, & potuit extra lectum esse.

Externo adtactu deprehendebatur in medio hypogastrio tumor durus, in quo continuus percipiebatur dolor ardens, erodens, pungens.

Atque ideo hæc fœmina balneo emollientissimo quotidie per binas horas insedit, & octavo die, quo hoc balneo utebatur, prodiit ichor subfuscus, acer, fœtidus, & dolores ardoresque inde levabantur.

Simili balneo adhuc per quatuordecim dies usa est, & multo melius inde se habuit; etenim hypogastrium

sat

ſat rudem adtactum ſine dolore tulit, & ægra potuit ambulare absque moleſtia.

Verum fluxus ichoris acerrimi ſemper factus eſt copioſior, & eroſa eſt uteri vagina, & vulva.

Hinc remedia externa internaque applicata fuerunt.

Per aliquot dies ægra ſubinde ſibi levata videbatur, & fluxus fuit admodum mitis.

Dein autem aucti ſunt iterum dolores, ſupervenit febris, retenta eſt urina, hinc enematibus & fomentis urinæ viæ iterum debebant liberari, & inde ichoris fluxus copioſior fuit.

Senſim ægra debilitata eſt, cœpit veſpertino tempore horripilationes conqueri, dein calores, & noctu copioſe ſudavit.

Tentata quæcunque, nil juverunt; imo dolores ſemper fiebant magis vivaces, pertinaciores, & materies magis fœtuit, & fuit acerrima.

A medicis relicta demum ad noſocomium venit, tota emaciata, cachectica.

Tentavi omnia remedia, quæ in ſimilibus caſibus profuiſſe, alias vidi.

Præterea decoctis demulcentibus, & diæta molli conabar involvere acrimoniam.

Vires videbantur paulisper augeri, & mens fieri alacrior; verum febris veſpertina, & ſudor nocturnus continuarunt.

Neque imminuti ſunt dolores, neque fluxus mitior redditus.

Hinc, quum adverti, me remediis uſita-

usitatis actum agere, transivi ad usum cicutæ.

Dedi autem simul decoctum saturatum radicis althææ, & leni infuso cicutæ, quod lacte factum est, curabam sæpius per diem vulvam, & uteri vaginam elui.

Intra paucos dies magna fiebat mutatio, remiserunt dolores, febris vespertina erat mitior, somnus magis tranquillus, sudor minus copiosus, neque materies, utero effluens, adeo fœtuit.

Decimo octavo die jam dedi nycthemeri spatio viginti quatuor grana de extracto cicutæ.

Symptomata omnia fere quotidie in melius mutata sunt; dolores tamen subinde adeo vivi fuerunt, ut opio debuerint sopiri.

Trigeſimo die dolores erant enormes, urentes, acceſſit febris, ſitis, & multum imminutæ ſunt vires.

Removi ilico extractum cicutæ, non tamen cicutam propterea damnavi.

Venam ægræ ſecui, & ſolum decoctum emollientiſſimum cum nitro & melle exhibui.

Externe applicabatur cataplaſma emolliens.

Dum hæc febris acceſſit, ſiluit omnis fluxus uteri, urina reddebatur difficilior, non tamen penitus retenta eſt.

Sanguis, e vena miſſus, fuit ſpiſſus, phlogiſticus.

Mala hæc ſymptomata absque omni fere remiſſione in quartum diem durarunt, ægra ſæpius ſenſit horrores.

Quarto die debilis admodum fuit

ægra,

ægra, pulſus ſæpius intermiſit, obſervabantur frequentes caloris colorisque in facie mutationes.

Demum verſus veſperas, prægreſſo magno horrore, & ſudore frigido & levi animi defectu mucus prodiit ex utero, miſtus ſtriis ſanguineis, & advertebatur magnus fœtor.

Hinc omnes gangrænam lethalem adeſſe clamitarunt.

Verum poſt mediam horam prodiit multum pus, & ægra ſe levatam ſenſit, & nox fuit quieta, & bono ſomno dein reficiebatur.

Altero mane eam inveni alacrem, & pulſum habuit naturalem, puris fluxus mediocris continuavit.

Solum iterum radicis althææ decoctum tunc ſine nitro exhibui, verum

junxi ſimul pilulas ex olibano, maſtiche, ſarcocolla, & mucilagine gummi tragacanthæ confectas.

Dolores circa uteri regionem pauci fuerunt, neque ulla amplius durities tactu obſervata fuit.

His ſolis medicamentis, & diæta molli ſpatio duodecim dierum puris fluxus integre curatus fuit, & auctæ ſunt vires.

Quum tamen ceſſante puris fluxu per vices adhuc ichoris ſtillicidium animadvertebatur, & ægra ſubinde dolores pungentes, vagos in utero conqueſta eſt, pilulas balſamicas ſepoſui, & earum loco dedi extractum cicutæ.

Cujus efficacia dein intra tres ſeptimanas ægra integre ſana fuit.

Etenim fuit toroſa, robuſta, agilis

lis, nil conquerebatur, uteri omnis fluxus ſiluit, urina prodiit ſine moleſtia, appetitus fuit bonus, ſomnus tranquillus, reficiens.

CASUS DECIMUS QUARTUS.

Fœmina, 48 annorum, a quindecim circiter annis fluorem album habuit, & quamvis remedia ab optimis artis magiſtris præſcripta, longiſſimo tempore aſſumſerit, malum tamen aut manſit in eodem ſtatu, aut in pejus mutatum fuit.

Dum vidit, idem eſſe, ſive adhiberet medicamenta, ſive ea negligeret (imo ex uſu medicamentorum ſubinde debilitata eſt, & pejus habuit) mutavit conſilium, & morbum ſoli naturæ commiſit.

Per undecim annos fuit ſine remedio,

dio, dein vero fluxus menſtruus retentus fuit, qui antehac & debito tempore, & ſufficienti copia ſemper comparuit.

Orti tunc ſunt acutiſſimi in utero dolores, & ſimul advertebatur continuus ardor, materies effluens, antea benigna, lenta, mucoſa, nunc tenuis fuit, & virideſcens, & fœtuit.

Multorum medicorum opem tunc ægra imploravit, adivit chirurgos, conſuluit vetulas, aſt medicamenta potius moleſtiæ, quam levamini fuerunt.

Miſera ſenſim in peſſimum ſtatum redacta fuit.

Dolores & ardores aderant continui, & hi verſus veſperas aucti ſunt, præter ichorem putridiſſimum effluxit ſubinde ſanguis fœtidus, diſſolutus & prodierunt

fruſta

frusta fibrosa, corrupta, subnigra; vagina uteri & vulva sensim exulceratæ & exesæ sunt, & ægra emaciata vix se erectam potuit sustinere.

His in miseriis eam ad nosocomium suscepimus.

Rogavi Dominum *Haffner*, ut partes genitales, quantum possibile esset, digitis & oculis lustraret.

Invenit tunc vulvam exesam, vaginam exulceratam, & os uteri erat sat durum, dolens, & fortiori pressione prodiit sanies.

Consului, ut bis quotidie injectiones in vaginam fierent ex leni infuso cicutæ cum pauco melle rosarum, & sexta parte lactis.

Præterea copiosum decoctum involvens, demulcens, emolliens, mistum

cum

cum tertia parte lactis recentis datum eſt.

Spatio ſex dierum fœtor multum emendatus fuit, & ægra videbatur aliquantulum refici.

Dedi tunc præter decoctum demulcens extractum cicutæ, & injectiones in vaginam fuerunt continuatæ.

Omnia ſymptomata ſenſim in melius mutata ſunt, ichoris loco tandem effluxit mucus ſubpurulentus, dein nil amplius comparuit.

Et ſpatio undecim ſeptimanarum fœmina integram ſanitatem recuperavit

Ultra drachmam dimidiam extracti cicutæ non opus fuit dare per diem, quoniam hæc doſis ſufficienter omni ſymptomati ivit obviam.

Ab injectionibus tunc ceſſatum eſt,

dum incipiebat materies benigna comparere.

Abluta tamen aliquoties per diem ſunt pudenda, ne & illud benignum intra plicas ſtagnans acrimoniam contraheret.

CASUS DECIMUS QUINTUS.

Fœmina, 52. annorum, a longo tempore dolore continuo rodente in utero vexabatur.

Fluore ſimul albo laboravit, qui ſenſim adeo malignus factus eſt, ut materies effluens non tantum partes genitales corroſerit, ſed & ipſa linteamina, quibus excipiebatur, brevi reddiderit friabilia.

Fœtor præterea tantus fuit, ut & maritus eam fugerit, & omnes fœminæ, quibus alias familiariter utebatur, evitarint ejus conſortium. Poſt

Poſtquam plurimam bonorum ſuorum partem fruſtra in ſui curationem conſumſit, meum tandem auxilium quæſivit.

Juſſi, ut ſerum lactis biberet, & ablueret partes circa pudenda leni infuſo cicutæ, & lacte, addito pauco melle roſarum.

Quoniam autem conquerebatur, noctes eſſe maxime inquietas ob enormes in utero ardores, præſcripſi pulverem ex drachma dimidia lapidum cancrorum & ex grano uno opii, ut quotidie, cubitum itura, ſimilem pulverem ſumeret.

Somnus inde longior & tranquillior factus eſt, & augebatur appetitus; imo & vires majores videbantur, & mens alacrior.

Cœte-

Cæteroquin autem nil mutatum fuit.

Exhibui tunc præter ſerum lactis extractum cicutæ, & veſpertinos pulveres continuavi.

Spatio quatuordecim dierum dolores adeo mitigati erant, ut paregorico veſpertino opus non amplius fuerit, materies utero prodiens non amplius ita fœtuit, nec adeo acris fuit.

Urina autem retinebatur.

Abſtinui tunc per aliquot dies ab extracto cicutæ & dedi miſturam ſequentem:

℞. Lap. canc unc. j.
vin. auſtriac. montan.
lib. j.

m. f. *ſumat ægra quater per diem cochleare unum.*

Hæc miſtura egregios effectus præſtitit: etenim urina prodiit liberrime, & ex utero propellebatur multa materies acris, ichoroſa cum magno ægræ levamine; interim tamen dolores iterum aucti ſunt.

Hinc dein ad uſum cicutæ denuo erat tranſeundum.

Dedi quotidie grana viginti extracti cicutæ & copioſum decoctum radicis althææ, vel ſerum lactis.

Dolores hinc mitigabantur & vires auctæ ſunt, atque prodiit materies mucoſa, raro fœtida.

Nihilominus poſt tres circiter ſeptimanas circa urinæ vias iterum teneſmi obſervabantur.

Unde extracti cicutæ loco iterum dedi miſturam priorem ex vino & cancrorum lapidibus. Et

Et hæc magnum denuo levamen adtulit.

Hac ratione cogebar ſæpius cicutæ uſum interrumpere, & fere omni decimo quarto die dedi miſturam, qua abſumpta, extractum cicutæ iterum continuavi.

Effectum eſt inde, ut miſerrima hæc ægra ſpatio ſex menſium integre fuerit ſanata.

Et jam a novem menſibus optimam ſanitatem habet.

Hoc tempore bacchanali ventriculum ſolito plus oneravit, unde me acceſſit rogatura: darem ei medicamentum.

Verum conſului, a cibis per unum alterumve diem abſtineret.

Aderat tunc Doctiſſimus Dominus

Collin & oſtendi ei hanc fœminam ex periculoſiſſimo morbo optime curatam.

Fœmina ipſa mali hiſtoriam me melius explicuit, nec ſufficienter potuit laudare pilulas, quæ ſibi ſalutem adtulerunt.

Narravit: quod ab omnibus ob fœtorem, ex utero prodeuntem, contempta fuerit, quod proprius maritus, propriæ proles eam, quaſi peſte affectam, fugerint.

Quod tabe fere conſumpta, nil niſi oſſa & pellem geſſerit; quod abhorruerit a cibis, & ſudore nocturno fere diffluxerit.

Nunc autem dedit videnda toroſa brachia & ſuras optime repletas & firmas, dixitque, quod jam marito plurimum complaceret.

CA-

CASUS DECIMUS SEXTUS.

Virgo octodecim annorum, mammam utramque lapidis inſtar duram a triennio fere habuit.

Pallida præterea fuit, flaccida, tota cachectica, neque unquam ei menſes adhuc fluxere, cordis palpitationem conquerebatur, & a paulo fortiori ingreſſu ſemper anhelavit, & fere ſuffocata eſt.

Mamma utraque ſtriis lividis erat variegata, advertebaturque perfrequenter dolor acute punctorius, vagus.

Glandulæ ſubaxillares & inguinales quoque erant tumidæ, induratæ.

Dedi illico ter quotidie tres pilulas, granorum duorum de extracto cicutæ, & qualibet vice feci deſuper hauriri infuſi meliſſæ & florum ſambuci vaſcula duo.

Externe nil applicui.

Quinto die nil adhuc erat mutatum.

Exhibui igitur ter quotidie pilulas quatuor & idem infusum continuavi.

Octavo die striæ lividæ in utraque mamma disparuerunt, dolores autem vagi, pungentes erant longe frequentiores, vires auctæ sunt.

Decimo die jam dabantur quindecim pilulæ per diem.

Duodecimo die prodiit ex utero materies copiosa, alba, glutinosa & omnes durities tunc molliores videbantur, & respiratio fuit levior, nec cordis palpitatio adeo frequens.

Eadem pilularum dosi in vigesimum diem continuavi, & erant tunc omnia meliora; tumores multo minores, mamma utraque mobilis & pro parte pendula.

Color

Color faciei, antea ex flavo viridis, nunc in ſubroſeum mutabatur; functiones omnes incipiebant reſtaurari.

Quotidie ex utero copioſus mucus prodiit, qui ſubinde acer fuit, & in vagina ardorem excitavit, ſubinde autem adeo blande exſtillavit, ut ægra nil adverterit.

Datæ jam ſunt octodecim pilulæ per diem.

Trigeſimo die mammæ ambæ jam erant fere naturales, & glandulæ ſubaxillares multo minores, nullum dolorem ægra conquerebatur, mens fuit longe hilarior.

Fluxus autem utrinus nec amplius copioſus, nec frequens fuit.

Pilularum doſis non amplius aucta eſt, & continuabatur infuſum florum ſambuci & herbæ meliſſæ.

Quinquageſimo die nil in mammis repertum eſt, ſub axillis erant adhuc quædam tubercula, piſis æqualia, fluxus muci ex utero penitus deſiit; viguit appetitus.

Per tres adhuc ſeptimanas dedi mediocrem cicutæ doſin, & infuſum ruthæ.

Comparuit dein citra omnem dolorem fluxus menſtruus, prodiitque ſanguis ſaniſſimus per quinque dies, nec advertebatur cordis palpitatio, nec a fortiori ingreſſu reſpiratio inhibita fuit.

Unde optima videbatur adeſſe ſanitas, atque ideo nil amplius medicamenti datum fuit.

CASUS DECIMUS SEPTIMUS.

Homo, 30. ann. biennio abhinc febre validiſſima intermittente, quotidiana afficiebatur.

Chirurgus hanc ilico ſuppreſſit cortice peruviano.

Gravis inde fiebat reſpiratio, delebatur appetitus; hypochondrium ſiniſtrum tenſum erat, nec citra dolorem adtactum tulit; lateri dextro æger non potuit incumbere. Demum ortus eſt tumor durus, qui fere totum abdominis cavum ſiniſtrum occupavit.

Præterea per totum corpus ſenſim comparuerunt furunculi fœdiſſimi, ſubcœrulei, qui profunde intra cutim & panniculum adipoſum penetrabant, quidam, ex affrictu rupti, ſanguinem putridum, nigrum fundebant, & brevi

caro fungoſa ibi loci propululavit.

His omnibus miſeriis adhuc ſupervenit febris tertiana.

Medici, qui hujus ægri curam gerebant, ex hac tertiana ſalutem ſperarunt.

Hinc remediis ſalinis ſolventibus & amaricantibus febris conatum facilitare intendebant.

Verum hæc omnia nil juverunt, febris adeo vehemens fuit, ut æger vires plurimas amiſerit, imo ſenſim extrema intumuerunt, & merito timebatur hydrops.

Delatus tandem eſt ad noſtrum noſocomium.

Remediis leniter diureticis, ſapone veneto, rheo, conſervis antiſcorbuticis &c. tumorem quidem extremorum diſſi-

diſſipavi, rediitque appetitus, verum febris violentia ſemper augebatur, & paroxyſmi adeo ſunt protracti, ut fere quilibet per viginti quinque horas duraverit.

Sub paroxyſmo ægrum ſemper tuſſis prehendit, quæ adeo valida fuit, ut tandem ſanguis rutilus proruperit.

Ceſſante tamen paroxyſmo nec aderat tuſſis, nec reſpiratio fuit difficilis.

Tuſſis ſub paroxyſmo nullis remediis potuit mitigari, ardor inde ſummus in pectore ortus eſt.

Acceſſit demum ſumma macies, & vires omnes conciderunt, ſudor nocturnus conſumptionem minitabatur.

Quare febris neceſſario debebat diminui.

Junxi

Junxi igitur conſervis antiſcorbuticis corticem peruvianum ſelectiſſimum, cujus uſu ſpatio quinque dierum, febris admodum mitis facta eſt; ſudor nocturnus fere deſiit, nec vires adeo debiles videbantur, & ægrum ſubinde tranquillus ſomnus occupavit, refecit; tuſſis fuit longe minus moleſta, & potuit opiatis & mucilaginoſis compeſci.

Similibus itaque remediis per aliquot ſeptimanas continuavi, & ſubinde ea admiſcui, quæ ad tumorem diſſipandum & ad furunculos curandos conferrent.

Verum tumor in abdomine ſiniſtro & furunculi per totum corpus ſemper manſerunt in eodem ſtatu, nec febris ſopita fuit.

Quin imo pedes livido tumore in-

fla-

flabantur, & copiosiores majoresque furunculi ibi comparuerunt.

Decocta plurima, quæ alias ad massam sanguineam corrigendam optima fuerunt, hic nil mutarunt.

His denique junxi leviora antivenerea, mercurialia.

Et cum hæc æger facile tulerit, nec inde quidquam in melius & pejus fuisset perversum, dedi sensim acriora, & sub finem exhibui præter copiosissima decocta mercurium sublimatum corrosivum, solutum in spiritu frumenti.

Tulit & hunc æger citra ullum incommodum.

Verum largus ejus usus per integrum mensem nil profuit.

Tentatis jam diversissimis remediis præter cicutam fere nil supererat, quod in hoc morbo fuisset indicatum.

Dedi igitur ſtatim in principio mane decem grana & totidem veſperi, præter copioſum decoctum hordei crudi.

Tertio die, quo æger cicuta utebatur, febris paroxyſmum vix percepit.

Cætera vero in eodem ſtatu permanſerunt.

Septimo die æger habuit vires longe majores, febris penitus ſiluit; augebatur appetitus, flaccidus circa articulos & in facie tumor totus diſparuit.

Dedi jam drachmam dimidiam quotidie extracti cicutæ.

Duodecimo die cœpit prodire urina craſſa, ex nigro rubra, fœtida, & quidam ex furunculis exſiccabantur, quidam vero rupti fuderunt lividum liquorem.

Tumor in cavo abdominis ſiniſtro vide-

videbatur tactu mollior, mobilior, æger tamen lateri dextro nondum potuit incumbere.

Noctes fuerunt admodum quietæ.

Dedi tunc purgans antiphlogisticum.

Decimo quinto die dabantur jam mane & vesperi grana viginti extracti cicutæ.

Vigesimo die pedes antea lividi & tumidi obtinuerunt colorem & molem naturalem, plurimi furunculi exsiccabantur.

Hinc inde tamen iterum novi, verum admodum parvi & læte rubentes proruperunt.

Urina continuavit esse crassa, ex nigro rubicunda.

Toti

Toti abdomini ſiniſtro impoſui tunc emplaſtrum de cicuta.

Vigeſimo quinto die æger aſſumpſit hauſtum antiphlogiſticum purgantem.

Et data tunc quotidie eſt drachma integra extracti cicutæ.

Trigeſimo primo die jam plurimi furunculi exſiccati ex cute ſeparabantur; verum omni in loco remanſit magna ſenſibilitas, & ex minimo affrictu cutis rupta eſt, & fudit acre ſerum.

Urina tunc prodiit minus craſſa, ſubfuſca.

Trigeſimo quinto die dedi purgans antiphlogiſticum.

Quadrageſimo die quinque tantum furunculi admodum exigui, & fere aridi ſupererant.

Tumor

Tumor in abdomine fuit minor, mollior.

Quinquagesimo tertio die furunculi omnes disparuerunt, & nisi tumor in abdomine fuisset, homo hicce optime sanus potuisset dimitti.

Datum tunc iterum est purgans antiphlogisticum.

Et quum dein vires integras habuit, feci: ut ad suum consuetum laborem (erat enim faber lignarius) rediret.

Jussi præterea, ut quotidie pilulas triginta, granorum duorum, sumeret, biberetque decoctum copiosum radicis bardanæ, & continuo applicaret emplastrum de cicuta.

Post sex septimanas jam citra molestiam potuit in latere dextro dormire; tumor jam admodum parvus fuit.

Decima ſeptimana tumor fere totus diſparuit.

Finito tertio menſe homo integre ſanus fuit.

Dedi tunc iterum hauſtum purgantem & dein non amplius putavi neceſſe eſſe, ut quidquam aſſumeret.

CASUS DECIMUS OCTAVUS.

Juvenis 17. annor. ex Hungaria huc adveniens febre violentiſſima laborat; gerit præterea in hypochondrio ſiniſtro ingentem tumorem, durum, immobilem, & eſt ſimul ictericus, & toto corpore tumet.

Per tres integras ſeptimanas varia adhibui remedia, verum nullum ægro levamen adtuli.

Confugi igitur ad extractum cicutæ & præbui mane & veſperi grana octo

octo & saturatum infusum foliorum trifolii fibrini.

Post octiduum febris jam longe mitior fuit, vires augebantur; tumor per universum corpus erat mollis, minor, rugosus, urina alias crassa fusca, nunc fuit citrina, hypochondrium dextrum, quod ex minimo adtactu doluit, jam potuit premi fortiter, appetitus increvit.

Dedi tunc lene purgans ex rheo & sale polychresto.

Altero a purgante die exhibui mane grana decem extracti cicutæ, & totidem vesperi, & infusum trifolii fibrini continuatum est,

Decimo octavo die æger vix amplius febris accessum sensit, totum corpus & præsertim extrema jam plurimum

detumuerunt, icterus fuit levis; appetitus bonus, urina fere naturalis; tumor in hypochondrio finiftro mollior.

Dedi tunc drachmam dimidiam quotidie de extracto cicutæ, & ad hypochondrium finiftrum applicui emplaftrum de cicuta.

Trigefimo die juvenis fuit robuftus, febris penitus filuit; leviffima adhuc icteri veftigia fupererant; dolor ex articulis, & omnis tumor evanuit.

Dedi iterum purgans ex rheo & fale polychrefto.

Dein, eodem infufo & eadem extracti cicutæ dofi adhuc continuaret, juffi.

Quadragefimo primo die nullum amplius icteri veftigium erat videndum, vires bonæ fuerunt.

Verum in tumore hypochondrii finiftri

niſtri magna in melius mutatio obſervata non fuit.

Juſſi igitur, ut de extracto cicutæ ſumeret, quotidie grana quadraginta, & mane ac veſperi probe fricaret hypochondrium ſiniſtrum anatica parte unguenti de althæa & florum calendulæ, addita pauca camphora, & ut in libero aëre corpus bene exerceret.

Hac ratione ſpatio duorum & dimidii menſium tumor in hypochondrio penitus diſparuit & juvenis perfecte ſanus caſtra adivit.

Omni decimo quarto die dedi lene purgans tempore curationis.

CASUS DECIMUS NONUS.

HOmo, 34. annor. glandulas colli ſcirrhoſas, & adeo magnas ab aliquot annis habuit, ut harum glandu-

larum moles utraque ex parte colli caput humanum ſuperarit.

Monſtroſum erat videre hunc hominem, quia tria difformia capita geſſit.

Omnes hæ glandulæ, in unam maſſam concretæ, firmiſſime cohærebant.

Sub axillis erant quoque ingentes tumores, qui brachiorum motum valde dolentem & fere impoſſibilem reddiderunt.

Ex anteriore thoracis parte maſſa ſcirrhoſa ſeſe a collo usque ad coſtarum limbos extendit.

Ichoroſa hinc inde ulcera hos ſcirrhos arroſerunt.

Aliis in plagis fœdiſſima fungoſa carcinomata nata ſunt.

Præterea innumeri ſinus & fiſtulæ detegebantur.

Tuſſis

Tuſſis immanis ægrum vexavit, ſudor nocturnus & vires & carnes conſumpſit, reſpiratio fuit anheloſa, appetitus deletus, pedes, brachia, facies, & totus reliquus corporis habitus tumore œdematoſo turguit.

Veræ conſumptionis manifeſta ſigna aderant.

Varii medici penetrantiſſimis tam vegetabilibus quam mineralibus remediis hoc malum debellare conati fuerunt; verum eorum opera incaſſum fuit; imo æger inde pejus habuit.

Feci igitur hominem totum fere conſumptum, anhelantem, tumidumque transferri ad meum noſocomium.

Dominus *Haffner*, quamvis multos periculoſiſſime decumbentes ſola cicuta

ſæpius ſanari viderit, hoc tamen in caſu ſpem omnem depoſuit.

Ego ipſe, ut verum fatear, hominem pro perdito habui, nam febris depaſcens, ſudor nocturnus, tuſſis continua & defatigans, vires penitus proſtratæ, tumor totius corporis, humorum cachexia, reſpiratio anxia, certam fere mortem præſagiebant.

Interim tamen rogavi Dominum *Haffner* ut externe fomentum de cicuta applicâret, ut ſinus & fiſtulas leni cicutæ infuſo, addito pauco roſarum melle, ſæpius per diem elueret.

Ego interim præſcripſi medicamenta expectorantia, & quæ vires ſimul augerent.

Solo fomento ulcera longe puriora facta ſunt, & tumores emolliebantur.

Spatio

Spatio duodecim dierum æger habuit vires paulo majores; liberius respiravit & noctes fuerunt magis quietæ.

Hinc cicutam interne quoque exhibui.

Pro potu ordinario dedi decoctum hordei, cui quarta pars lactis admiscebatur.

Usu cicutæ sputa liberrime prodierunt, & spatio quatuordecim circiter dierum totus corporis habitus detumuit; urina copiose fluxit; minuebatur febris vespertina, & sudor nocturnus; colli indurationes, ulcera, fistulæ & sinus longe in meliori statu inveniebantur, & æger jam potuit extra lectum esse.

Magnus & celer hujus remedii in hoc desperato subjecto effectus nobis adtulit gaudium, & addidit animum,

 ut

ut in applicatione tam internorum quam externorum remediorum alacriter pergeremus.

Antequam mensis spatium, quo æger cicutam assumpsit, præterlapsum fuisset; color faciei jam fuit naturalis; viguit appetitus, siluit febris vespertina, neque ullus sudor amplius observatus est; vires fuerunt satis bonæ; colli tumores longe minores, molliores, in ulceribus optimum erat pus.

Doctissimus Dominus *Collin* simul mecum hujus ægri curam gessit; Dominus *Haffner* suis fomentis & injectionibus sedulo per diem continuavit, noctu autem applicuit emplastrum de cicuta.

Sesqui mensis spatio tumores colli jam fere dimidio minores fuerunt; æger potuit collum citra magnam molestiam in omnem partem flectere. Re-

Reſpiratio fuit libera, nec audiebatur tuſſis, æger & pinguis & robuſtus factus eſt.

Jam tunc dedimus quotidie drachmam integram extracti cicutæ.

Sub initium tertii menſis æger quotidie drachmam unam cum dimidia de extracto cicutæ abſumpſit.

Hac doſi per tres menſes continuavimus, & hoc tempore omnes tumores ſunt diſſipati, & ulcera cicatrice obducta; & ſinus ac fiſtulæ coaluerunt, rediitque collum totum ad ſtatum naturalem, homo fuit alacer, pinguis, fortis, nec ullum ab hac doſi unquam incommodum vidimus.

Igitur ope cicutæ id effectum eſt, quod nemo antea ſperavit.

CASUS VIGESIMUS.

Virgo, 25. annorum, mammam dextram a decem annis habuit duram.

Hicce tumor ſeſe ſenſim infra axillam extendit; acceſſit demum color lividus, intumuerunt venæ, pars affecta noctu diuque dolore excruciabatur, brachium tumuit, & fuit immobile.

Ego vocatus ad hanc ægram ſtatim exhibui extractum cicutæ, externe autem nil applicui.

Spatio quinque dierum color lividus in læte rubrum mutatus fuit, & dolores erant multo mitiores.

Decimo tertio die mammæ color fuit fere naturalis, venæ adhuc erant turgidæ, durities autem multo mollior, mobilior, brachium quoque minus tumuit, & poterat aliquantulum moveri.

Decimo ſexto die menſes prorupe-runt, tunc autem ægra obſervavit ſanguinem longe puriorem fluxiſſe, neque tantas ut antea moleſtias præceſſiſſe.

Etenim dum menſes imminebant ſemper vomitu moleſtiſſimo, dolore atrociſſimo colico, & ingratiſſima ad os ſacrum & ad inguina tenſione vexabatur, imo pectoris anxietas, cordis palpitationes, vertigines & dolentes urinæ tenesmi ægram alias ſemper plurimum debilitarunt, hac autem vice nil tale contigit.

Fluente ſanguine menſtruo venæ mammæ affectæ detumuerunt, mamma multo minor, mollior, mobiliorque fiebat, & diviſa eſt in plures moleculas.

Brachium ſat libere moveri potuit, & totus in brachio tumor evanuit.

Vige-

Vigeſimo quarto die fluxus menſium ceſſavit, ægra bene habuit, nil doloris advertit, vires erant bonæ, & moleculæ in mamma affecta in craſſiores fibras diviſæ ſunt.

Dedi tunc lene purgans.

Trigeſimo ſexto die parvæ tantum moleculæ & quædam fibroſæ indurationes in mamma ſupererant; ægra optime habuit; color faciei antea luridus & cachecticus nunc roſeus fiebat, & totus corporis habitus longe robuſtior, firmior, & ad labores aptior.

Quadrageſimo tertio die prodierunt menſes citra omnem moleſtiam.

Quiquageſimo die nil fere inſoliti amplius in mamma deprehenſum eſt, brachium potuit liberrime moveri, nullus amplius dolor obſervabatur.

Dedi

Dedi tunc lene purgans.

Octuagesimo die fœmina erat saniſ-ſima, & inveniebatur mamma penitus naturalis.

Dedi tunc iterum purgans & poſtea putavi, non amplius neceſſe eſſe, ut ci-cuta adhuc daretur.

Mediocris extracti cicutæ doſis in curanda hac fœmina ſuffecit.

Primis quatuor ſeptimanis tantum dedi tres pilulas mane, & tres veſperi; reliquo autem tempore aſcendi ad qua-tuor, tandem ad quinque pro doſi.

Pilula quælibet habuit grana duo.

Externe nil applicatum fuit.

Nec datum eſt quoddam decoctum, quod ſolutionem potuiſſet faciliorem reddere, verum qualibet vice juſculum carnis bubulæ ſumptis pilulis bibe-batur.

He-

Hemicraniæ dolentiſſimæ hæc ægra erat alias perfrequenter ſubjecta, ab eo autem tempore quo cicutam ſumpſit, nil advertit.

Levis igitur cicutæ doſis plura mala integerrime abſtulit, fugavit.

CASUS VIGESIMUS PRIMUS.

Vetula; ſeptuaginta trium annorum, debiliſſima, emaciata, ulcus fœdiſſimum cancroſum habuit circa parotidem ſiniſtram.

Hoc ulcus egit fiſtulas & ſinus, qui intra muſculos colli & intra integumenta capitis profunde penetrarunt.

Dominus *Haffner* externe applicuit fomentum de cicuta, & ſinus ac fiſtulas ejusdem herbæ infuſo ſæpius per diem eluit.

Interno uſu dedi cicutam & multum lac.

Spa-

Spatio viginti dierum omne cancrosum, fungosum, corruptumve ex ulcere separatum est; multi sinus jam coaluerunt; ægra majores vires habuit.

Sed tunc a lacte abhorruit; concessi igitur paucum vinum, carnem vitulinam, multum cremorem ex hordeo mundo, vel oryzam molliter coctam.

Omnia quotidie in melius mutata sunt, & sexta septimana, qua ægra utebatur cicuta, omnes fistulæ sinusque inveniebantur clausi & ulcus erat firma cicatrice obductum.

Externe tum nil amplius adpositum est, interne tamen adhuc mane & vesperi per quatuordecim dies dedi pilulas duas.

Vetulam tunc sanam & hilarem ex nosocomio dimisimus.

CASUS VIGESIMUS SECUNDUS.

Fœmina, 44. annorum, ſana alias jam trigeſimo ſecundo ſuæ ætatis anno cœpit menſibus carere.

Præter tenſionem in inguine ſiniſtro nil incommodi ſenſit.

Balneis diverſisque remediis uſa eſt incaſſum.

Et poſt binos annos advertit in hypogaſtrio ſiniſtro duritiem, quæ adtactu nequaquam dolebat, verum poterat hinc inde volvi.

Hæc intra breve ſpatium ita increvit, ut duos pugnos viriles magnitudine adæquaverit.

Et dum ægra lateri dextro incumbebat, excitavit dolorem, tenſionem & anxietates.

Balneis iterum emollientiſſimis uſa eſt

eſt & aſſumpſit medicamenta ab optimis in arte medicis præſcripta, externe applicatum eſt emplaſtrum & unguentum.

Subinde mollior videbatur tumor & minor, paulo poſt autem iterum lapidis inſtar durus erat, & tendebatur totum ventris ſiniſtri latus.

Dum ægra vidit nullum medicamentum prodeſſe, rem ſibi reliquit.

Ventrem autem ſemper faſciis ligavit, ne tumor volubilis eam in ambulando decumbendoque impediret.

Menſe Februario 1761. in peripneumoniam incidit, unde ad noſtrum noſocomium translata fuit.

Remediis antiphlogiſticis, emollientibus & expectorantibus intra viginti

quinque dies peripneumonia ſputis optime ſoluta fuit, & ægra convaluit.

Poſt hunc morbum cœpit in hypogaſtrio, ubi hicce tumor latuit, dolor oriri, qui per vices ſat violentus fuit, ſubinde autem fere evanuit.

Narravit hæc fœmina totam hiſtoriam paulo ſuperius deſcriptam.

Dominus *Haffner* & ego tumorem hunc examinavimus, & concludebamus eſſe ſcirrhum ovarii ſiniſtri.

Quum autem tot jam remediis, longo tempore, & uſu non interrupto aſſumptis, nil mutatum fuit, ilico dedimus cicutam & decoctum ſaturatum radicis althææ, externe autem nil appoſuimus.

Primis diebus ſtatim dolor in parte affecta ceſſavit, caput autem fiebat grave,

ve, idque quaſi torculari compreſſum ægræ videbatur.

Dedi tunc lene purgans, unde caput multum levabatur.

Dein iterum in uſu cicutæ continuatum eſt.

Fœmina ſenſim optime habuit; auctus eſt appetitus; increverunt vires; ſomnus fuit maxime tranquillus.

Decimo quinto die, quo cicutam dedimus, jam tumor nobis mollior videbatur, & ex utero prodivit mucus albus, lentus, viſcidus, inodorus.

Spatio unius menſis tumor jam dimidio minor fuit & mollis, continuavit autem ex utero prodire mucus.

Obſervabatur tunc, quod mucus prodiens magnum ſubinde circa uterum & pudenda ardorem excitaverit.

Menſe ſecundo fere elapſo nil amplius tactu poterat diſtingui, fœmina nil conquerebatur, & potuit in omne latus decumbere.

Muci fluxus ex utero fuit minus copioſus, & materies longe tenuior.

Intra paucos dein dies penitus ceſſavit, & fœmina videbatur ſaniſſima.

Nihilominus feci, adhuc continuaret per quatuordecim dies cicutam, ne aliquid remaneret, quod fors recidivæ anſam præberet.

CASUS VIGESIMUS TERTIUS.

INfans, trium annorum, peſſima rachitide laborat, facie & toto corpore tumet, & eſt debilis.

Tentatis multis remediis, quæ alias in hoc morbo ſalutaria ſunt, nil profui, unde infanti cicutam dedi.

Inci-

Incipiebam a grano uno mane & uno vesperi.

Quarto die jam quatuor grana per diem exhibui, infans cœpit melius appetere.

Octavo die dedi sex grana per diem, & infans videbatur robustior, pedibus sese sustinuit.

Dosin tunc non amplius auxi, quoniam omnia quotidie meliora facta sunt, & infans alias morosus, piger, meticulosus spatio unius mensis erat agilis, jucundus & optime comedit, & tumor articulorum ad minimum $\frac{2}{3}$ minor fuit.

Color faciei cacheticus in naturalem & rubicantem transivit.

Tertio mense fere finito infans optime sanus fuit; solus ambulavit; bene dormivit, fiebat pinguis, & post cura-

tionem omnia veſtimenta erant ei nimis anguſta & brevia. Hinc uſu cicutæ infans multum increvit, nec unquam malum ſymptoma obſervatum eſt.

CASUS VIGESIMUS QUARTUS.

Puella, quatuor annorum, rachitica, a tribus menſibus utitur cicuta, & jam fere curata eſt.

CASUS VIGESIMUS QUINTUS.

Virgo, octodecim annorum, jam a quatriennio poſt meridiem ſemper vomuit omnia fere ingeſta, unde fiebat cachectica, & fere contabuit.

Remedia ab aliis medicis & a me data levamen quidem ſubinde attulerunt, verum poſt paucos dies idem malum revertebatur.

Ægra dolorem & pondus in epigaſtrio conquerebatur, tactu percipiebatur

tur quædam tenſio, nulla autem duritics.

Tentavi tamen cicutam & ſpatio quatuordecim dierum vomitus fuit minus frequens; auctæ ſunt vires.

Tertia ſeptimana jam vomitus penitus ceſſavit, verum oriebantur poſt meridiem anxietates, & noctes fiebant inquietæ.

Dedi tunc hauſtum purgantem. Ægra magnum inde levamen habuit.

Poſtea iterum continuavi cicutam & ſub finem menſis ſecundi aderat optima ſanitas, aderant vires optimæ.

Menſes, qui alias pauci erant, inceperuntque ſemper cum multo dolore ad os ſacrum & in ventre, nunc copioſe & liberrime fluxerunt.

CASUS VIGESIMUS SEXTUS.

Fœmina, 23. annorum, ingentem tumorem lymphaticum circa totum genu dextrum habuit.

Nec fomenta uſitata, nec emplaſtra nec unguenta, nec remedia interna profuerunt.

Solo autem uſu cicutæ, interno externoque, intra tres ſeptimanas totus tumor diſpulſus eſt.

Bis hoc tempore datum eſt purgans.

Cicuta in hac fœmina copioſiſſimam urinam promovit.

CASUS VIGESIMUS SEPTIMUS.

Operarius, qui ab anni fere ſpatio cataractam in oculo ſiniſtro habuit, ſolo uſu cicutæ & decocto radicis bardanæ ſpatio trium & dimidii menſium curatus eſt.

Omni

Omni decimo quarto die datum fuit purgans.

Per ſex ſeptimanas quotidie drachmam unam & dimidiam extracti cicutæ aſſumpſit.

Ultimo autem menſe drachmas duas.

Uſu cicutæ hicce homo non tantum viſum recuperavit integerrimum; verum & longe robuſtior factus eſt, & liberabatur ſimul a ſuis doloribus rheumaticis, quibus per totum corpus jam ab octo annis ad omnem temporis mutationem excruciabatur.

CASUS VIGESIMUS OCTAVUS.

Virgo, 25. annorum, poſt morbum acutum ſubito privatur viſu & afficitur vera amauroſi.

Vidi ſæpiſſime mercurium ſublimatum in ſpiritu frumenti ſolutum præter

de

decocta resolventia simili in casu profuisse.

Hunc igitur huic ægræ præbui, ejusque usum satis largum per duos fere menses continuavi, verum fructum inde nullum adverti.

Quoniam vero observavi sæpius, cicutam ibi penetrare, ubi sublimatus non potest; hanc vocavi in usum.

Statim a scrupulo seu viginti granis per diem incepi.

Post tres septimanas frequentes vertigines & scintillationes ægra conquerebatur, & sibi videbatur quandoque lucem & colores distinguere.

Verum lucida talia intervalla mox iterum evanuerunt, & caput inde factum est vertiginosum.

Dedi tunc purgans.

Ver-

Verſus finem ſecundi menſis ægra jam obſcure potuit quædam videre, neque a ſcintillatione neque a vertigine adeo frequenter afficiebatur.

Sub initium tertii menſis jam duas drachmas quotidie de extracto cicutæ abſumpſit, & viſus fiebat multo melior.

Hac doſi in quintum menſem ægra continuavit, & tunc potuit omnia videre, diſtinguere.

Quamvis larga doſi & longo tempore ſumpſerit cicutam, nil unquam inde mali conqueſta eſt, imo augebatur appetitus; increverunt vires & omnes actiones, alias languidæ, reſtaurabantur.

Menſes debito tempore, & debita copia ſemper habuit.

CA-

CASUS VIGESIMUS NONUS.

Vir, quinquagenarius, a trigesimo septimo ætatis suæ anno podagra laboravit, tophi inde non tantum circa pedum articulationes, verum & in manibus & circa genua orti sunt, & materies calcaria partes vicinas arrosit, pedum manuumque motus erat admodum difficilis, & genua penitus rigida, ad omnes aëris tempestatisque mutationes dirissimi dolores has partes occuparunt, & cogebatur tunc per plures dies æger lecto inhærere.

Nec balnea, nec remedia interna externave, quibus æger hucusque utebatur, profuere.

Dedi cicutam & serum lactis, externe nil applicui.

Spatio quinque septimanarum & omnes

mnes tophi ſoluti ſunt, & rediit membris mobilitas, nec aëris mutatio magnos dolores amplius produxit.

Feci tamen æger adhuc mediocri doſi cicutam per aliquot ſeptimanas continuaret & copioſum hauriret ſerum lactis.

Diſſipatis autem tophis & materia podagrica conquerebatur per plures dies ingratam, & ad minimum motum valde dolentem ſenſibilitatem circa articulos & loca, quæ a materie cretacea & tophis alias obſidebantur.

Juſſi igitur, quoniam tempus vernale erat, ut balnea Rodaunenſia adiret.

Rediit inde pinguis, totus quadratus, robuſtus, ſanus, & omnem aëris injuriam citra dolorem tulit.

CA-

CASUS TRIGESIMUS.

Fœmina, Sexagenaria, a viginti aliquot annis peſſima podagra afficiebatur, quæ ſenſim per totum corpus diſperſa fuit, & occupavit omnes articulos excitavitque tophos & cretaceos tumores.

Nunquam hæc ægra per integras quatuor ſeptimanas a dolore libera fuit, isque fuit ſemper tantus, ut ægra nec pedem nec manum potuerit movere, nec cibos ori adferre, ſæpius præ nimia doloris acerbitate ſibi mortem optavit.

Dedi cicutam & infuſum florum ſambuci, & quarta ſeptimana, qua his utebatur non tantum potuit ambulare in cubili, ſed exivit extra domum, & alios inviſit.

Brevi dein omnes tophi & tumores diſſi-

diſſipati ſunt integre; manus antea ob tumores cretaceos difformes jam erant iterum tenerrimæ, molles, naturales, pulchræ.

Vires auctæ ſunt, & omnes actiones reſtauratæ.

Nonus menſis jam fere finitus eſt, quo hæc fœmina ab omni dolore immunis & ſana vivit.

CASUS TRIGESIMUS PRIMUS.

Vir, quadragenarius, ab octo annis ſemper tempore verno & autumnali circa pedum articulos advertit tumorem durum, & adeo dolentem, ut orta eſſet febris, & æger debuerit lecto decumbere.

Lecti tamen tepore & remediis diluentibus ſpatio quatuordecim dierum vel quandoque trium ſeptimanarum

rum morbus totus iterum dissipatus est, & vir sanus potuit dein labores suos perficere.

Tempore verno 1760. quo dolores circa pedum articulos iterum debuissent oriri, advertebatur levis tantum & obtusa tensio, æger sibi suum morbum imminere credidit.

Verum hæc tensio altero die dispa-ruit subito, & tunc dolor acute pun-ctorius pleuram sinistram occupavit, finxitque morbum vere inflammato-rium.

Iteratæ venæ sectiones & remedia in hisce morbis usitata febris quidem im-petum diminuerunt, verum dolor man-sit æque vivus.

Sanguis e vena missus semper gessit

cru-

cruſtam craſſam, mucoſam, tenacem, variegatam.

Epiſpaſtica, veſicantia, aliaque pedibus applicata, ut dolorem a thorace verſus loca conſueta revellerent, nil juverūt.

Febris tandem penitus deſiit, licet dolor manſerit continuus & vehemens.

Quoniam autem conſideratis omnibus ſymptomatibus conſtabat morbum hunc adeo pertinacem a materie, quæ alias pedes invaſit, productum fuiſſe, & quoniam multiplici experientia didici in ſimilibus morbis ad diſſolvendam materiem ſeroſam, acrem, ſpiſſam, tenacem, cicutam multum valere, eam tunc adhibui præter decoctum ſaturatum radicis althææ.

Externe nec ad pedes, nec ad locum dolentem quidquam applicui.

Tertio die minuebatur dolor punctorius, & articuli pedum ſudarunt, & afficiebantur obtuſo dolore.

Quinto die cœpit æger ſputa reddere, & dolor fuit longe mitior, circa pedum articulos autem nec dolor nec tumor advertebatur.

Duodecimo die æger jam lectum deſeruit, & vix amplius ſenſit dolorem, ſputa glutinoſa continuarunt copioſe prodire.

Decimo tertio die nox fuit anxia, æger fuit debilis, & occupavit ingens dolor dilacerans totum ejus corpus, & omnia membra; tandem ſequebatur ſudor tenax, fœtidus, largus, & poſtero mane æger optime habuit, fuit agilis, appetiit, & vires erant bonæ.

Infuſo florum ſambuci, quod ſero lactis

lactis parabatur, & parva cicutæ dosi, ut per tres adhuc septimanas hicce vir uteretur, suasi, rediit dein ad me sanissimus, robustus, vegetus, & egit gratias.

CASUS TRIGESIMUS SECUNDUS.

Fœmina, 23. annorum, a quatriennio in utraque mamma durum & pugno viri majorem tumorem gessit, nec unquam his in partibus sensit dolorem.

Ante decem menses nupsit & gravida facta est.

Quarto graviditatis mense intumuerunt ambæ mammæ, dolor in iis magnus oriebatur, & color naturalis in profunde rubrum abiit.

Omnes, qui has mammas viderunt,

optimæ fœminæ cancrum peſſimum præſagiebant.

Tandem me acceſſit, horrui ab initio & nolui dare cicutam, quoniam eam in gravidis nondum tentavi.

Verum tamen, quum & innumeris experimentis novi, nullas inde in corpore turbas excitari, & infantes cicutam impune ferre, incepi a leni doſi.

Brevi magnus ſequebatur effectus, prodiit urina craſſa, albicans, mucoſa flocculenta.

Quarto die jam mammarum color fuit naturalis, tumor minor, mollior.

Auxi dein cicutæ doſin & ſpatio unius menſis jam drachmam dimidiam quotidie dedi, nec dein opus fuit, ut plus darem, nam quotidie magna in melius mutatio obſervabatur, & octavo

gra-

graviditatis menſe mammæ ambæ fuerunt penitus naturales.

Sub uſu cicutæ hæc fœmina longe ſanior fuit quam antea, liberata eſt a frequenti vomitu & a continua cephalalgia, quibus ante uſum cicutæ multum vexabatur.

Nullam in hac gravida fœmina turbationem obſervavi.

Alvus prodiit quotidie naturalis, urina fluxit longe copioſior, flocculenta, mucoſa, tunc autem minus copioſa prodiit, & habuit colorem penitus naturalem, dum mammarum tumores erant diſpulſi, licet adhuc per aliquot dies cicutæ ſat fortis doſis fuiſſet data.

CASUS TRIGESIMUS TERTIUS.

Virgo, 24. annorum, toto corpore, præſertim vero circa articulos ſeroſo, ſubflavo tumore erat inflata.

Integro quinquennio ea omnia adhibuit, quæ artis medicæ magiſtri conſuluerunt, nil tamen inde levaminis percepit, imo vires diminutæ ſunt, oriebatur ſicca tuſſicula, & membra omnia fiebant immobilia.

Ego quoque diverſa remedia incaſſum in hac ægra tentavi.

Demum eam uſu cicutæ & ſero lactis intra menſis ſpatium ſanavi.

Statim in principio cicuta excitavit magnum appetitum, dein promovit urinam admodum copioſam, ſubviridem, cum ſedimento craſſo, tenaci, glutinoſo.

Tumor per totum habitum corporis

ris jam duodecimo die abfuit; ille vero circa articulos fuit paulo pertinacior.

Hæc ægra purgante opus non habuit, etenim a cicuta bis quotidie solvebatur alvus.

CASUS TRIGESIMUS QUARTUS.

Vir, quadraginta septem annorum, a sesqui anno tumorem durum, scirrhosum, pugno virili majorem in scroto gessit.

Testiculi ambo erant immunes, sani.

Tumor hicce a gonorrhæa, subito per injectionem adstringentem suppressa, originem habuit.

Remedia mercurialia fortissima, ipsa salivatio, decocta antivenerea, fomenta externa & emplastra nil prorsus juverunt.

Hæc dum vidi, cicutam dedi, & copiosum decoctum radicis bardanæ.

Quamvis autem jam vigesimo die integram drachmam quotidie cœperit æger absumere, nulla tamen in tumore mutatio adhuc observata fuit.

Trigesimo die dedi drachmam unam cum dimidia de extracto cicutæ.

Trigesimo tertio die mollior erat tumor & æger bene se habuit.

Trigesimo sexto die dedi purgans mercurio dulci mistum.

Quadragesimo die æger jam assumsit drachmas duas de extracto cicutæ quotidie, & tumor fuit minor.

Hac dosi interponendo omni decimo quarto die lene purgans mercuriale in quintum mensem continuavi, & tunc erat tumor penitus dissolutus, & homo integre sanus.

CA-

CASUS TRIGESIMUS QUINTUS.

Juvenis, 19. annorum, lue venerea pessime erat exulceratus per totum corpus, ossa utriusque tibiæ erant profunde cariosa.

Remedia antivenerea cujuscumque generis nocuerunt, & vires debilitatæ sunt, & jam aderat summa macies.

Dum hicce æger meæ curæ traditus fuit, mihi omnes curandi methodos exposuit, dubitavi: an fors recta dosi & debitis cautelis remedia antivenerea fuissent administrata.

Varia igitur iterum tentavi, verum actum egi.

Dominus *Haffner*, optimus mei nosocomii chirurgus, & ego tunc conclusimus tentare cicutam.

Externe igitur ulcera & loca cario-

sa

ſa linteis carptis fomento cicutæ madidis deligata fuerunt, interne datum eſt extractum cicutæ & largum decoctum radicis bardanæ cum tertia parte lactis.

Intra paucos dies magna in melius mutatio contigit, & vires increverunt.

Sub finem ſecundi menſis jam omne carioſum erat optime ſeparatum & ulcera plura obducebantur firmiſſima cicatrice.

Dolores, qui ægrum tota nocte atrociſſime divexarunt, jam ſiluere penitus.

Finito tertio menſe optima videbatur adeſſe ſanitas; nulli obſervabantur dolores; vires erant bonæ.

Mediocris cicutæ doſis ad curandum hunc pertinaciſſimum venereum morbum ſuffecit.

Ma-

Maxima dosis intra 24 horas fuit drachma una.

CASUS TRIGESIMUS SEXTUS.

Juvenis, tredecim annorum, tinea capitis pessima, & contra omnia remedia rebelli jam per quinque annos laboravit.

Tandem dedi decoctum radicis lapathi acuti & extractum cicutæ, & totum caput bis quotidie decocto cicutæ, quod lacte fiebat, curavi lavari.

Hac ratione intra sex septimanas integre sanatus est.

Erat hicce juvenis antea pallidus, totus cachecticus, macilentus, & inani tussi ac continuo in pectore ardore afficiebatur.

Hæc autem Symptomata usu cicutæ omnia evanuerunt.

CA-

CASUS TRIGESIMUS SEPTIMUS.

Juvenis, 16. annorum, ſartor, ſcabie fœdiſſima ante biennium afficiebatur.

Dato unico purgante remedio, mox unguenta adhibebantur, quibus ſcabies retropulſa fuit.

Nata eſt propterea anxia reſpiratio & tuſſis convulſiva.

Tentata quæcumque parum profuerunt, & juvenis, fere conſumptus febre lenta, tandem fertur ad meum noſocomium.

Obſervavi ſæpiſſime cicutam in ſcabie cutanea maxime pertinaci mira præſtitiſſe, experiri igitur quoque volui, quid in ſcabie retropulſa poſſit.

Exhibui itaque ſaturatum decoctum radicis althææ & extractum cicutæ, totumque corpus bis quotidie feci lavari

lacte

lacte tepido, in cujus libris quatuor uncia dimidia saponis veneti soluta fuit.

Post octo circiter dies per universum corpus oriebatur pruritus admodum ingratus, & proruperunt pustulæ rubicantes, acri humore repletæ.

Respiratio tunc facilior fuit, & tussis minus frequens, & æger noctu jam tranquille dormivit, & cœpit sputum glutinosum prodire.

Quamvis totum corpus similibus pustulis fuerit obsitum, jussi tamen bis quotidie lavaretur.

Circa decimum diem multæ tales pustulæ iterum evanuerunt, aliæ autem ruptæ sunt, & fuderunt serum acre, & nascebatur crusta fusca, scabra, rediitque scabies talis, quali ante biennium æger laboravit.

Ca-

Capitis pars capillata quoque exulcerata eſt.

Tunc æger liberrime reſpiravit, ſputa copioſa rejecit; febris lenta penitus deſiit, & auctæ ſunt vires.

Drachmam dimidiam extracti cicutæ tunc per diem exhibui, & quoniam vidi hanc doſin ſufficere, nolui amplius eam augere.

Corpus totum bis quotidie lacte & ſapone veneto lotum eſt.

Vigeſimo die æger ſat bene ſe habuit, verum ſputa prodibant minus copioſa, licet in pectore audiretur ſtrepitus materiæ mobilis.

Hinc loco decocti radicis bardanæ tunc dedi infuſum ſtipitum dulco-amaræ.

Hoc infuſo, & extracto cicutæ & lo-

lotione externa, ſedulo continuata, non tantum pectus ab omni acri & glutinoſo liberatum fuit, ſed & ſcabies fœdiſſima, quæ ſub uſu cicutæ renaſcebatur, intra binos fere menſes integre curata eſt, & juvenis optimam ſanitatem obtinuit.

Hi ſunt præcipui caſus, quos ex mea propria experientia adducere volui.

Nimis longus & forſan tœdioſus forem lectoribus, ſi plures adhuc caſus enarrarem.

Scrophuloſos, ſtrumoſosque fere innumeros ſola cicuta curavi.

Vidi fœminas toto corpore optime formatas, habentes faciem pulcherrima imagine pulchriorem, verum glandula thyroidea iis dura fuit, & ſolito

longe major , hinc habebant vitium, quod in hominum oculis maximam venuſtatis lucem obſcuravit.

Talibus plerumque cicuta profuit, dum tumor ab obſtructione vel infarctione ortus erat.

Leviores in mammis, ſub axillis, in inguinibus, in vagina uteri, & ipſo utero ſcirrhos ſola cicuta ſolutos hic non memoro.

Obſtructiones indurationesque hypochondriorum atque varios in diverſa abdominis regione tumores hoc unico remedio vix non ſemper diſſipavi.

Fœmina, ſexaginta aliquot annorum, a ſedecim annis ultra viginti tumores duriſſimos, quorum quilibet magnitudine ovum anſerinum æquavit, per totum abdomen diſperſos, habuit.

Di-

Diverſa remedia nil juverunt, & malum ſenſim adeo increvit, ut urina fuerit ſuppreſſa, & ut catheter debuerit applicari ſæpius.

Sumpta cicuta liberrime prodiit urina; auctus eſt appetitus & redierunt vires.

Imo quidam tumores emolliti ſunt, & exſtillavit multa materies purulenta ex utero.

Si ægra abſtinet per aliquot dies a cicuta, mox tenditur venter, retineturque urina, & mala oriuntur ſymptomata.

Quo autem major materiei per uterum copia fluit, eo molliores & minores fiunt quidam tumores, quidam vero immutati perſtant.

Ingens levamen hæc fœmina a ci-

cuta habet, & ſi continuet, fors integre curabitur.

Nec timeo ſuppurationem, quæ lethalem tympanitidem adferret: quoniam materies ſoluta invenit exitum per uterum, neque ulla adſunt reſorptionis ſigna, quæ febrem depaſcentem minitarentur.

In cardialgiis chronicis optimo cum ſucceſſu perfrequenter dedi cicutam, & ſiſtebatur brevi omnis ardor, dolor, omnis vomendi conatus & homines languidi ac emaciati ſub uſu cicutæ optimas recuperarunt vires, & pingueſcebant.

Ceſſarunt quoque inveteratæ cephalalgiæ, aut hemicraniæ annoſæ.

Dum obſervavi circa ſyſtema renale vel uterinum eſſe obſtructiones aut

ſeri

ſeri acris & tenacis ſtagnationes, dedi cicutam,& vidi fere ſemper menſes inde copioſiores fuiſſe,& prodiiſſe ſanguinem magis ſanum, ceſſaſſe diros illos dolores colicos, anxios vomendi conatus, vel & vomitus æruginoſos, diſſipatas eſſe tenſiones dolentes in inguinibus & ad os ſacrum, nec rediiſſe amplius capitis dolores, caligines aut vertigines.

Habui binas fœminas, quæ diriſſimis ſymptomatibus afficiebantur ſemper circa tempus menſtruum, & utebantur jam per plures annos marito, nunquam tamen potuerunt concipere.

Sumpta cicuta non tantum ab his malis integre liberabantur, ſed & fiebant longe alacriores, & ambæ impregnatæ ſunt.

Quid jam amabilis fœmineus Sexus ultra a cicuta petit?

Phthisin ferophularem, sola cicuta & lacte sæpius curavi; eundem successum a cicuta habui in chronicis & pertinacissimis anginis ulcerosis, pustulosis, scorbuticis, serosis, aut ab acri quadam fluxione ortis.

In plurimis morbis desperatis, in qnibus vidi remedia optima, continuo usu & longo tempore adhibita nil profuisse, tentavi cicutam, & hac sæpenumero salutem adtuli.

Hydrops, ab induratione viscerum abdominalium ortus, sæpe soli cicutæ cessit; sæpe & alia remedia simul requirebantur, sæpe tamen nequaquam poterat curari.

Annosam arthritidem, inveteratos rheu-

rheumatiſmos, ſpinam ventoſam, luem veneream, ſurditatem, melancholiam triſtiſſimam (a materie) ſcabiem, tineam capitis, ſerpiginem peſſimam, ulcera fœdiſſima, ſinus & fiſtulas maxime pertinaces ſola cicuta plerumque feliciter debellavi, ſanavi.

Obtigerunt tamen & mihi caſus in quibus cicuta non profuit, uſu quamvis longo & larga doſi adhibita.

Virgo, 20. annorum, ob tumorem, pugno virili majorem, ex bucca ſiniſtra ortum, & cum maxilla inferiore firmiſſime concretum ultra dimidium annum cicutæ extractum magna doſi quotidie aſſumpſit, & inde nullum habuit levamen, unde pertœſa abſtinuit.

Alia virgo, 25. annorum, tumorem ingentem, & nigricantem in latere

colli dextro a multis annis habuit.

Tentavi cicutam, verum mox oriebatur febris, & ægra fiebat debilis.

Alia tamen remedia contra hunc tumorem exbibita & externe applicata nil quoque juverunt.

Hinc Dominus *Collin* & ego diversa sub forma & minima dosi & additis aliis medicamentis cicutam denuo in hoc subjecto voluimus experiri; verum priora mox iterum symptomata orta sunt, & ægra ex usu cicutæ, quamvis maxime limitato, languit, & angebatur.

Unde tumor sibi erat relinquendus.

Fœmina, 42. annorum, in mamma dextra scirrhum admodum dolentem a sex mensibus advertit, ab eo nimirum tempore, quo cœpit, menstruo fluxu carere.

Chirur-

Chirurgus pro fomento externo ſuadet fœces vini in vino coctas.

Intra biduum ſcirrhus fuit longe major, durior, cutis livuit.

Dein rupta eſt epidermis, & acre, fœtidumque ſerum transſudavit.

Per plures dein ſeptimanas varii chirurgi & medici varia tentarunt.

Verum morbus ſemper fiebat pejor, ægra conquerebatur ſiccam tuſſiculam, & ardorem in pectore, incipiebat noctu ſudare, emaciari.

Tandem ego, in conſilium vocatus, ſuaſi cicutam, decoctum hordei crudi, & copioſum lac.

Vires inde auctæ ſunt; ceſſavit ſudor nocturnus; rediitque appetitus, & mammæ color fiebat rutilus, & durities minor.

Per binos fere menſes ſpes erat optima curandi hanc fœminam.

Dein, neſcio quo caſu, ſubito orta eſt tuſſis, quæ adeo violenta fuit, ut ſanguis ſputo prodierit.

Hinc debebam a cicuta abſtinere, & ægra tandem phthiſi conſumpta eſt.

Alia fœmina, cancro aperto laborans in mamma dextra ex uſu cicutæ melius habuit, & durities exulcerata erat ad minimum $\frac{2}{3}$ minor.

Verum ſupervenit febris tertiana, quæ vires omnes proſtravit.

Cicutam tunc ilico removi, & larga manu dedi corticem peruvianum.

Febris fugata eſt; redierunt vires, & ex uſu corticis peruviani omnia videbantur meliora.

Hinc corticem per binas ſeptimanas adhuc continuavi.

Ac-

Acceſſit autem tunc aſthma glutinoſum, quo hæc ægra jam ante tres annos laboravit; ſputa nulla prodierunt; hinc ſuffocata obiit.

Vir ſeptuagenario major, prehenditur apoplexia, unde brachium ſiniſtrum & pes ejusdem lateris paralyſi afficiebantur.

Magna ſimul tuſſi hicce æger laboravit, & habuit in latere colli dextro tumorem, binis pugnis majorem, ſarcomatoſum.

Dum medici & chirurgi plurima medicamenta ſine effectu per multos menſes adhibuerunt, relinquebant tandem fatis hunc miſerum.

Et tunc ægrotantis uxor me rogavit: ut accederem.

Vidi ægrum ſenectute & morbo fe-

re

re consumptum, difficulter respirantem, reddentemque sputa pauca, difficilia, glutinosa, tumor colli erat durus, lividus, purpureus & in eo rosit continuus dolor.

Malam statim prognosin uxori dedi, & nil promisi, blando tamen sermone tristem senem erexi, præscripsique remedia, quæ levamen essent allatura.

Prodiit sputum copiosum, & pectus fiebat magis liberum; vires paulisper augebantur.

In tumore autem mansit dolor continuus, & augebatur ejus moles.

Hinc ipse æger institit multis precibus, ut cicutam contra hunc tumorem tentarem.

Novi, cicutam etiam debilissimis seni-

ſenibus nequaquam nocere, dedi igitur mane & veſperi grana duo; præterea autem continuavi remedia, quæ pectus a ſputo liberarent.

Mirus advertebatur cicutæ effectus; ſputa prodibant copioſa, & magis cocta, & ſpatio paucorum dierum in partibus paralyticis major motus, & ſenſibilitas advertebatur; in tumore dolor eſt multo imminutus, nec amplius fuit continuus, ſed tantum per vices rediit; vires autem auctæ non ſunt, & appetitus manſit deletus.

Doſin cicutæ non auxi.

Menſe circiter elapſo tumor videbatur mollior, reliqua autem erant in priori ſtatu & æger nil fere nutrimenti aſſumpſit.

Nihilominus eum in quartum menſem

ſem conſervavi; dein vero omnes vires ex defectu nutrimenti conciderunt, & intra octo dies miſer extinguebatur.

Aliquoties dedi cicutam in cataracta, & longo uſu & forti doſi tandem profui; pluries autem nullum inde in hoc morbo effectum obſervavi.

Circa uteri ulcera cancroſa quatuor habui fœminas, quas cicuta optime ſanavi; plures alias habui, quibus cicuta per aliquot tempus adtulit levamen, verum eas nequaquam reſtituit.

Aliis hoc morbo laborantibus cicuta plane non profuit, & fuerant quædam, quæ hoc remedium non poterant ferre, conquerentes inde majores dolores, virium dejectionem, & fluxum ichoris magis fœtidum, acriorem, copioſiorem.

An

An propterea cicuta proſcribenda? ſimilibus in caſibus non debet dari uſu continuato?

Hæc oportuit candide & ſincere hicce loci adnotare, ne quis poſſet oggerere, me velle meris cicutæ laudibus mundo litterato imponere.

CAPUT III.

Nunc quædam aliorum medicorum obſervata referam, convenit.

Eruditiſſimus *Petrus* ab *Armis*, medicus Tridentinus, in humaniſſima ſua epiſtola, quam menſe Auguſto 1760. ad me dedit, ſequentia habet:

„ Interim per me tibi gratias agit
„ ingenioſiſſima puella, quam tuo du-
„ ctu cicuta tua a ſcirrho in mamma ſi-
„ niſtra feliciſſime curavi.

Celeberrimus *Joſephus Baader*, Medicinæ

dicinæ Professor Friburgensis circa cicutam hæc scribit; „ ope cicutæ, quam
„ jam officinalem hic feci, intra se-
„ ptem hebdomadas perfectum & aper-
„ tum carcinoma mammæ in fœmina
„ sanavi.

„ Scirrhi illi sublinquales admodum
„ dolentes in alia fœmina, de qua jam
„ alia occasione mentionem feci, ita
„ modo se habent, ut ex latere sinistro
„ vix vestigium amplius adsit, ex dex-
„ tro vero latere scirrhus multo minor
„ sit, parumque jam doleat, licet per
„ quatuordecim annos eundem jam mu-
„ lier senserit.

„ Scirrhum alium in collo, quem
„ juvenis jam per decem & ultra an-
„ nos ad omnia remedia rebellem ges-
„ sit, intra quinque menses usu ex-

tracti

„ tracti & fomenti de cicuta resol-
„ vi.

Celeberrimus *Martinus van der Belen* Medicinæ Professor Primarius in Alma Universitate Lovaniensi &c. - - - -
„ quamvis autem eæ, quæ in tuo libro
„ exponuntur, observationes certam
„ fidem satis evincant, tibi non displi-
„ citurum autumo, si & successum cu-
„ ræ, quam cum cicuta institui, bre-
„ viter communicavero.

„ Quadraginta annorum virgo ante
„ tres circiter annos, citra causam ex-
„ ternam sensibilem, scirrho in mam-
„ ma sinistra corripitur, cui initio ni-
„ hil opposuit: postea vero varia, quæ
„ ab aniculis commendabantur, reme-
„ dia applicuit, donec magis aucto tu-
„ more, & increscente indies doloris

„ vehementia menſe Majo 1760. chi-
„ rurgum advocaverit, qui mali impe-
„ ritus ad maturandum tumorem ter
„ de die cataplaſma imponere juſſit, eo
„ quidem effectu, ut jam omnia cele-
„ rius in pejus ruerent.

„ Interim nullo capto conſilio ad
„ aperturam tumoris nefando auſu pro-
„ ceſſit, ex quo malignitas aucta eſt,
„ & ſanguinis profluvium aliquoties ac-
„ ceſſit.

„ Tandem menſe Julio accerſitus
„ vidi, horrendo ſpectaculo carcinoma
„ ingentis adeo voluminis latus ſini-
„ ſtrum occupare, ut a clavicula ad
„ ultimam coſtam veram, & a ſterni
„ margine usque ultra coſtarum maxi-
„ mam curvaturam extenderetur, ſub-
„ jectis totum accretum.

„ Vari-

„ Varicoſæ venæ in ſuperficie digi-
„ tum fere latæ ſpectabantur, vaſaque
„ arterioſa eum in modum dilatata e-
„ rant, ut ſingulis pulſibus ſibi com-
„ miſſa ponderoſiſſima tumoris moles
„ tota elevaretur.

„ Debilis cæterum & emaciata ægra
„ febre continua hectica laborabat, ca-
„ tameniis tamen ſuo tempore, ut ſem-
„ per ante factum fuerat, rite fluen-
„ tibus.

„ In hoc rerum ſtatu ſpem unicam
„ in cicuta poſui, quam ad tui præ-
„ ſcripti normam, ſenſim aucta doſi,
„ ita præbui, ut ægra indies xxiv. pil-
„ lulas granorum duorum aſſumeret,
„ impoſito ſimul cataplaſmate ex an-
„ tiſepticis & cicuta ad pondus o-
„ mnium.

„ Quo factum eſt, ut poſt aliquot
„ ſeptimanas tumoris tota maſſa gan-
„ grænoſa evaſerit, adeo, ut eam ite-
„ rata ſectione aufferre oportuerit,
„ cute, quousque affecta non fuerat,
„ ſervata.

„ Subjecta ſana apparuerunt, jam-
„ que pure diſcreta fuerant, in quo ta-
„ men odor, qualis a gangrænoſo ta-
„ bo ſpirare ſolet.

„ Itaque digeſtiva cum antiſepticis
„ ſuperponenda, pilulas ex cicuta, mi-
„ nuta tamen doſi, continuandas, ſi-
„ mulque tres corticis peruviani drach-
„ mas ſingulo die præbendas juſſi.

„ Brevi omnia ſpem feliciter abſol-
„ vendæ curationis fecerunt, tumque
„ ſolis externis præſidiis ulcus eous-
„ que coaluit, ut minima ſaltem a-

„ per-

„ pertura, dum hæc ſcribo ſuperſit, „ nullaque ſub toto curationis tempore „ fungoſa propululaverit caro, adeo, „ ut de integerrima ſanatione ſecura „ videatur, jamque priſtina officia re- „ ſumpſerit &c.

Summas celeberrimo ac eruditiſſimo huic Profeſſori gratias hic publice ago, quod caſum adeo pulchrum mihi communicare voluerit.

Etenim ex tota hujus morbi hiſtoria nos omnes optime docemur, qua methodo artem noſtram exerceri oporteat.

Nam patet inde: non uni ſemper remedio eſſe fidendum, ſed debere quandoque alia ſimul tum externa, tum interna vocari in uſum, debere quando-

que quædam demi, & alia addi, ut optatus eveniat effectus.

Atque ideo ars jubet, medicum esse rationalem.

Quandoque instrumenta chirurgica in usum vocanda sunt.

Doctissimus castrensis medicus Dominus Joannes *Kollman* mihi hæc retulit:

„ Cæterum non possum satis laudare virtutes extracti cicutæ.

„ Habui inter meos ægros militem, „ qui in hypochondrio sinistro ingentem tumorem, admodum durum, „ gravantem, dolentemque a longo „ tempore gessit.

„ Demum incepit ingesta omnia vomitu reddere, sensitque continuum „ & acutum dolorem, & emaciabatur.

Pul-

„ Pulſum habuit febrilem, eleva-
„ tum, & propterea ilico venam ſeca-
„ ri juſſi, externe applicui cataplaſma-
„ ta emollientiſſima, injeci enemata
„ oleoſa, & præſcripſi decocta reſol-
„ ventia, nitroſa, mellita, cum in-
„ terpollatis paregoricis.

„ Per hæc ſaltem ulteriorem in-
„ flammationis progreſſum impedivi,
„ febrem mitigavi, dolorem minui;
„ tumor autem non minor, ſed potius
„ major duriorque factus eſt.

„ Dedi igitur ſerum lectis cum mul-
„ to ſale polychreſto, & melle, atque
„ pilulas ex ſapone veneto, & gummi
„ ferulaceis.

„ Sed diuturno uſu his quoque nil
„ effectum fuit.

„ Tandem deveni ad extractum ci-

 cutæ,

„ cutæ, quo ad drachmas duas forma „ misturæ quotidie assumpto, sensim „ minuebatur tumor, & post mensis „ spatium nec tantillum supererat, & „ æger bellissime habuit, recuperavit „ vires, & firmam sanitatem.

„ Omnes, qui mecum viderunt hunc „ ægrum, felicissimum curæ eventum, „ atque celerem & fere inexspectatam „ cicutæ efficaciam satis mirari non po- „ tuerunt.

„ Scirrhos inveteratos, & ad omnia „ reliqua remedia rebelles, in diversis „ corporis partibus sola cicuta, usu in- „ terno data, sæpissime resolvi &c.

Clarissimus *Crampagna*, Consiliarius & Archiater *Serenissimi Lotharingiæ Ducis CAROLI*, Bruxellis multa experi-

„ men-

menta ufu cicutæ inftituit, & fere femper felicem vidit effectum.

Iter tamen, quod Viennam erat faciendum, virum hunc doctiffimum impedivit, quo minus potuerit ipfe omnium curationum exitum exfpectare. Unde, pro innata fua humanitate, fequentes cafus hic Viennæ mihi communicare eft dignatus.

„ Fœmina, quadraginta quinque „ annorum, a longo tempore fcirrho, „ qui ovum gallinaceum magnitudine „ æquabat, in mamma dextra labo- „ ravit.

„ Remedia externa internaque ex „ confiliis medicorum ac chirurgorum „ applicata, nec minimum præftite- „ runt effectum, tandem præfcripfi pi- „ lulas de cicuta, & fenfim dedi drach-

„ mam dimidiam quotidie, externe ap-
„ plicabatur cataplaſma ex cicuta, &
„ lacte paratum.

„ Spatio trium ſeptimanarum eva-
„ nuerunt dolores, & ſcirrhus in plu-
„ res moleculas diviſus eſt.

„ Hoc in ſtatu reliqui ægram, quo-
„ niam Viennam debui proficiſci.

„ Propter idem iter non poteram
„ intregre finire caſum ſequentem.

„ Fœmina, 50. annorum, venit ad
„ me petitura conſilium contra can-
„ crum apertum, quem in mamma dex-
„ tra gerebat, & ſub axilla ejusdem
„ lateris hæſit ſcirrhus, nuci juglandi
„ par.

„ Præſcripſi ſtatim pilulas & fo-
„ mentum de cicuta, ſcirrho ſub axil-
„ la impoſui emplaſtrum de cicuta, &

„ ulcus

„ ulcus cancrofum deligabatur linteis,
„ carptis, decocto cicutæ madidis.

„ Poft quindecim dies, dum ægram
„ vidi, mirabar fummopere celerem &
„ ingentem mutationem, quam inve-
„ niebam.

„ Etenim ægra jam bene appetiit,
„ tranquille dormivit, nec ullum am-
„ plius dolorem percepit, & ipfa fate-
„ batur fponte, quod ex ufu hujus re-
„ medii non tantum actiones omnes
„ infurgant, & corpus fuum vigorem
„ recuperet, fed etiam, quod mens
„ inde recreetur.

„ Scirrhus fub axilla erat, jam per-
„ fecte folutus, diffipatus.

„ In ulcere cancrofo optimum pus
„ reperiebatur.

„ Ufu pilularum de extracto cicu-

„ tæ,

„ tæ, emplaſtro de cicuta, frictione,
“ & iterata applicatione vaporum a-
„ ceti ad locum affectum integre diſſi-
„ pavi ſcirrhum admodum magnum,
„ & rebellem, quem virgo, 13. ann.,
„ circa aurem ſiniſtram habuit.

„ Fœminæ, 30. ann., propter ſcirr-
„ hum in mamma conſului bis de die
„ aceti vapores applicaret, & dein im-
„ poneret emplaſtrum de cicuta; pro
„ uſu interno præſcripſi unciam unam
„ extracti cicutæ in pilulis, granorum
„ duorum, ut ægra inde quotidie ſu-
„ meret quindecim.

„ Abſumtis his pilulis putavi, alia
„ adhuc doſi forſan opus eſſe, verum
„ fœmina egit gratias, mihique oſten-
„ dit, ſe uſu horum remediorum brevi
„ temporis ſpatio eſſe integre ſanatam.

„ Fœ-

„ Fœmina, 46. ann. , cancrum apertum in mamma habuit, cujus progressum applicatione pulveris corticis peruviani jam aliquo tempore impedivi.

„ Mamma præterea tota scirrhosa fuit, & pectori firmissime adhæsit.

„ Clarissimus *Manderlier* consiliarius & Archiater, collega meus, hanc ægram quoque vidit.

„ Dedimus ei statim pilulas de cicuta, quas dominus *Manderlier* viennа accepit, super tota mamma posuimus cataplasma ex cicuta, & ulcus fecimus deligari linteis carptis, forti cicutæ infuso madidis.

„ Post paucos dies videbamus optimam suppurationem, mammæ scirrhus fuit multo minor, & ægra vix amplius sensit dolores.

„ Dum

„ Dum Bruxellis iter Viennam ſu-
„ ſcepi, vidi hanc fœminam in ſtatu
„ admodum bono, & omnia tendebant
„ in ſanationem.

„ Et doctiſſimus Archiater *Mander-*
„ *lier* nunc paucis abhinc diebus me lit-
„ teris certiorem reddidit, ulcus can-
„ croſum optima cicatrice eſſe perfecte
„ conſolidatum, & mammæ tumorem
„ ſcirrhoſum & cancroſum integre diſ-
„ ſipatum.

„ Fœmina, 45. ann., me conſuluit ſu-
„ pra tumore ad coſtas ſpurias, qui pu-
„ gnum virilem magnitudine ſuperavit.

„ Magna cum attentione hunc tu-
„ morem examinavi, & manifeſte ob-
„ ſervavi: materiam in eo eſſe colle-
„ ctam.

" Præ-

„ Præterea una ex his coſtis ſpuriis
„ erat valde craſſa, tumida, elevata.

„ Boni effectus, quos ex cicuta ſæ-
„ pius vidi me quoque determina-
„ verunt, ut hoc remedium in hoc quo-
„ que caſu tentaverim &c.

„ Præſcripſi præterea lenes frictio-
„ nes, & bis quotidie aceti vapores ap-
plicui, dein tumorem emplaſtro de ci-
cuta texi.

„ His vidi magna cum lætitia, id
„ effectum eſſe, ut tumor diſparuerit,
„ & coſta redierit ad ſtatum natura-
„ lem &c.

„ Homo, quem alias remediis anti-
„ ſcorbuticis a peſſimo ſcorbuto aliquo-
„ ties curavi, nunc iterum in eundem
„ morbum incidit.

„ Remedia autem antiſcorbutica
nequa-

„ nequaquam profuerunt, imo morbus „ ſemper altiores egit radices, & erat „ de hujus hominis vita timendum.

„ Hoc in ſtatu adhibebatur cicutæ „ extractum, & æger ex peſſimo mor„ bo optime convaluit.

Dexterrimus, Dominus *Cambon*, Conſiliarius & Primus Chirurgus *Sereniſſimæ Ducis Lotharingiæ* binos caſus mihi communicavit.

„ Homo, quinquagenarius, a ſex „ annis habuit ulcus in interna & me„ dia cruris dextri parte.

„ Ad hoc ulcus curandum multi me„ dici & chirurgi plurima artis auxilia „ tentarunt; aſt æger nil omnino leva„ minis ſenſit.

„ Tandem menſe Martio 1760. me „ acceſſit petiturus conſilium.

„ Agno-

„ Agnovi ſtatim ulcus cancroſum
„ eſſe.

„ Per tres menſes varia interna, &
„ externa remedia huic ægro præſcripſi,
„ & ego impſemet ulcus mundavi, de-
„ ligavi.

„ Verum omnis mea opera, quam-
„ vis exactiſſima & magna cum attenti-
„ one ſedulo applicata, incaſſum fuit.

„ Ulceris labia manebant livida,
„ calloſa, fungoſa, & venæ in toto
„ ambitu varicoſæ, & nulla omnino in
„ melius mutatio obſervata eſt.

„ Arte igitur ulceris labia & totum
„ fundum ſatis profunde abſtuli, ut hac
„ ratione fieret vulnus recens & purum,
„ quod ſola conſolidatione opus haberet.

„ Verum hæc operatio æque parum
„ profuit, ac omnia remedia huc us-

„ que tentata; nam prius malum, ad-
„ hibita licet omni cautela, repulula-
„ vit.

„ Hoc ulcus jam pro incurabili ha-
„ bui, & miſerum dimiſiſſem ſine ope,
„ niſi tunc temporis mihi innotuiſſet,
„ eſſe experimenta quædam Viennæ edi-
„ ta, quæ demonſtrabant, cicutam in
„ ſimilibus caſibus mira præſtare.

„ Extractum igitur cicutæ ſtatim ex-
„ hibui, idque feliciſſimo cum ſucceſſu.

„ Etenim poſt paucos dies lætus vi-
„ di, magnas & velociſſimas in melius
„ mutationes.

Nec ullum malum ſymptoma ſuper-
„ venit, & ulcus cancroſum, antea
„ adeo rebelle, ſpatio trium ſeptima-
„ narum perfectiſſime ſanatum eſt.

„ Antequam hic homo cicuta eſſet
uſus,

„ uſus, conquerebatur ſemper ſalivam
„ ſalſam, acrem, erodentem; mox au-
„ tem ſub uſu cicutæ hicce ſapor eva-
„ nuit, & ſaliva erat inſipida, naturalis.

„ Homo, triginta aliquot anno-
„ rum, monſtroſum tumorem in collo
„ habuit.

„ Remedia tam vegetabilia, quam
„ mineralia penetrantiſſima nil prorſus
„ juverunt, quamvis longo tempore &
„ uſu largiſſimo fuerint adhibita.

„ Solum extractum cicutæ magna
„ doſi interne datum tandem hunc per-
„ tinaciſſimum tumorem emollivit, diſ-
„ ſipavit.

„ Externe præter emplaſtrum de
„ cicuta nil appoſitum eſt.

Clariſſimus *Kaiſin*, qui Leodii pra-
xim medicam ſumma cum laude exer-

cet, in doctiſſima ſua epiſtola, ita ad me ſcribit.

„ Ego tuam methodum exacte fui „ ſecutus; a parva doſi ſemper incepi, „ crederem affirmative reſpondendum „ eſſe, ad tuam quintam quæſtionem, „ quæ de remediis purgantibus (an ſub „ uſu cicutæ conveniant) agit.

„ Etenim fere omni ſeptimana da- „ bam meis ægris purgans, & eis con- „ ducebat.

„ Eadem phœnomena ſub uſu cicu- „ tæ obſervavi, quæ deſcripſiſti: vidi „ cutis colorem lividum abire in ru- „ brum, rubrum in naturalem, dolores „ ſub initium minuebantur, & tandem „ ſolo cicutæ uſu ceſſabant penitus.

„ Sanies peſſima convertebatur in „ pus bonum, durities ſcirrhoſæ divide-

„bantur

„ bantur in molleculas, & dein insensi-
„ biliter fundebantur, subinde vero be-
„ nigna suppuratione consumptæ sunt.

„ Vir, septuaginta septem anno-
„ rum, a triginta annis habuit duri-
„ tiem indolentem in scroto, hæc sen-
„ sim augebatur, & supervenit hy-
„ drocele.

„ Ego advocabar, & inveniebam
„ symptomata, quæ, considerata hujus
„ viri ætate, mortem minitabantur.

„ Jussi tunc advocaretur Dominus
„ *Falise*, chirurgus expertissimus, & con-
„ clusimus statim dare cicutam, & ex-
„ terne apponebamus emplastrum de
„ galbano.

„ Spatio quindecim dierum omnia
„ in melius mutabantur: ægri facies
„ alias plumbea, nunc habuit colorem

„ naturalem, auctæ ſunt vires, & re-
„ diit appetitus, & tumor ſcirrhoſus in-
„ cipiebat ſuppuratione ſolvi.

„ Nos nullam fecimus aperturam,
„ donec ſponte integumenta fuerunt
„ rupta.

„ Pus multum profluxit, aquæ au-
„ tem recluſæ manebant.

„ Unde has punctione eduximus.

„ Demum benigna ſuppuratione in-
„ ſenſibiliter totus tumor conſumeba-
„ tur, integumenta rupta concreverunt
„ cum teſticulo recto.

„ Hicce vir, habita ratione ſuæ æ-
„ tatis, perfecta nunc fruitur ſanitate.

„ Erat autem a ſua juventute ne-
„ phriticis doloribus multum divexa-
„ tus, ego ei jam per tredecim annos
„ remedia, his in caſibus uſitata, præ-

„ ſcripſi

„ ſcripſi, & inde ſat commode vixit,
„ verum ſemper prodiit urinæ loco me-
„ rum pus, & mucus.

„ Nunc autem poſt uſum cicutæ u-
„ rina prodit facile, & eſt penitus na-
„ turalis, ſubinde tantum paucum pu-
„ rulentum ſedimen advertitur.

„ Videns, quod remedium nunquam
„ ſanitatem turbaret, & cogitans apud
„ me, dari quandam analogiam inter
„ fiſtulas in aliis corporis partibus, &
„ inter eas, quæ circa anum ſunt, ſta-
„ tui cicutam in fiſtula ani tentare.

„ Vir, 50. annorum, qui jam a
„ quadriennio hoc malo laborat, &
„ cui jam dudum ſuaſi operationem,
„ quam vero neglexit, nunc a tribus
„ menſibus utitur cicuta & evaneſcunt

„ dolores, & materiei fluxus multum
„ minuitur.

Clarissimus medicus Bruxellensis Joannes *van der Belen* &c. hæc habet:

. . . . . nunc audi, si
„ placeat, quod pluris est, quam o-
„ mnia: in podagra plurimorum pul-
„ cherrimos vidi effectus.

„ Externe applicui herbam cicutæ
„ lacti incoctam, interne dedi cicutæ
„ extractum in quadam mistura dilutum,
„ dosi satis larga.

„ Ope cicutæ plurimos curavi sca-
„ biosos, sed cura semper admodum
„ tarda fuit, idem quoque in rheuma-
„ ticis mihi contigit.

„ Quoad cataractam incipientem in
„ ambobus oculis, unicam fœminam
rusti-

„ rusticam habui, quam feliciter cu-
„ ravi.

„ Verum hoc opus, hic labor fuit,
„ ascendi usque ad drachmas sex ex-
„ tracti cicutæ singulis viginti quatuor
„ horis, ea scilicet conditione, ut lar-
„ ga manu superbiberet infusum sum-
„ mitatum Euphragiæ cum seminibus
„ fœniculi dulcis, & liquiritia.

„ Hæc fœmina a vigesima secunda
„ Aprilis usque ad tertiam Novembris
„ 1760. sumsit extracti cicutæ uncias
„ sexaginta octo.

„ In phthisi stupendam cicutæ effi-
„ caciam frequenter observavi, quos-
„ dam jam penitus desperatos extracto
„ cicutæ restitui.

„ Pessimis cachectis, in quorum ven-
„ triculis nimia muci. & glutinis co-

 „ pia

„ pia ſecernebatur, extractum cicutæ,
„ junctum cum elixiriis ſtomachicis,
„ ſæpiſſime profuit, ubi alia remedia,
„ longo tempore adhibita, nil prorſus
„ effecerunt.

Hermannus *Gleiſner*, græcenſis Phyſicus Celeberrimus: - - - -
„ en hiſtoriam Cancri, a me cicuta per-
„ curati:

„ Vir, quadraginta aliquot anno-
„ rum, temperamenti cholerici, ab a-
„ liquo tempore glandulas inguinales
„ tumidas, & dein dolentes geſſit;
„ has barbi tonſor audacter diſcidit, ex
„ vulnere fluxit merus ſanguis ſine pu-
„ re, oriebatur ingens dolor, & appli-
„ catis variis corroſivis, multoque la-
„ pide infernali fœdum evaſit ulcus.

„ Poſt integrum fere annum, & ap-
„ pli-

„ plicatis omnis generis medicamini-
„ bus æger miſerrimus lecto jam conti-
„ nuo affixus meam tandem opem in-
„ vocavit.

„ Vidi, ulcus occupare inguen dex-
„ trum, & deorſum verſus orificium
„ ani, ſurſum verſus umbilicum ex-
„ porrigi, aggredique jam ſcrotum &
„ penem.

„ Labia retorta, ichor cadavero-
„ ſus, dolor ingens, frequens hæmor-
„ rhagia, & malum ſemper ulterius
„ ſerpens, & ad omnia quæque reme-
„ dia hactenus rebelle, mihi cancrum
„ accuſabant.

„ Conſului deſuper Dominum *Buck*,
„ dexterrimum chirurgum, obſtetricum-
„ que hic loci magiſtrum, qui etiam
„ ulcus

„ ulcus primo intuitu carcinomaticum
„ agnovit.

„ Dedi igitur cicutam interne, ex-
„ terne, & viro adeo exhausto exhi-
„ bui hydrogalactam pro potu ordi-
„ nario.

„ Primum erat, quod post aliquot
„ dies pessimam nephytin abire, & tan-
„ dem omnem locum ichoris vice pul-
„ cherrimo madere pure observave-
„ rim.

„ Demum ad marginem labiorum
„ ulceris nova exorta sunt ulcuscula,
„ ipsa labia (quod aspectu mirum e-
„ rat) sensim & sensim solvebantur,
„ tota plaga ulceris magis & magis e-
„ molliebatur, & quasi fundebatur,
„ usque dum conditionem sani vulne-
„ ris induxit.

„ Spa-

„ Spatio quatuor mensium hoc ul-
„ cus perfecte sanatum est.

Diligentissimus ac expertissimus Dominus *Koller*, chirurgus, sequentem mihi epistolam ex Bohemia scripsit: - -

„ Fœminæ, 36. ann., anno circiter
„ abhinc oriebatur in labio oris inferio-
„ re tuberculum, lentis magnitudine.

„ Hoc tuberculum sensim augeba-
„ tur, & tandem, dum nucem avella-
„ nam adæquavit, supprimebantur men-
„ ses, & cutis circa tumorem fissa est,
„ atque transsudavit continuo humor
„ acer.

„ Varia externe applicata sunt; ve-
„ rum res semper in pejorem statum mu-
„ tabatur.

„ Mense Novembri 1760. ægra ad
„ me adducebatur: re bene considera-

„ ta,

„ ta, vidi ulcus peſſimum, cancroſum,
„ inveni muſculum orbicularem labii in-
„ ferioris usque ad medietatem muſculi
„ mentalis ſeu quadrati exulceratione
„ cancroſa conſumptum.

„ Uterque angulus oris, præſer-
„ tim vero dexter jam erat ad pollicis
„ latitudinem ſat profunde exeſus, cor-
„ roſus.

„ Fœdum erat & nauſeoſum, vi-
„ dere hoc turpiſſimum ulcus; ulceris
„ autem labia undequaque fuerunt cal-
„ loſa, retorta.

„ De amputatione ſerio apud me
„ cogitavi; verum collatis omnibus,
„ vidi vulnus inde oriturum ingens,
„ quod ob neceſſarium muſculorum ad-
„ jacentium motum nequaquam poſſet
„ obduci cicatrice; aut ſi id cicatrice fir-

„ mare-

„ maretur, maneret cavum fœdissimum,
„ nunquam reparandum.

„ Omisi igitur operationem, & extractum cicutæ sequenti ratione adhibui.

„ Dedi statim in principio quotidie triginta duo grana extracti cicutæ, diluti in mistura.

„ Et quamvis observaverim, jam primis octo diebus dolores multum diminutos fuisse, per integrum tamen mensem eadem extracti dosi continuavi.

„ Externe applicui ad totum ulcus lintea carpta, sequenti remedio madida:

℞. Extracti cicutæ dr. ij.
solve in aquæ calcis primæ infusionis Lib. 1.

„ Ul-

„ Ulcus hac ratione toties deligavi, „ quoties adverti, ſerum acre ex can- „ croſo ulcere profluens jam penetrare „ lintea carpta.

„ Sub initium neceſſe erat, ut & „ noctu aliquoties deligatio renovare- „ tur.

„ Hoc idem remedium externum a „ principio ad finem uſque curationis „ adhibui, ea tantum differentia: quod „ ultimo menſe, dum vidi carnes re- „ creviſſe, ulcusque eſſe conſolidatio- „ ni proximum, applicuerim id paulo „ levius ſequenti modo:

℞. Extracti cicutæ. dr. I.
aquæ calcis ſecundæ infuſionis
Lib. I.

„ Finito primo menſe jam omnia „ erant in ſtatu longe meliori, ſalivæ

„ pro-

„ profluvium, quod antea continuum „ & copiosum erat, jam vere desiit, „ saniei loco aderat optimum pus, „ omne callosum sensim emollitum, „ & dissipatum est, & sanissimæ carnes „ unde quaque recreverunt, ægra opti„ me dormivit, bene appetiit, & quod „ maximum, rediit fluxus menstruus.

„ Extracti cicutæ dosim tunc dimi„ nui, & loco granorum triginta duo„ rum, dedi tunc quotidie grana vi„ ginti quatuor, & hac quantitate ite„ rum per integrum mensem continua„ vi.

„ Tertio & ultimo curationis mense, „ quum omnia optime procederent, de„ di tantum quotidie grana duodecim „ extracti cicutæ, & hæc dosis ad per„ fectam curationem suffecit.

„ Tempore curationis ægram quin-
„ quies purgavi, remedio ſequenti:

℞. pulv. rad. jalap.
dr. ß
cremor tart. gr. x
m. f. pulv. pro doſi.

„ Ab hoc remedio alvus ſemper
„ quinquies aut ſexies mota fuit.

„ Fœmina pauperrima erat, hinc
„ facile patet, qualem diætam potue-
„ rit obſervare, ea nimirum aſſumpſit,
„ quæ ab aliis ſponte ex miſericordia
„ offerebantur.

„ Quemadmodum autem ante uſum
„ cicutæ ob enormes continuosque do-
„ lores, & ob ingentem ſalivæ deper-
„ ditionem, tota cachectica, emaciata,
„ & fere conſumpta fuit, ita e con-

trario

„ trario poſt curationem fuit pinguis,
„ quadrata, firma, robuſta.

„ Et quod plurimum debemus ad-
„ mirari: omnes partes ulcere cancro-
„ ſo eroſæ & conſumptæ integerrime
„ recreverunt.

„ Cicatrices circa utrumque oris
„ angulum adeo pulchræ, & naturales
„ ſunt, ut fere nihil obſervetur.

„ Labium oris inferius debitam al-
„ titudinem recuperavit, & ad ſupe-
„ rius poteſt bene admoveri, paulo
„ tantum anguſtius eſt, quam in ſtatu
„ naturali eſſe deberet. - - -

Curatio hæc certe pulcherrima eſt, & chirurgus magnam meretur laudem, etenim optimi chirurgi, & medici vices prudentiſſime implevit.

Experientia, judicium & induſtria

in arte medica & chirurgica plurimum valent.

Dominus Sebastianus *Kaim*, chirurgus, mihi communicavit casum puellæ quatuordecim annorum, quæ ulcus cancrosum in latere sinistro habuit.

„ Hoc ulcus ab aure usque ad me-
„ dietatem menti se se extendit, & duos
„ pollices serpsit infra mentum, versus
„ superiora ultra os jugale ascendit.

„ Horrendum erat, videre hoc ul-
„ cus, etenim omnia erant putridissi-
„ ma sanie corrosa, & ad ossa usque exesa.

„ Decocta diversissima, fomenta,
„ & emplastra, ipsa remedia mercuria-
„ lia & antimoniata nil profuerunt, &
„ malum semper in latum & profun-
„ dum repsit.

„ Da-

„ Data autem cicuta, & applicato „ ex eadem herba fomento externo „ perfecta curatio sequebatur.

Eruditissimus Georgius *Hasenöhrl*, physicus solertissimus in nosocomio Hispanico militari - - - - „ frequentem nactus occasionem experimenta faciendi in ægris, quorum curam gerebam in nosocomio, id observavi, duros annososque colli tumores ope cicutæ fusos, liquatosque fuisse.

„ Inter alios erat miles, qui collum totum ob ingentes, & ad omnia „ remedia rebelles scirrhos rigidum habuit, sola tamen cicuta integre curatus ex nosocomio discessit.

„ Cancrum occultum in mamma sinistra, a causa externa ortum, duri-

„ tie & mole inſignem diuturno cicutæ
„ uſu penitus curavi.

„ Cancro aperto circa angulum o-
„ ris ſiniſtrum undique jamjam proſer-
„ penti intra ſex ſeptimanas uſu cicu-
„ tæ frænum injeci, & trimeſtri ſpatio
„ malum eodem remedio funditus ex-
„ ſtirpavi.

„ In ſpina ventoſa ſemel iterumque
„ cicutam profuiſſe, vidi.

„ In ulceribus cacoëthicis, in ſca-
„ bie fœdiſſima, inveterata, & maxi-
„ me rebelli idem medicamentum inte-
„ gro cum ſucceſſu pluries adhibui.

Joſephus *Quarin*, perſpicaciſſimus apud fratres miſericordiæ Phyſicus & Cæſ. Reg. ſanitatis Conſiliarius &c. - -

„ Multos ſola cicuta curavi inte-
„ gerrime, qui annoſa arthritide, aut
„ rheu-

„ rheumatiſmo laborarunt, quique plu-
„ rima remedia hucusque incaſſum ten-
„ tarunt.

„ In tumoribus arthriticis pulcher-
„ rime prodeſt decoctum cicutæ, ſi pars
„ affecta ei immergatur.

„ Pertinaciſſimos parotidum, glan-
„ dularum colli, ſubaxillariumque &c.
„ ſcirrhos ſolo extracto cicutæ facile,
„ & cito ſæpius diſſipavi.

„ Dedi autem plerumque his ægris
„ ſtatim in principio largam doſin, alvus
„ quandoque inde cum euphoria mo-
„ vebatur; externe in aliquibus appo-
„ ſui emplaſtrum de cicuta.

„ Inter alios vir, 32. anno-
„ rum, ſurdus, ingentes ſcirrhoſas
„ & fere lapideas parotides habuit,
„ & glandulæ colli erant quoque ſcir-

 rhoſæ,

„ hosæ, & adeo magnæ, & penetran-
„ tes versus interiora, ut respiratio-
„ nem fecerint laboriosam.

„ Hunc solo extracto cicutæ, & fo-
„ mento ex eadem herba parato, opti-
„ me restitui.

„ Etenim omnes tumores disparue-
„ runt, & rediit auditus, & respiratio
„ erat sanorum similis, & homo antea
„ emaciatus sub usu cicutæ recuperavit
„ carnes, & vires.

„ In tussi pertinaci cum levi pulmo-
„ num ulcere pulchrum effectum mihi
„ edidit cicuta.

„ In binis progressum cataractæ im-
„ pedivi ope cicutæ, sed cataractam
„ inde diminui, non vidi.

Leopoldus *Auenbrugger*, Medicus
vigi-

vigilantiſſimus in noſocomio nationum Hiſpanico - - - - -

„ Scrophuloſos valde multos ex-
„ tracto cicutæ percuravi, neque ho-
„ rum hiſtorias longius explicandas
„ putavi, quia remedii præſtantia in hoc
„ genere mali aliunde ab tuis aliorum-
„ que experimentis iterum iterumque
„ confirmata fuit.

„ Unius tamen ſcrophuloſi hiſtoria
„ mihi notatu digniſſima videtur.

„ Militi, cui ſubmaxillares glandulæ
„ omnes duro tumore vehementer tur-
„ gebant, obtuli extractum de cicuta
„ eadem, qua propoſuiſti methodo.

„ Levamen notabile inde conſecu-
„ tus eſt æger; atque ideo idem reme-
„ dium repetii.

„ Sanitatis ſuæ citius recuperandæ

„ caufa fecum reputavit æger: quod fi „ pilulas in majori numero frequentius „ caperet, citius ad fanitatem reditu- „ rus effet.

„ Infcius ego fuæ intentionis feci „ ex uncia dimidia prædicti extracti „ formari pilulas granorum duorum, „ ut per plures dies fufficerent.

„ Sed en! has pilulas fpatio unius „ diei bona fortuna devoravit, eo effe- „ ctu, ut fine ullo incommodo vel do- „ lore ultra quinquagefies per triduum „ dejiceret, totusque tumor intra hoc “ tempus difparuerit fic, ut præter ad- „ modum parva veftigia induratarum „ glandularum nil fuerit relictum.

„ Torofus & juvenis ifte æger vi- „ gefimum quintum annum nondum „ fuperavit.

„ In

„ In cancrosis, cacoëthicis, gangræ-
„ nosis ulceribus sæpius extractum ci-
„ cutæ optimo cum effectu exhibui.

„ Et vidi hujus remedii usu partes
„ gangrænosas longe citius separari a
„ sanis, quam usu corticis peruviani.

„ Fœminam gravidam, quæ aperto
„ in mamma cancro laboravit, ope ci-
„ cutæ optime sanavi, & peperit infan-
„ tem sanum.

„ Mamma tamen ob exiguam suam
„ molem, & ob fœdam cicatricem ad
„ lactandum infantem inepta est.

„ Verum ex sana mamma infans sa-
„ nus, & robostus egregie sugit.

Doctissimus Joseph. Henricus *Collin*, meus in nosocomio Pazmariano Collega, præter alia experimenta, quæ circa varia vegetabilia, hucusque minus usi-

tata,

tata, optimo & miro cum effectu in casibus difficillimis instituit, quæque in proximo anno medico litteratis sincere & candide communicabit circa cicutam hæc habet. - - - - - -

„ Scirrhos ingentes, annosos, do-
„ lentes, circa parotides, sub axilla, in
„ collo, in mammis &c. solo cicutæ u-
„ su interno, externoque solvi, dissi-
„ pavi.

„ Ulcera saniosa, serpentia, cancro-
„ sa, & ad omnia remedia rebellia, in-
„ de optime sanata, & fistulas, pro-
„ funde penetrantes, clausas sæpius
„ vidi.

„ Magnos ad genua tumores, quos
„ alii medici, & chirurgi pro incura-
„ bilibus declararunt, ego & Dominus
„ *Haffner*, expertissimus in nostro noso-
comio

„ comio chirurgus, ſola cicuta pluries
„ integre diſpulimus.

„ Et rediit hujus articuli optima
„ mobilitas, & uſus pedis, imo pedes
„ antea emaciati diſpulſo hoc tumore
„ iterum toroſi fiebant.

„ Materiem fluctuantem dum in his
„ tumoribus latere obſervavimus, cul-
„ tello excitus parabatur.

„ Sinus, & fiſtulas, & cavitates,
„ quandoque in his tumoribus latitan-
„ tes, ſaturato cicutæ infuſo ſæpius per
„ diem eluimus; & externe cataplaſma
„ ex cicuta paratum, continuo cali-
„ dum, applicuimus.

„ Datum præterea ſubinde eſt pur-
„ gans.

„ Hac ratione deſperatiſſimos ægros
„ integerrime ſanavimus.

„ Oſſa

„ Oſſa tamen ſi circa has articula-
„ tiones corrupta, & integre corroſa
„ fuerunt, in ſtatum naturalem redi-
„ gere non potuimus, hinc quibusdam
„ diſpulſo tumore articuli mobilitas
„ non rediit, licet circa reliqua ſym-
„ ptomata optimum ſenſerint levamen,
„ & vires recuperaverint.

„ Plurimi horum ægrorum erant
„ cachetici, & cœperunt contabeſcere,
„ his autem malis ſola cicuta brevi quo-
„ que medebatur.

„ Famoſi quidam ex noſtris chirur-
„ gis tumores lymphaticos nolunt ape-
„ rire, dicentes ægros citius tumore
„ aperto mori.

„ Hinc tales tumores pelle lepori-
„ na tegunt, & ægros ſine ſolatio re-
„ linquunt fatis.

„ Ve-

„ Verum quidem eſt, apertis his
„ tumoribus magnam lymphæ copiam
„ effluere, & perpetuo hujus lymphæ
„ ſtillicidio poſſe tales ægros conſumi.

„ Nullo hucusque remedio hi chi-
„ rurgi noverunt tale ſtillicidium com-
„ peſcere, & factum vulnus curare.

„ Ego autem & Dominus *Haffner*
„ ad vulnus arte factum lintea carpta
„ infuſo cicutæ madida applicuimus, &
„ interne dedi cicutam, & lac recens,
„ atque hac methodo omnes reſtitui-
„ mus.

„ Inter alios caſus maxime dignus
„ eſt unus de puella octo circiter an-
„ norum, quæ a tribus annis ingentem
„ tumorem lymphaticum ad femur dex-
„ trum geſſit.

„ Hicce tumor ſemper increvit,
„ puel-

„ puella incidit in febrem hecticam, &
„ jam erat tota emaciata, languida &
„ morti proxima.

„ Medici hanc jam deſeruerunt,
„ & chirurgi annoſi, & ex multa pra-
„ xi periti, hujus tumoris aperturam
„ ſummopere prohibuerunt.

„ Nihilominus Doctiſſimus Domi-
„ nus *Haffner* & ego ex multis feliciſſi-
„ misque caſibus audaciores, anceps
„ tentavimus remedium.

„ Dominus *Haffner* me præſente per-
„ tudit tumorem, & effluxerunt octo
„ libræ ſeri ſatis acris.

„ Sinus & fiſtulas profunde pene-
„ trantes undequaque invenimus, unde
„ caſus adhuc erat difficilior.

„ Data tamen cicuta, factisque ali-
„ quoties per diem injectionibus ex in-

„ fuſo cicutæ, & applicatis linteis car-
„ ptis eodem infuſo madidis intra pau-
„ cas ſeptimanas hanc puellam perfecte
„ curavimus.

„ Ex hoc caſu patet ignorantia chi-
„ rurgorum aut medicorum poſſe quan-
„ doque vitæ dies abreviari, vera au-
„ tem ſcientia medica eosdem poſſe
„ prolongari.

„ Si tumorem non aperuiſſemus, ſi
„ remedia convenientia non fuiſſent ap-
„ plicata, hæc puella certo certius in-
„ tra paucos dies obiiſſet.

„ Multos ſcabioſos, arthriticos, &
„ rheumaticos, ubi jam alia quæcun-
„ que remedia nil juverunt, ſola cicu-
„ ta interne, externeque adhibita fe-
„ liciſſime ſanavi, & membris rigidis,

„ ac immobilibus hac ratione rediit mo-
„ bilitas.

„ Fœmina, penitus emaciata habuit
„ mammam ſiniſtram mole ingentem &
„ ſcirrhoſam, & plura cancroſa, fun-
„ goſa ulcera hanc mammam ſat pro-
„ funde exederunt, profluxit ſanies co-
„ pioſa acerrima, cadaveroſa, & dolores
„ rodentes ac lacinantes, dies no-
„ ctesque inquietas, & anxias reddide-
„ runt.

„ Symptomata omnia adeo mala,
„ viresque adeo parvæ erant, ut vix
„ ulla curationis ſpes ſuperfuerit.

„ Nihilominus dato extracto cicu-
„ tæ, & externe applicato cataplaſmate
„ ægra non tantum a ſcirrhoſa mole,
„ ſed & a cancro aperto integerrime
„ liberata eſt.

„ Ipſe

„ Ipſæ glandulæ ſubaxillares ejus„ dem lateris erant quoque ſcirrhoſæ „ dolentes.

„ Hæc ægra curationis tempore „ multum lac, aqua pura, vel decocto „ quodam emollienti dilutum, bibit.

„ Celeberrimus Anatomiæ Profeſ„ ſor, Laurentius *Gaſſer*, Clariſſimus *Se*„ *reniſſimi Ducis* Lotharingiæ Archiater „ *Crampagna*, exactiſſimus ac dexterri„ mus chirurgus *Cambon*, Dominus *Le*„ *ber* &c. hanc ægram periculoſe de„ cumbentem, dein curatam viderunt.

„ Lætabar vehementer, dum hi viri „ in arte maxime inſignes me meum„ que noſocomium ſua præſentia aliquo„ ties honorarunt, & teſtabantur ſem„ per ſe admodum contentos, dum ca-

„ ſus numeroſos mirosque, & curas fe-
„ liciter procedentes, conſpexerunt.

Diligens, perſpicax, & ad omnem operationem aptiſſimus chirurgus Dominus Ferdinandus *Leber* multam impendit operam ad experimenta uſu cicutæ facienda, & ſequentia ad me retulit.

„ Fœmina, 35. ann., ex contuſione
„ habuit mammam dextram admodum
„ tumidam, duram.

„ Uſa eſt variis remediis ſine effe-
„ ctu, & acceſſit demum ingens dolor,
„ & papilla, corrupta, decidit.

„ Præterea hæc fœmina gravida fuit.

„ Me dum acceſſit dedi pilulas de
„ cicuta & externe applicui emplaſtrum
„ diapomphol. & dolores inde bre-
„ vi ſedabantur.

„ Poſt

„ Poſt quatuor ſeptimanas mamma
„ fuit melior; verum ægra conquere-
„ batur vertigines, pectoris appreſſio-
„ nes, & inſomnia; hæc autem ſympto-
„ mata ex plethora proveniebant, hinc
„ unica venæ ſectione ſopiebantur.

„ Nona ſeptimana, qua pilulas aſ-
„ ſumpſit, peperit infantem ſanum.

„ Toto puerperio aſſumpſit pilulas,
„ & externe applicatum eſt emplaſtrum
„ diapomph. infans ſemper ſanus erat,
„ & ex mamma ſana lac ſugebat, &
„ mamma affecta, finito tertio menſe
„ fuit multo minor, & exulceratio cir-
„ ca papillam tendebat in ſanationem.

„ Quarto menſe copioſus ſanguis ex
„ papilla profluxit; ſiſtebatur autem
„ applicato fungo agarico quercino.

„ Omnia fiebant ſemper meliora.

„ Quinto menſe applicui externe
„ fomentum ex æquali parte cicutæ &
„ florum ſambuci.

Octavo menſe fœmina erat integre
„ curata.

„ Vir, 61. ann., temperamenti ſcor-
„ butici, tumorem habuit in bucca dex-
„ tra ex contuſione, hunc diſſipavi
„ remediis antiſcorbuticis, & uſu pi-
„ lularum de cicuta.

„ Vetula, 75. ann., a terrore ſenſit
„ in mamma ſiniſtra dolorem, & paulo
„ poſt mamma intumuit.

„ Applicuit ſupra totam mammam
„ butyrum recens, unde & tumor, &
„ dolores aucti ſunt.

„ Variis dein uſa remediis nullum
„ levamen percepit.

„ Dum me acceſſit, dedi ilico octo

„ pilu-

„ pilulas de cicuta per diem, & appo-
„ fui externe emplaftrum de cicuta.

„ Spatio unius menfis dolores cef-
„ farunt, & tumor fuit minor.

„ Continuato dein pilularum ufu,
„ & aucta fenfim dofi fexto menfe mam-
„ ma tota in ftatu naturali fuit.

„ Puellæ, 11. ann., per totum col-
„ lum fcrophulofæ, ultra medium an-
„ num dedi quotidie quindecim pilulas
„ de cicuta fine ullo effectu, emanfit
„ tunc, & adiit alios chirurgos, & me-
„ dicos.

„ Dum vero neque ab his quid-
„ quam in melius mutatum fuit, rediit
„ denuo ad me.

„ Juffi iterum, ut pilulas de cicuta
„ affumeret, & biberet defuper infu-
„ fum florum fambuci, & verbafci.

„ Et dein ſpatio quatuor menſium curata eſt.

„ Puella, quæ per plures annos „ cancrum ad naſi apicem habuit, „ pilulis de cicuta integre curata fuit.

„ Id autem in hoc caſu notandum, „ quod hæc puella ſub initium, dum „ pilulæ ex cicuta dabantur, frequenter „ vomuerit, atque diarrhæa fuerit „ correpta.

„ Poſtea vero ſat largam harum pi- „ lularum doſin ſine ullo incommodo „ tulit.

„ Fœmina, 60. ann., cataracta la- „ borans in utroque oculo, data cicu- „ ta intra quinque menſes perfecte vi- „ dit.

„ Vir, 40. ann., amauroſi poſt mor- „ bum acutum afficiebatur, plurima ad- „ hibita remedia nihil juverunt.

„ Dedi dein cicutæ pilulas, & poſt
„ tres menſes cœpit lucem diſtingue-
„ re, & paulifper videre.

„ Decimo menſe jam iter trium ho-
„ rarum ſolus ſine duce confecit, inte-
„ rim omnia diſtincte videre nondum
„ potuit.

„ Decimo ſexto menſe ex ſolo uſu
„ cicutæ integrum viſum habuit.

„ Fœmina, 40. annor., per binos
„ annos habuit cancrum apertum ad
„ palpebram dextram inferiorem.

„ Dedi pilulas de cicuta, per diem
„ applicui externe fomentum de cicuta,

„ Quarto menſe erat integre curata.

„ Vir, 44. annor., a quatuor an-
„ nis jam peſſima gonorrhæa laboravit,
„ & vires omnes amiſit, noctes habuit
„ inquietas, inſomnes ob febrem de-

 paſcen-

„ paſcentem, quæ omni veſpera vehe-
„ mens fuit.

„ Omnia jam remedia, maxime alias
„ efficacia, in hoc ægro ſine levamine
„ tentata ſunt, imo quæ pro ſpecificis
„ in hoc morbo alias habentur, len-
„ tam tabem adtuliſſent uſu diuturno.

„ Dedi igitur extractum cicutæ, &
„ infuſum florum ſambuci cum lacte.

„ Intra paucos dies malum emen-
„ datum fuit, auctæ ſunt vires, incre-
„ vit appetitus, noctes fiebant tranquil-
„ læ.

„ Sexto menſe ex his ſolis miſer-
„ rimus æger integre convaluit, fuit
„ robuſtus, pinguis.

„ Fœmina, 30. annor., poſt ſubi-
„ tum in puerperio terrorem ſenſit il-
„ lico in mamma dextra dolorem ve-

„ hemen-

„ hementem, dein mamma rubuit, & valde dura facta eſt.

„ Pluribus uſa remediis ſemper pe-
„ jus habuit.

„ Dum me acceſſit, vidi mammam
„ totam ſcirrhoſam, & paulo infra pa-
„ pillam inveni locum mollem, in quo
„ materiem purulentam ex fluctuatione
„ judicavi latere.

„ Applicui tunc fomentum ex ana-
„ tica parte herbæ cicutæ, florum ſam-
„ buci, & verbaſci.

„ Poſt paucos dies rumpebatur pars
„ mollis & effluxit copioſum pus.

„ Reliqua tamen mamma manſit
„ valde dura, & dolens.

„ Nihilominus eodem fomento, ſe-
„ dulo applicato & datis pilulis de ci-
„ cuta, mamma perfecte emollita, & ſa-
„ nata fuit.

„ Hoc

„ Hæc fœmina jam a tribus annis „ habuit quoque tumorem in hypo- „ chondrio finiftro, quem fingulo men- „ fe, dum catamenia inftabant, tantus „ dolor occupavit, ut ægra debiliffi- „ ma debuerit per aliquot dies lecto in- „ hærere.

„ Verum ex pilularum ufu, per fex „ menfes continuato, ab hoc tumore, „ & dolore liberabatur; nunc men- „ ftrua fluunt fine omni moleftia, & fa- „ nitas videtur optima.

„ Virum, 32. annor., penitus ema- „ ciatum, debilem, cacheticum &c. a „ tefticulis tumidis & fcirrhofis, at- „ que a gonorrhæa inveterata, datis pi- „ lulis de cicuta, fpatio quinque men- „ fium curavi, perfecte reftitui.

„ Fœmina, 34. ann., poft terrorem

habuit

„ habuit mammam induratam, dolen-
„ tem, moles duritiei ſemper increvit,
„ & aucti ſunt dolores.

„ Data cicuta mox melius ſe habuit,
„ & intra binos & dimidium menſes
„ fuit penitus ſanata.

“ Virgo, 17. annor., cancrum aper-
„ tum, non admodum magnum, in
„ mamma ſiniſtra habuit, & pedes am-
„ bo fœdiſſimis ulceribus erant exeſi.

„ Mammam ſola cicuta ſpatio trium
„ menſium curavi, verum ad ulcera
„ pedum conſolidanda quinque menſi-
„ bus erat opus.

„ Dedi fere omni tertia ſeptimana
„ purgans.

„ Fœmina, 24. annor., cancrum ex-
„ ulceratum in mamma ſiniſtra a binis

„ annis

„ annis gessit, & usa est plurimis re-
„ mediis sine effectu.

„ Datis autem pilulis de cicuta, & „applicato fomento, ex eadem herba, „ spatio septem mensium curabatur in- „ tegre.

„ Fœmina, quadragenaria, a plu- „ ribus annis habuit mammam sinistram „ duram, tumidam, circa papillam erant „ plures scirrhi rotundi, valde do- „ lentes.

„ Emplastra, fomenta, unguenta „ externe diu applicuit, & a variis me- „ dicis varia remedia assumpsit sine le- „ vamine.

„ Dedi dein ei cicutam, & spatio „ novem septimanarum restituebatur.

„ Viro, qui in ambobus oculis ca- „ taractam habuit jam per integrum an-

num

„ num, dedi ſenſim ſpiritus frumenti
„ cum mercurio ſublimato libras duas
„ & dimidiam, exiguus inde ſequebatur
„ effectus, & æger jam renuit hoc re-
„ medium.

„ Unde tranſivi ad uſum cicutæ, &
„ quarto menſe dum ea utitur, ſolus
ambulat, & colores diſtinguit.

“ Vir, 44. annor., ex arthritide
„ prægreſſa habuit mammam ſiniſtram
„ tumidam, duram, & valde dolentem.

„ Varia ſine effectu applicuit.

„ Aſſumpſit dein cicutam, & ſpa-
„ tio ſesqui menſis integre convaluit.

„ Virgo, 17. annor., ex retro preſ-
„ ſa ſcabie cœpit dolorem circa articu-
„ lum femoris dextri conqueri, dein
„ claudicavit.

„ Variis remediis, & balneo Baden-
„ ſi

„ ſi uſa, nullum habuit levamen, & fie-
„ bat tota cachectica, macilenta.

„ Adhibui cicutam, & mox muta-
„ tus eſt totus corporis habitus, jam
„ minus dolet, nec multum amplius
„ claudicat.

„ Hinc ſpero non absque ratione
„ eam brevi integre ſanam futuram.

„ Vir, 48. annor., cancrum ſerpen-
„ tem in palpebra inferiori oculi ſiniſtri
„ a longo tempore habuit.

" Applicui externe infuſum cicutæ,
„ & interne dedi pilulas de cicuta, &
„ cancer perfecte curatus fuit.

„ Vetula, 70. annor., jam ultra an-
„ num ſenſit continuum dolorem & tu-
„ morem in hypochondrio ſiniſtro.

„ Dedi ei cicutam, & ſpatio medii
„ anni evanuit tumor, & dolor.

„ Puero

„ Puero, 11. annor., pessime cache-
„ ctico dedi quotidie grana octo extra-
„ cti cicutæ & eum brevi curavi.

„ Multos adhuc in cura habeo, qui
„ cancro, scirrhis, cataractis, amaurosi,
„ ulceribus pessimis, cachexia &c. la-
„ borant, & spem habeo optimam eos
„ restituendi; quoniam jam omnia mu-
„ tantur in melius.

„ Alios tamen habui, quos cicuta,
„ longo licet usu adhibita, nequaquam
„ juvit.

„ Tres fœminæ, cancro mammæ la-
„ borantes, nec ex usu cicutæ, nec ex
„ aliis remediis multum levamen per-
„ ceperunt, & sensim mortuæ sunt.

„ Una ex his ex nimis frequenti
„ hæmorrhagia occubuit, aliæ autem
„ duæ contabuerunt.

Dominus Alexander *Engelberg*, qui olim per plures annos in Abbatia Clauſtro-Neoburgenſi prope Viennam ſumma cum laude praxin medicam feliciſſime exercuit, & nunc Conſtantiæ Phyſicus ac medicus practicus eſt celeberrimus, ſequentia de cicuta obſervata mihi retulit.

„ Vir, 60. annor., a ſua juventute
„ hucusque variis morbis venereis affi-
„ ciebatur, tandem totus exhauſtus fe-
„ re contabuit, urina penitus purulen-
„ ta, fœtida jam per plures annos inter
„ diros teneſmos ac dolores, prodiit.

„ Remedia ſimilibus in caſibus a-
„ lias utilia jam potius nocuerunt.

„ Igitur cicutam præbui a parva do-
„ ſi ſenſim aſcendendo.

„ Bini nunc ſunt menſes, & jam vi-

res

„ res augentur, redit appetitus, so-
„ mnus est tranquillus, & urina peni-
„ tus naturalis, absunt dolores, & te-
„ nesmi.

„ Fœmina, 40. aliquot annorum,
„ hæmorrhagiis uterinis alias erat val-
„ de subjecta.

„ Tandem cœpit ex utero prodire
„ materies fœtida, ichorosa cum in-
„ genti & continuo dolore urente, ero-
„ dente.

„ Materies hæc utero prodiens haud
„ raro erat permista striis sanguineis.

„ Tentavi plurima remedia, quæ-
„ dam effectum videbantur præstare,
„ & materies fiebat minus maligna, ve-
„ rum dolores manserunt æque violen-
„ ti, neque vires auctæ sunt, nec in-

R 2 cre-

„ crevit appetitus, & tandem cœpit „ iterum materies pessime fœtere.

„ Hinc tentavi extractum cicutæ.

„ Sub initium materies longe fœti- „ dior, & copiosior reddebatur, dolo- „ res autem intra paucos dies imminu- „ ti sunt.

„ Continuato per aliquot septima- „ nas cicutæ usu dolores cessarunt pe- „ nitus, ægra quiete dormivit, appe- „ tiit, & demum optimas recuperavit „ vires, & materies ex utero effluens „ tenuis fiebat, inodora, limpida.

„ Nunc jam paucæ tantum guttæ „ sine ulla molestia prodeunt, & fœ- „ mina videtur sana; nil enim conque- „ ritur, habet bonas vires, appetit, „ digerit, dormit, urina libere fluit, „ alvus deponitur bene cocta sine do- „ lore, & tenesmo.

„ Ju-

„ Juvenem habui, qui ſæpius per
„ ſeptimanam atrociſſima epilepſia affi-
„ ciebatur, medicamenta, in hocce
„ morbo alias decantata, fere nihil ef-
„ fecerunt.

„ Unde dedi per integrum menſem
„ extractum cicutæ doſi ſatis forti, &
„ brevi paroxyſmorum violentia mi-
„ nuebatur, tandem nullus amplius e-
„ pilepſiæ impetus obſervatus eſt.

„ Nunc per plures menſes jam ſa-
„ nus fuit, longe fortior eſt, agilior, &
„ mens ipſa, quæ antea erat ſuppreſſa,
„ & hebes, jam maxime ſerena, & ad
„ omnia habilis videtur.

„ Juvenem, 24. annor., qui a pluri-
„ bus annis ſcirrhos admodum magnos
„ per totum collum habuit, & partes
„ vicinas adeo tenſas, ut caput nequa-

„ quam potuerit circumvertere, em-
„ plaſtro & extracto cicutæ integerrime
„ curavi.

„ Chirurgi, & multi medici varia
„ tum externa, quam interna remedia
„ in hoc juvene incaſſum tentarunt.

„ Virginem, 20. annor., quæ in-
„ gentes ſcirrhos circa aures, infra ma-
„ xillam, & in toto collo geſſit, ea-
„ dem ratione brevi reſtitui.

„ Dominus Silveſter ô *Hebir*, Cele-
„ berrimus Pragenſis medicus, me de
„ caſu ſequenti conſuluit.

„ Matrona, vigeſimum primum an-
„ num agens, ſcirrhum ab aliquot an-
„ nis in mamma dextra advertit; &
„ quum nec dolorem, nec ullum incom-
„ modum hicce tumor produxit, nul-
„ lum applicuit remedium.

„ No-

„ Novem abhinc menſibus inivit
„ matrimonium, varia confecit itinera,
„ concepit.

„ Mamma tunc cœpit intumeſcere,
„ fiebat durior, acceſſit dolor, natura-
„ lis mutabatur color, intumerunt ve-
„ næ, noctes factæ ſunt inſomnes.

„ Remedia externe applicata mam-
„ mam ſemper pejorem fecerunt.

„ Multi medici, & chirurgi, qui
„ hanc ægram viderunt, de ejus vita
„ actum eſſe, prædicebant, vetuerunt-
„ que omnem remedii applicationem;
„ probe gnari his cancrum adhuc oc-
„ cultum aperiri, & tandem adferri
„ mortem.

Hoc in ſtatu ægra offerebatur ce-
leberrimo ô *Hebir*.

Quoniam autem gravida fuit, no-

luit quoque ſine conſilio cicutam tentare.

Hinc hac ſuper re mihi ſcripſit.

Vidi ego in pluribus gravidis cicutam optimo cum effectu, & ſine omni noxa exhiberi, unde ſuaſi, ut celeberrimus vir in hoc quoque caſu eam tentaret.

Dignabatur meum ſequi conſilium, & poſtea ſequentem epiſtolam ad me dedit:

„ Dignitas rei poſtularet quidem,
„ ut accuratius abſolveretur hiſtoria
„ morbi illius, de quo tecum egi in li-
„ teris die 27. Julii ultimo elapſi ad te
„ datis.

„ At mihi omnis occaſio minutioris
„ inſtituendæ indaginis abrepta eſt per
„ numerum aliorum periclitantium,
„ qui

„ qui ſe ſe curæ meæ ſubjecerunt, & ob
„ diſtantiam loci, qua ab urbe ſepara-
„ batur Illuſt. illa Perſona.

„ Hinc non ægre feres, ſi votis tuis
„ juſto minus correſpondere valens,
„ rem integram rarioribus obſervatio-
„ nibus expedivero.

„ Percepta mente tua, mihi ante
„ tres menſes transmiſſa, conſilium
„ mutavi, & ad normam poſitam cu-
„ ram acceſſi: exhibendo pilulas duas,
„ granorum binorum, de cicuta mane
„ & veſperi.

„ Dumque ſine ſenſibili effectu hanc
„ adminiſtrandi methodum protrahi
„ viderim, duplicari doſin juſſi, con-
„ tinuarique.

„ Quod per plures hebdomadas fa-
„ ctum eſt; at caſſo hucusque molimi-

„ ne; imo in deterius jam & præcipiti
„ paſſu ruebant cuncta: tumor, duri-
„ ties increverunt, acceſſere dolores
„ enormes, color lividus, vel plus in
„ nigredinem tendens, verbo: quid-
„ quid cancrum occultum manifeſte de-
„ ſignaret, illud omne hic aderat.

„ In ancipiti hoc ſtadio nil conſul-
„ tius fieri poſſe putabam, quam ut au-
„ gerentur doſes.

„ Quare effeci, ut qualibet die ab-
„ ſumerentur extracti cicutæ grana vi-
„ ginti quatuor: ut ſedulo admoveren-
„ tur parti affectæ fomenta cum eadem
„ cicuta parata.

„ Hæc omnia quotidie repetebantur
„ per menſem & ultra.

„ Redeunti denuo mihi, quinta jam
„ fere expleta ſeptimana, en hæc fuit,

„ quæ

„ quæ ſeſe obtulit pulchra rerum fa-
„ cies.

„ Mammæ ingens moles quadruplo „ minor conſpicitur, quam dum digi- „ tis contrecto in plurima diviſam tu- „ bercula invenio.

„ Color ater in album & naturalem „ converſus eſt; de dolore vix conque- „ ritur; quodque in hac praxi dignum „ forte notatu eſt:

„ Hæmorrhoidalem fluxum copio- „ ſum commode ſuſtinuit ſine ullo vi- „ rium lapſu.

„ Palam ergo de incomparabili ci- „ cutæ effectu convictus nil prorſus vel „ addidi, vel detraxi, at eodem tra- „ mite inſiſtendo curam ultra feliciter „ perficiendam pronuncio. &c. &c.

„ Illuſt. hæc matrona jam ſeſe ac-

„ cingit

„ cingit ad iter Viennam faciendum; ubi
„ viva voce hæc cuncta confirmata
„ senties.

Ex itinere, & curruum succussu mamma iterum paulo pejor fuit.

Unde ægra quam primum Viennam venit me fecit advocari.

Inveni mammam duobus pugnis fere æqualem, duram, hinc inde purpuream, non tamen valde dolentem.

Venæ autem fuerunt varicosæ, interim ægra habuit vires bonas.

Suasi, ut fomentum ex cicuta continuo applicaretur, ut ægra in lecto quiesceret, & assumeret quotidie grana viginti quatuor extracti cicutæ.

Hæc omnia lubentissimo animo ad amussim fiebant, & mamma inter paucos dies habuit colorem naturalem, fuit mollior, mobilior, minor. Gra-

Gravidatis ſigna erant optima, & in toto naturæ opere nil mutatum inveniebatur.

Mamma fere quotidie in meliori ſtatu deprehenſa eſt.

Tertia ſeptimana, qua hæc ægra Viennæ fuit, finiebatur graviditatis terminus, inſtabat partus, & prodiit filia ſana, pinguis, pulchra.

Omnium animi erant curioſi, & cupidi videndi: an non tenellæ infanti diuturnus cicutæ uſus nocuiſſet.

Verum bona prædixi, bona omnia inveniebantur.

Sub partu tamen mamma paulo rudius tractata cœpit iterum dolere, & poſtero die rubuit, intumuitque in molem ingentem, tandem purpurea fuit, dein livuit, & elevebatur in tubera, tranſ-

tranſſudavit ſerum acre, erodens, & merito timebatur, cutim tenerrimam eſſe rumpendam, oriturumque cancrum peſſimum, apertum.

Dolor magnus ſeſe ex mamma per humerum, & totum brachium dextrum extendit.

Primis duobus puerperii diebus ægra nec externe, nec interne cicutam applicuit.

Lochia optime fluxerunt.

Tertio die urgentibus nimium malis in mamma ſymptomatibus cataplaſma ex cicuta appoſitum fuit.

Dolores inde brevi mitigabantur, & lividus color eo ſtatim die diſſipatus eſt; durities tamen & mammæ moles ingens manſerunt, neque mutata ſunt tubera, quæ rupturam minitabantur.

Noctu

Noctu denique cataplaſma ex cicuta ſedulo continuatum fuit.

Quarto die manſit in eodem ſtatu, dolores fuerunt vehementiores.

Quinto die mane & veſperi ægra jam iterum pilulas quinque, granorum duorum, aſſumſit.

Dolores multum minuebantur, & quædam tubera ſubſederunt, & illud acre, quod per cutim tranſſudavit, & roſit, vix amplius advertebatur.

Sexto die omnia iterum paulo meliora fuerunt.

Septimo die jam grana viginti quatuor de extracto aſſumpſit, & cataplaſma de cicuta, quamvis odorem ingratum ſparſerit, ægra tamen (viſo bono effectu) ſumma cum patientia applicuit, tulit.

Omnia

Omnia puerperii negotia optime processerunt, infans quoque sanissima fuit.

Omni quarto quintove die dosin pilularum auximus.

Spatio trium septimanarum usu caplasmatis, & extracti cicutæ mamma ad magnitudinem pugni virilis redigebatur.

Color fuit naturalis, cessavit omnis dolor, ægra habuit vires, & potuit brachium sat libere movere.

Incipiente quarta septimana jam dabatur quotidie drachmæ integra extracti cicutæ, & ægra, quamvis tenella & valde sensibilis, nullam inde molestiam advertit, & bene se habuit.

Hac ratione optime finiebatur puerperium, & finito puerperio in mamma super-

ſuperfuit durities, adhuc ſcirrhoſa, magnitudine nucis juglandis, hæc autem erat mobilis, & in omnem partem volubilis.

Reliquum quod circa hanc moleculam adhuc præternaturale remanſit nequaquam durum, ſed paſtaceum fuit.

Hæc matrona optime ſe habuit, vires bonas recuperavit, appetiit, bene dormivit.

Senſim aſſumſit quatuor ſcrupulos extracti cicutæ quotidie, & cataplaſma ex cicuta tota nocte, & tempore matutino ſedulo applicatum fuit, poſt meridiem autem negligebatur, quoniam hæc matrona in liberum aërem motionis gratia ſe contulit, & in conſortio hominum fuit, qui odorem ingratum ferre non poterant.

Et amavi id, ut ſenſim viderem, quomodo mamma ſe haberet ſine cataplaſmate.

Vidi autem inde nil mali oriri.

Decima ſeptimana mammæ moles fuit admodum exigua, illud autem tuberculum ſcirrhoſum fere immutatum perſtitit.

Nihilominus tamen & hoc ſenſim inæquale & fibroſum fiebat, quod ſpem dedit, fore, ut ſucceſſu temporis, & uſu cicutæ integre ſolvatur.

Separatæ tales glanduloſæ portiones ſcirrhoſæ admodum lente quandoque diſſipantur; pertinaci tamen uſu funduntur, & evaneſcunt, & quum mobilia ſint, ſi præter omnem ſpem remediis non obedirent, arte poſſent enucleari, dum neceſſitas exigeret.

Hæc Matrona menſtruum fluxum jam poſt puerperium debita copia, & citra omnem moleſtiam iterum habuit, ſana fuit, & brachio lateris affecti, quod alias debile, & ad longiorem motum ineptum erat, uti optime potuit; exiit in liberum aërem, varios exercuit motus, & nil mali inde in mamma ſenſit.

Maritus vi ſui officii tunc cogebatur iter ſat longinquum ſuſcipere tempore adhuc frigido, aſpero.

Optavit, ut uxor (quæ omni amore, & veneratione eſt digniſſima) ſecum eſſet.

Amici omnes, & omnes noti, præſertim autem mulierculæ (quot enim tales, tot medicaſtræ) hoc iter optimæ huic matronæ diſſuaſerunt.

Ego autem conſideratis omnibus putavi iter non poſſe nocere; hinc negle-

ctis objectionibus (talibus enim, si medicus obaudit, martyr & mancipium est) suasi maritum comitaretur.

Perficiebatur iter felicissime, advenerunt ad locum constitutum ambo, fruentes sanitate perfecta.

Mammæ nil mali, nil boni contigit, manserunt omnia eodem in statu.

Nunc usum cicutæ tum externum, tum internum continuat, hinc nullus dubito, fore: ut id, quod superest, integre quoque solvatur.

Durante puerperio curam hujus Matronæ gessit clarissimus, ac Magnificus Archiater *Kestler*.

Primum autem periculum, primas & maximas cancri minas pertinaci cicutæ usu superavit celeberrimus medicus Pragensis Silvester *o Hebir*; huic

igitur.

igitur maximæ laudes, & grates debentur.

Etenim certo certius hoc malo mater & infans fuiſſent interemptæ, ſi vagorum hominum, & medicaſtrorum conſiliis, quæ innumera fere fuerunt, aures, & mentem dediſſent.

Infans jam ſeptimum agens menſem adhuc ſaniſſima eſt.

An igitur inde non patet, cicutam eſſe remedium innocentiſſimum, neque nocere gravidis, neque tenerrimis embyronibus.

CAPUT IV.

COROLLARIA.

Corol. I.) *Cicuta non ſolvit ſanguinem in putridum liquamen.*

Pluribus, qui larga dosi & longo tempore usi sunt cicuta venam secui, & inveni semper sanguinem, qui habebat bonum colorem, & optimam consistentiam.

Magnificus Archiater *Kestler* Illustrissimæ cuidam comiti, quæ per plures graviditatis menses cicutam assumsit, paucis ante partum diebus sanguinem e vena misit, & vidimus tunc ambo sanguinem sanorum simillimum.

Idem observavit celeberrimus Harlemensis practicus Joannes van *Woensel* in matrona, cui per plures menses cicutam dedit.

Dum hæc scribo, sanguinem iterum misi alii comiti, quæ cicuta a binis mensibus utitur, & video eundem optimæ ligatum, & longe saniorem, quam fuit

ante

ante uſum cicutæ, tunc enim ſemper ſanguis erat tenaci, mucoſa, & variegata cruſta tectus, fibroſus.

Provoco unum quemque medicum vel chirurgum ad experientiam, qui ex recto uſu cicutæ alium quam bonum ſanguinem obſervaverit.

Corol. 2.) *Cicuta non adfert conſumtionem.*

Ex meis aliorumque medicorum experimentis (ſi ea placet adtente conſiderare) clare patet, ægros cicuta utentes recuperaſſe vires integras, & totum corporis habitum factum eſſe opimum, toroſum.

Uſu cicutæ ſæpiſſime ſiſtuntur nocturni ſudores, augetur appetitus, adjuvatur digeſtio, reſtaurantur corporis functiones; cur igitur inde ſequatur conſumtio?

 Cla-

Clariſſimus ſanitatis conſiliarius Leopoldus *Erndl* doluit ſæpiſſime, tot pueros puellasque in ſuo noſocomio phthiſi ſcrophulari conſumi, interire.

Varia remedia per plures annos ſumma cum induſtria adhibuit, rebelli tamen huic morbo limites ponere nequaquam potuit.

Unde tentavit cicutam larga doſi, & mox omnia mutabantur in melius, pueri alias ſtupidi, meticuloſi, cachectici, emaciati, fiebant alacres, fortes, pingues, & glandularum ſcirrhi ſenſim fundebantur.

Doctiſſimus hicce vir me ſæpius ad ſuum noſocomium humaniſſime invitavit, & mihi magno cum gaudio oſtendit, quam egregios & miros effectus in pueris & puellabus atque etiam in teneꝛrimis infantibus præſtet cicuta.

Pluribus, experimenti gratia, cicutam jam in ſecundum, tertium, & quartum annum præbui, ſani ſunt, vegeti, robuſti, agiles, & ad omnia apti.

Cur hi non contabeſcunt?

Corol. 3.) *Cicuta viſum non hebetat.*

Etenim contrarium ſemper in meis ægris vidi effectum.

Quoniam multi inter eos fuerunt, qui oculos habebant turbidos, continuo fluentes, aut urentes ex perpetuo acrium lachrymarum affluxu, atque propterea perſpicillo utebantur, verum ſumta per aliquot tempus cicuta, hæc oculorum vitia emendata ſunt, & plures potuerunt perſpicillo carere.

Corol. 4.) *Cicuta non demit generandi potentiam.*

Habui militem, quem largo uſu ci-

cutæ intra bimeſtre ſpatium a glandulis ſubmaxillaribus tumidis & ſcirrhoſis, atque ab ingenti colli ſtruma liberavi.

Integerrime curatus, & ſanus ex noſocomio diſceſſit, poſt quatuordecim dies autem iterum rediit ad me laborans peſſima gonorrhæa venerea, quam ſe altero die, quo ex noſocomio abiit, contraxiſſe fatebatur.

Hunc eundem militem dato omni octiduo purgante hydragogo, dato decocto bardanæ, & uſu cicutæ, ſpatio quinque ſeptimanarum ab hac gonorrhæa, ſat rebelli, ſanavi.

Alios viros, qui magna copia, & longo tempore cicutæ extractum aſſumpſerunt, hoc ſuper articulo ſcrupuloſe

ſæ-

ſæpius examinavi, rogavique, mihi verum dicerent.

Aſt fatebantur omnes ſe in naturæ vigore nil mutatum ſentire, imo quidam contendebant ſibi naturæ opus reſtauratum fuiſſe.

Vir ſexaginta ſex annorum, paralyticus, cicutam jam in ſextum menſem aſſumſit, & quidem tanta copia, ut jam per novem ſeptimanas quotidie drachmam unam cum dimidia deglutiat.

Inter alios bonos effectus, quos inde habet, mihi ſponte narravit: naturam jam per duodecim annos integre dormiviſſe, evanuiſſe; nunc autem ex uſu cicutæ eam evigilare, erigi, & eodem modo agere, atque dum fuit vir triginta annorum.

Uxo-

Uxores dein, quorum mariti cicuta utebantur hac ſuper re ſerio, & medice rogavi; verum & hæ omni ex parte contentæ erant, & ſua mihi conſcientia confirmabant, ſe nequaquam mariti naturam debiliorem experiri.

Eram hoc in articulo admodum religioſus.

Verum ne aliis tantum crederem, id in me ipſo (qui homo ſum) experiri volui, ſumſi propterea cicutæ extractum per tres ſeptimanas notabili ſatis doſi.

Neque quidquam in me mutatum deprehendi, niſi: quod urina paulo copioſius fluxiſſet, & appetitus longe major exſtiterit, quodque fuerim agilior, jucundior; & manſi homo integer.

An cicuta tuto datur in ſcirrhis abdominalibus? Multi

Multi non abs ratione timuerunt, poſſe excitari ſuppurationem, quæ lethalem tympanitidem adferret.

Dico autem ex numeroſiſſima experientia: me multos ope cicutæ ſcirrhos in ventre diſſipaſſe, me curaſſe pluries hydropem, a ſcirrhoſis abdominis viſceribus ortum, nunquam autem ſuppurationem ſuperveniſſe, neque inde natam eſſe tympanitidem.

In fœminis quidem ſæpius vidi, uſu cicutæ ex utero profluxiſſe materiem puriformem, & ſcirrhos hac ratione eſſe ſolutos; judicavi tunc: materiem ſolutam ductu naturæ innocuam viam affectaſſe, & quæſiviſſe naturalem exitum.

Doctiſſimus Dominus *Collin* mecum frequenter idem adhibuit remedium in ven-

ventris indurationibus, neque bono inde effectu caruit, mali autem prorſus nihil obſervavit.

Cum tamen in aliis corporis partibus uſu cicutæ quandoque ſuppuratio oriatur, ratio dictat: poſſe id & in ventre contingere; verum hæc bonum medicum non debent deterrere.

MONITA.

Enarravi plurimos caſus, in quibus cicuta convenit, neque tamen contendo, ſoli cicutæ ſemper confidendum eſſe.

Alia ſubinde remedia debent jungi cicutæ.

Medicus ſuas indicationes judicioſe ſequatur, neceſſe eſt.

Chirurgus externe mutet, addat, demat, quæ ratio, experientiis fundata, jubet.

Multi

Multi male meam ex primo de cicuta libello opinionem intellexerunt, etenim putabant: me dare remedium, quod ſolum ſufficiens in omnibus caſibus, & univerſale crederem.

Verum nequaquam id volo.

Sed adfirmo ſolummodo: cicutam præſtare talia, quæ alia remedia, maxime heroica, nequeunt.

Cancrum curat, id, multiplici experientia convictus, vidi.

Nec tamen aſſero omnem inde cancrum curari.

Nec aſſero ſoli tantum cicutæ opus totum eſſe ſemper committendum.

Ex centum ægris, quas alii medici dereliquerunt, & habuerunt pro deſperatis, ſi unam ego ſervo, & curo, mihi ſufficit; aſt numerus curatarum eſt longe major. Mer-

Mercurius curat luem veneream; verum an is ſemper convenit? an is ſemper curat? quot non milleni hoc morbo exſtinguuntur?

Cortex peruvianus fugat febrem intermittentem, & tamen dantur febricitantes, quos non juvat, quot non ſunt, quibus nocuit?

An propterea talia remedia negligenda, & pro nocivis, aut inutilibus habenda ſunt?

Idem de aliis remediis ſpecificis dictis judicabunt periti medici.

Si qui ſunt, qui ex idioſyncraſia, aut propter complicata ſymptomata cicutam ferre non poſſunt, hi abſtineant.

Si ſymptomata, morbo juncta, aliud expoſcant remedium, cur illud non ſimul exhibeatur cum cicuta?

Pur-

Purgans ſæpius requiritur.

Subinde neceſſe eſt, venam ſecare.

In plethoricis haimorrhagiæ non illico ſunt ſiſtendæ; hæ enim ſimilibus ægris longe melius conducunt, quam venæ ſectiones.

In debilibus autem cito, & optime ſiſtuntur fungo agarico quercino.

Agaricus autem tantum eo in loco debet applicari, ubi ſanguis prodit; etenim extenſus ſupra totum ulcus aut vulnus nocet, & ſæpe lethalis eſt.

Quandoque antiphlogiſtica, & refrigerantia præter cicutam indicantur.

Hoc ſæpius in arthritide, & rheumatiſmo contingit.

Externe quandoque emollientia, quandoque digeſtiva, quandoque adſtringentia requiruntur.

Quandoque ferro materiei debet exitus pandi, quod in ſpina ventoſa toties obſervavi, ut nimirum carioſum, & corruptum a ſano poſſet ſeparari; quandoque cancer fungoſus debet cultro tolli.

Ne autem in ſimilibus caſibus recidiva contingat, uſus internus externusque cicutæ prohibet, & ſufficit.

Quandoque autem calloſa cancri labia, aut ipſi cancri fungoſi ſolo remedio ſequenti conſumuntur.

℞. Pulv. herb. cicut. dr. ijß
mell. roſar.

unc iij

Hoc remedium ſupra lintea carpta extenditur, & loco affecto toties recenter applicatur, quoties medicus aut chirurgus neceſſarium judicat.

Aſſi-

Assiduus & judiciosus medicus, bonus & expertus chirurgus, si mutuam in desperatis morbis curam impendunt, sæpenumero præstant miracula.

Si autem hi dissentiant, aut morbum tractare non noverint, æger patiatur, aut moriatur, oportet.

Si fœminæ statim in principio mala sua detegant, & si medici debito tempore cicutam applicent, certus sum: nos intra aliquos annos raro visuros mammarum cancrum.

Cicuta nequaquam strictum exigit vitæ regimen.

Admittit ea omnia, quæ ægri ventriculus facile digerit, & quæ in bonum nutrimentum transeunt.

Neque interdicitur vinum, neque

vetan-

vetantur acida, prudenti & moderata copia aſſumta.

Et quivis medicus ipſe novit, quid ægro ſuo conveniat, quid noceat.

Lex univerſalis non datur.

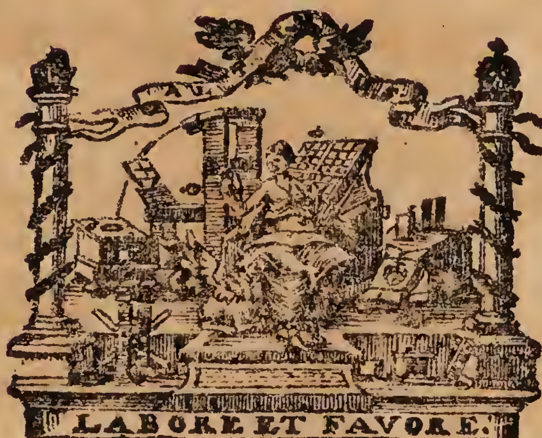

ANTONII STÖRCK,

SACRÆ CÆSAR. REG. APOST. MAJESTATIS CONSILIARII AULICI, ARCHIATRI, ET IN NOSOCOMIO CIVICO PAZMARIANO PHYSICI,

SUPPLEMENTUM NECESSARIUM DE CICUTA,

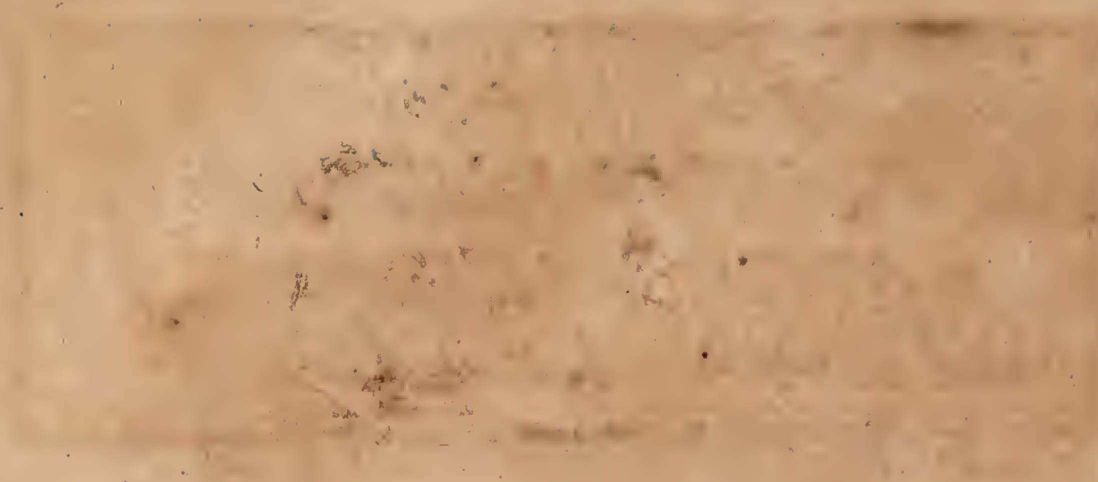
UBI SIMUL JUNGITUR CICUTÆ IMAGO, ÆRE EXCUSA.

VINDOBONÆ,

TYPIS, JOANNIS THOMÆ TRATTNER, CÆSAR. REGIÆ APOST. MAJESTATIS AULÆ TYPOGR. ET BIBLIOPOLÆ.

MDCCLXI.

PRAEFATIO.

MAgnorum medicamentorum historias si attente legimus, videmus: de eorum efficacia semper & ubique acriter fuisse disceptatum.

Fuerunt medici, qui ea ilico damnarunt, & tanquam noxia proscripserunt.

Alii autem, factis contrariis experimentis, ea laudarunt, commendaruntque, ut maxime salutaria.

Doctis his litigiis tandem res in ordinem fuit redacta, & recepta in usum communem.

Idem cum cicuta futurum, clare prævideo.

Interim doleo vehementer, quosdam viros medicos, in magna dignitate constitutos, nunc nimis præcociter & severe protulisse suam contra cicutam sententiam, eamque, ut plantam venenatam & inutilem, damnasse, aliis dissuasisse.

Sapit hoc nimiam contradicen-

di

di cupidinem, & medicinæ rationali repugnat.

Quod autem omnium mihi acerbiſſimum accidit, eſt: eos experiri ſummos adverſarios, quos magna ſemper pietate colui, quos omni officii genere affeci, & quorum potius fuiſſet, meas tueri partes, quam lædere.

Verum nec inde moveor, nec vindictam ſitio: & ut hi mei adverſarii vere agnoſcant, meum animum propterea nequaquam ab iis eſſe alienatum (licet opinione diſſentiam) has obſervationes in ipſorum honorem ſcribo, ipſis offero, & debita reverentia dedico.

Nec tamen ullo modo eos oro, ut quid in mei favorem faciant; ament tantum veritatem, agant juſtos rei arbitros, & id fateantur ingenue, quod cedit in decumbentis ſalutem.

Inanes quorundam clamores non curo, flocci facio.

Qui foliorum ſtrepitum timet, ne adeat ſylvam.

AP-

SUPPLEMENTUM NECESSARIUM DE CICUTA.

Binis voluminibus jam demonſtravi, confirmavique, quænam inſit cicutæ vis, & efficacia.

Non opus propterea fuiſſet, ut denuo ſuper eadem materia uterer calamo.

Quum vero multi adhuc ſint, qui meæ cicutæ ideam non habent, deque ejus ſpecie, & caractere diſceptant,

neceſſarium erat, hanc plantam ære excudere.

Ut autem hoc rite, & ad omnium intellectum, facillimum, clariſſimum, & ſine errore fieret, rogavi celeberrimum ac indefeſſum inſtitutionum, & materiæ medicæ Profeſſorem *Crantz*, velit Is hanc herbam in ſuum hortum botanicum ſuſcipere, & accuratiſſimæ expreſſionis gerere curam.

Præſtitit hoc lubentiſſime, & tradidit mihi hanc tabulam, a doctiſſimo Domino *Cipps* Medicinæ Candidato pictam, & ſculptam.

Ex hac quivis in re herbaria vel parum peritus, primo ſtatim intuitu plantam diſtinguet, & ab omnibus aliis dignoſcet.

Extractum vero non ubique ad

meam

meam mentem paratur: ſumunt enim ſucci expreſſi ingentem copiam, eam in vaſe cupreo igne ſatis forti coquunt, fœtor inde ingens longe lateque ſpargitur, avolat, quod eſt optimum; præterea nimium ſollicite ſuccum & extractum purificant.

Fit hac ratione maſſa nigricans, tenax, haud multum fœtens.

Mea autem methodo dum paratur, debet eſſe extractum craſſum, ex fuſco virideſcens, & ingratiſſimum habens fœtorem (qualem mures domeſtici ſpargunt)

Quidam alias herbas cum cicuta miſcuerunt.

Quidam relinquunt herbam recenter collectam in uno cumulo per plures dies, unde flacceſcit, & quæ-

dam pars corrumpitur, ſuccus lenteſcit, fit mucilaginoſus.

Subinde ſuccum expreſſum non ilico igni admovent, ſed per duos ternosve dies exſpectant, donec tempus ipſis commodum, & opportunum videatur; fit tunc in ſucco alteratio, & virtus minuitur.

Hac occaſione putavi: non incongruum fore, ſi iterum adducam quaſdam curationes, quas ſola cicuta ab eo tempore, quo ſecundus libellus prodiit, perfeci.

Brevis ero, ne otium turbem, aut tempus, medicis adeo pretioſum, longa narratione abſumam.

Ubi dico, me *cicutam* dediſſe, ſemper intelligo cicutæ extractum, id noto, ut lites de vocabulo evitem.

nec

Nec ubique medicamenti dofin addidi, quoniam fere femper a parva quantitate incepi, & eoufque fenfim afcendi, donec fequeretur bonus effectus, & tunc fubftiti, nec amplius dofin auxi.

CASUS PRIMUS.

Vir, triginta aliquot annorum per plures menfes habuit ingentem in abdomine dolorem & continuum ardorem; non appetiit, urina fuit ftranguriofa, alvus frequens, femper pauca, ardens, & cum tenefmo juncta; color faciei pallidus, corpus totum macilentum.

Remedia cujuscunque generis tentata, nil profuerunt, imo turbabatur fomnus, & incipiebant deficere vires.

Ci-

Cicuta ſola ſpatio trium ſeptimanarum juvit; rediit appetitus, alvus fiebat naturalis, urina libere fluxit, acceſſit totius corporis robur, & perfectæ ſanitatis habitus.

CASUS SECUNDUS.

Juvenis, 15 annorum, jam a tribus annis in gena ſiniſtra geſſit tumorem magnitudine nucis juglandis.

Hunc tumorem penetravit fiſtula, ichorem plorans.

Medici & chirurgi fruſtra ſuam artem hic tentarunt longo tempore.

Data autem cicuta, & diſparuit tumor, & apertura fiſtulæ perfecte coaluit, & ceſſarunt omnes dolores.

CASUS TERTIUS.

Fœmina, 40 aliquot annorum, ultra anni ſpatium, in manu habuit

buit pessimam serpiginem, & cutis in pluribus partibus ad carnem usque findebatur.

Nec externa remedia, nec interna purgantia & sanguinem purificantia attulerunt levamen.

Cicuta intra binos menses sanavit.

CASUS QUARTUS.

Fœmina, 30 aliquot annorum, in mamma dextra jam a pluribus mensibus scirrhum magnæ molis advertit.

Applicabatur emplastrum, quo & durities & mammæ volumen augebantur, extensumque malum fuit infra axillam.

Color fiebat purpureus, hinc inde erant striæ lividæ, & dolor adeo vehemens, ut diu noctuque ægra dormire non potuerit.

Tan-

Tandem tumor elevabatur in tubera, quæ peſſimam exulcerationem mi≈nitabantur.

Ego acerſitus rogavi, vellet omne emplaſtrum ſemovere, nihilque adponere exterius præter linteum molle.

Pro interno remedio ſolum cicutæ extractum præbui.

Spatio octo dierum ceſſavit fere omnis dolor, mutatus eſt tumoris color, ſubſederuntque tubera.

Et nona ſeptimana mamma naturalis fuit.

Maxima doſis per diem erat drachma dimidia.

CASUS QUINTUS.

Fæmina, 27 annorum, a viginti tribus ſeptimanis fere omnia ingeſta vomitu rejecit, & fere contabuit.

Me-

Medici, chirurgi, agyrtæ, & vetulæ jam omnia artis auxilia attulerunt citra ullam mali emendationem.

Exhibui extracti cicutæ grana viginti in miſtura quatuor unciarum, ex qua ſumebatur omni bihorio cochleare unum, & brevi ceſſavit vomitus, fæmina appetit, & redeunt vires.

Et jam tertius menſis eſt, quo nec vomitus ſigna advertuntur.

CASUS SEXTUS.

VIr, ſeptuaginta annorum, jam in quintum annum ulcus in brachio habuit; acre tranſſudans vicinas partes continuo arroſit, & excitavit ardentes puſtulas.

Remedia adhibita malum quidem levarunt ſubinde, mox autem iterum ortus eſt pruritus, rupta eſt cuticula,

&

& ulcus denuo cœpit acerrimum ichorem plorare.

Sumpſit dein æger, me ſuadente, omni mane grana ſex extracti cicutæ & totidem veſperi per quinque ſeptimanas, externe applicatum eſt emplaſtrum diapompholygos; & jam nunc in ſextum menſem firmiter clauſum eſt ulcus, & ſenex bona gaudet valetudine.

CASUS SEPTIMUS.

NObilis matrona mammam utramque habuit ſcirrhoſam magnam.

Emplaſtrum appoſitum omnia irritavit, excitavitque dolores magnos.

Papilla mammæ dextræ fuit ſolito duplo major, exulcerata, & continuo ploravit ichorem acrem, erodentem, tumor jam infra axillas extendebatur.

Præ dolore hæc matrona fere nec lo-

loqui, minus ridere, aut libere respirare potuit.

Data cicuta malum mox emendabatur, papilla intra quatuor septimanas ad statum naturalem redacta est, & quarto mense mammæ ambæ fuerunt sanæ.

Neque opus erat, dosin ultra octodecim grana per diem augere.

CASUS OCTAVUS.

VIr, 30 aliquot annorum, tumorem pugno virili majorem in colli parte dextra habuit jam a longo tempore.

Erat præterea cachecticus, laborabat vehementibus doloribus, qui totum corpus & omnia membra die noctuque torquebant.

Minuebatur propterea appetitus,

& ſupervenit corporis macies, & faciei color ex flavo fuſcus.

Quæcunque ad ſanandum fuerunt adhibita, nil profuerunt.

Quamprimum autem bonus vir me conſuluit, dedi cicutam, qua intra paucos dies omnia mutabantur in melius, & poſt binos menſes aderat ſanitas.

CASUS NONUS.

FÆmina, 36 annorum, ulcera maligna, quæ naſi apicem, naſi alas, & totum oris labium ſuperius profunde exedebant faciemque totam aſpectu turpiſſimam efficiebant, a binis annis habuit.

Et omnes hæ partes erant lividæ, duræ, tumentes, & dolor vehemens noctes inſomnes reddidit.

Ichor

Ichor continuo emanans partes adjacentes arrosit.

Remedia purgantia, antiscorbutica, mercurialia, sanguinem depurantia nil mutarunt, & malum videbatur inde longe pejus fieri.

Adhibita cicuta ichor copiosissimus, sed longe blandior, effluxit, mox partes omnes detumuerunt, dolor evanuit, lividus color mutatus est in naturalem.

Spatio trium septimanarum ingens observabatur mutatio in melius, & ægra fuit longe robustior, pinguior.

Abstinuit tunc per aliquot tempus a cicuta, verum res mox iterum in pejus ivit, & dolores aucti sunt.

Quamprimum autem cicuta iterum cœpit uti, omnia mala symptomata dis-

paruerunt, & continuato dein uſu ſesqui menſis ſpatio ulcera cicatrice obducta ſunt, & omnis tumor evanuit.

CASUS DECIMUS.

FÆmina, 32 annorum, a ſex annis habuit dolorem in inguine dextro, aderat præterea ibi tumor durus, & ex utero exſtillavit materies acris, purulenta.

Cauſam hujus mali in ultimum partum rejecit, qui minus felix fuit, & obſtetrix magna vi evulſit placentam.

Nec Balnea nec medicamenta, jam in ſextum annum adhibita, malum mutarunt.

Uſu autem cicutæ ſpatio ſex ſeptimanarum tumor diſparuit, ſilet dolor, & ceſſat fluxus materiei acris.

CA-

CASUS UNDECIMUS.

Homo, 29 annorum, variis malis venereis per multos annos divexatus eſt, nunquam autem integre curabatur.

Glandulæ colli, inguinum, circa aures, ſub axillis &c. demum intumuerunt, multumque dolorem diu noctuque ægro crearunt.

Remedia antivenerea, & in his caſibus alias optima, malum auxerunt, & timenda erat conſumptio.

Unde abſtinuit ab omni remedio ſuadentibus Medicis.

Res inde nec in melius, nec in pejus mutabatur, niſi quod dolores ſubinde fuerint admodum atroces.

Tandem derelictus eſt penitus a ſuo medico ordinario, qui dixit: rem naturæ committeret.

 Æger

Æger autem in aliquot aliis vidit bonum effectum cicutæ; unde ſpe fretus me acceſſit, rogavitque: an non & ſibi conveniret hoc remedium.

Suaſi illico, & ſpatio duorum menſium erat curatus, & nihil de ſcirrhis ſuperfuit.

CASUS DUODECIMUS.

Virgo, 17 annorum, in tertium annum ſpinam ventoſam habuit in brachio dextro.

Aderant ſimul fœda ibi ulcera.

Remedia fere innumera externa internaque nil effecerunt.

Venter fiebat durus, magnus, membra occupavit dolor dilacerans, acceſſit cachexia, virium dejectio, macies.

Cicuta ſola ventrem ad molem na-

tu-

turalem reduxit, dispulit dolores, cachexiam, maciem; & sanavit ulcera, & spinam ventosam.

CASUS DECIMUS TERTIUS.

Puer septem annorum, glandulas omnes colli & circa aures habuit scirrhosas, magnas, dolentes.

Venter præterea quoque durus, & magnus fuit.

Dabantur mane grana sex extracti cicutæ, & totidem vesperi, celer erat inde effectus, atque omnes tumores intra decem septimanas evanuerunt.

CASUS DECIMUS QUARTUS.

FÆmina, 25 annorum, jam in quartum annum tussim vehementem habuit, & pruritum ingratissimum per totum corpus.

Subinde per univerſam cutim proruperunt puſtulæ albicantes, pellucidæ, urentes, rodentes.

Longo remediorum uſu tandem cœpit contabeſcere.

Hoc in ſtatu exhihui bis quotidie quatuor grana extracti cicutæ; & mox prodivit ſputis copioſum ac tenaciſſimum gluten, diſparuit pruritus, nunc redeunt vires, bonusque corporis habitus, & adeſt ſanitas.

Hæc doſis non erat augenda, quoniam præſtitit, quod optabatur.

CASUS DECIMUS QUINTUS.

Vir, 60 aliquot annorum, poſt febrem intermittentem habuit ventrem inflatum, hypochondrium dextrum tenſum, durum, faciem flavam non appetiit, membra dolore nocturno

no excruciabantur, & erant emaciata.

Cicuta hunc integre reſtituit.

CASUS DECIMUS SEXTUS.

Seni, 70 annorum, vomitus violentiſſimus, quo jam in tertium menſem laboravit, nullo remedio ſiſti potuit.

Cicuta, in miſtura ſoluta, hunc brevi inhibuit, compeſcuit.

CASUS DECIMUS SEPTIMUS.

Infans, trium annorum rachiticus nec pedibus poterat inſiſtere, nec libere reſpirare.

Cicuta fecit, ut morbus totus diſparuerit, ut infans reſpiret commode, curratque alacriter, cæteroſque ſuos fratres ſanitate ſuperet, ſimiles caſus plures habeo.

In quibusdam quatuor aut ſex grana per diem ſufficiunt, in aliquibus vero debet doſis ad grana decem, duodecim, aut viginti augeri.

CASUS DECIMUS OCTAVUS.

Virgo, 26 annorum, uteri hæmorrhagiis vehem entiſſimis ab aliquot annis erat ſubjecta; & fluxu ſanguinis ceſſante prodibat ex utero materies craſſa, ſubflava, acris, omnia erodens.

Alii celeberrimi Medici, egoque longo tempore tentavimus remedia fere innumera, levamen autem inde ægra nullum ſenſit, imo fiebat cachetica, & intumuit.

In caſu adeo rebelli volui experire, quid cicuta ſola efficeret; dedi propterea ter quotidie tres pilulas, quarum quælibet habuit grana tria. Poſt

Poſt paucos dies vidi totius corporis colorem mutari in naturalem, augeri vires, vigere appetitum; prodiitque urina copioſa cum multo glutine.

Intra menſis ſpatium totus morbus jam longe aliam faciem habebat.

Etenim libera erat reſpiratio, quæ antea a minimo motu fere ſuffocabatur, ſiluit anxia cordis palpitatio, & ſomnus fiebat tranquillus.

Quod autem maximum, ceſſarunt uteri hæmorrhagiæ, comparuitque fluxus menſtruus debito tempore, debita copia, & qualitate.

Materies utero effluens nec amplius craſſa, nec acris fuit.

Poſt binos menſes hæc optime ſana omnibus videbatur, & paucum tantum

tum, blandumque ſerum ex utero exſtillavit.

CASUS DECIMUS NONUS.

VIr, ſexagenario major, ſub mento tumorem magnitudine ovi anſerini & lapidis inſtar durum, dolentemque habuit, qui immobilis & immutatus perſtitit, licet remedia interna externaque fuiſſent longo tempore tentata.

Cicuta eum autem ſolvit, diſſipavit ſpatio duorum menſium.

CASUS VIGESIMUS.

FÆmina, 40 annorum, cachectica, melancholica, cœpit ſenſim contabeſcere.

Nullum in corpore manifeſtum vitium, quod huic morbo cauſam præberet, poterat detegi.

Fa-

Facies erat terrei coloris, oculi profundi, vox debilis, cordis palpitatio frequens, respiratio ex paulo fortiori motu fiebat anxia, brevis; appetitus erat penitus deletus.

Remedia, alias usitata in similibus casibus, nullum levamen attulerunt.

Tres autem cicutæ unciæ, successive deglutitæ, restituerunt appetitum, corporis vigorem, animi hilaritatem; correxerunt cachexiam, & jam hæc fæmina cum omnium admiratione optata sanitate fruitur.

Cachexia & corporis attenuatio, si non pendet a vomica intus latente, aut a corrupto quodam viscere, cicuta plerumque curatur.

CASUS VIGESIMUS PRIMUS.

DEcennis puer a ſpina ventoſa per totum corpus & circa omnem fere articulationem, ut & in facie, & circa oculos miſere exulceratus, emaciatus, & totus cacheticus per plures annos varia ab optimis medicis fruſtra aſſumpſit, imo morbus ſemper ruit in pejus.

Data ſola cicuta coaluerunt jam omnia ulcera, nec cicatrices fœdæ ſunt, magna oſſium fragm anteſeceſſerunt, adſunt bonæ vires, naturalis faciei color, & habitus totius corporis eſt ſanus.

Senſim augendo doſin jam per plures ſeptimanas drachmam integram extracti cicutæ quotidie aſſumpſit.

CA-

CASUS VIGESIMUS SECUNDUS.

FÆmina, quadraginta major cancro aperto, miſerrime exulcerato, jam in ſecundum annum laboravit.

Uſu interno externoque cicutæ ulcus totum jam fere coaluit.

Erat antea tota macilenta, noctu ſudavit, non appetiit.

Nunc autem adſunt optimæ vires, color faciei bonus, ſomnus tranquillus, abeſt dolor, ceſſavit ſudor, evanuit macies.

Datur jam quotidie drachma una cum dimidia de cicutæ extracto.

In alia fæmina, triginta aliquot annorum, cancrum apertum, magnum, ſolo cicutæ uſu intra ſex ſeptimanas ad exiguam molem redegi; & jam incipit formari cicatrix. Hi

Hi caſus in civitatis praxi mihi obvenerunt, ea autem, quæ in noſocomio vidi, & quæ certo mira ſunt, & orbis litterati adtentionem merentur, hic referre non potui, quoniam Dominus *Collin*, optimus meus collega, ea fideliter deſcribit, & brevi dabit prælo.

Adeo bonos, & adeo manifeſtos de cicuta in noſocomio effectus quotidie videmus, ut non tantum artis ſtudioſi, ſed alii ignari, qui circa ægros ſunt, mirentur, obſtupeſcant.

Verumtamen ſunt quidam caſus, qui non ſuccedunt.

Morbus enim ſi jam nimium fuerit progreſſus, aut ſi totius corporis habitus fuerit penitus deſtructus, quis eſt, qui curabit? aut quænam Medicina ſanitatem promittet?

Nos nec facimus, nec cupimus a noſtris medicamentis miracula, ſed adtendimus quouſque poſſimus arte pervenire.

Si obſtaculum invenimus, conſideramus: an id arte ſuperandum; dum id præſtare non poſſumus, agnoſcimus nos eſſe homines, & adhuc multa ignorare.

Nequaquam nobis imaginamur, nos aliis eſſe arte majores, ſed cupimus quotidie vel ab infimis doceri.

Rogamus autem quoque alios, ut eadem mente in nos utantur, ſi erraimus, aut erravimus, nobis monſtrent debita amicitia & decenti methodo errorem; & nec erubeſcemus meliora erudiri, nec erimus pertinaces.

COROLLARIUM PRIMUM.

Cicutæ extractum eſt remedium maxime innocuum.

Poteſt, ſenſim augendo doſin, exhiberi per diem ad drachmas duas, tres, quatuorve.

Et tantæ doſis uſus poteſt per plures ſeptimanas tuto continuari.

Non nocet cicuta infantibus, nec pueris, nec mediæ ætatis hominibus, nec ſenibus, nec decrepitis, nec fœminis gravidis, nec embryoni in utero latenti, nec nobili, nec plebejo.

COROLLARIUM SECUNDUM.

Cicuta nec majorem motum, nec in ſanguinis circulo turbam excitat.

Neque refrigerat, nec calefacit.

COROLLARIUM TERTIUM.

Cicutæ extractum eſt medicamentum efficaciſſimum.

Raro tamen alvum movet, & rariſſime vomitum, quandoque tranſpirationem auget, ſæpe autem urinam copioſam & glutinoſam prolicit.

In plurimis tamen ægris nullam excretionem ſenſibiliter auget.

COROLLARIUM QUARTUM.

Cicutæ extractum vim maximam reſolvendi habet, & ibi ſæpe penetrat, & illuc pertingit, quo fortiſſima hucuſque cognita remedia pervenire non potuerunt.

Obſtructa reſerat; hinc ſanguinis circulum turbatum, & impeditum redigit in ordinem.

Unde languorem, torporem, doloremque in membris (a ſimili cauſa pendentem) tollit.

Mentem reddit ſerenam, corpus ad agilitatem roburque naturale diſponit.

Auget ſecretiones, unde ſæpe aures, nares, os, fauceſque ſiccas, reddit humidas, tranſpirantes.

Viros ſteriles, ob vaſorum immeabilitatem aut obſtructionem, reddit fœcundos.

Fœminarum uterum mucoſum induratumque reſerat, fluxui menſtruo a ſimili cauſa impedito viam pandit, & conceptioni parat locum.

Infantes a rachitide liberat.

Membris ſæpe ſtuporem, frigus, inſenſibilitatem, & marcorem auffert; atque efficit, ut redeat naturalis calor,

lor, muſculorum vigor, & toroſitas, ſenſuſque neceſſarius.

Eadem ratione oculorum vaſa liberat, viſum impeditum reſtituit, diſpellit quandoque amauroſin.

Huic eidem remedio ſæpe ſurditas cedit; ſæpe odoratus perditus ejus uſu iterum reſtituitur; loquela impedita, fit ſæpe libera, diſtincta.

Reſolvendo tollitur ſæpe rheumatiſmus, aut dolor articulorum inveteratus, & pertinaciſſimus.

COROLLARIUM QUINTUM.

Cicuta tumores ab obſtructione ortos ſolvit, funditque ſcirrhos etiam antiquos, & omnibus aliis efficaciſſimis remediis reſiſtentes.

Nec intereſt in quanam corporis regione tales tumores lateant; æquali

vi in omnes partes agit: ſic referat glandulas ſublinguales, ſubaxillares, circa aures, in collo, ſub axillis, in pectore, ventre, inguinibus, in ano, uteri vagina, utero, pene, ſcroto, teſticulis &c.

Ventris ſcirrhos ſolvendo ſæpe hydropem curat.

Infantum ventres duros infarctoſque emollit, & ad ſtatum naturalem reducit.

Unde ſæpe cachexiam corrigit, & ipſam phthiſin, aut hecticam febrem fugat, ſanat.

Pulmonum ſcirrhos fundit, producitque ſputum glutinoſum, hinc tollit difficilem reſpirationem, ſudorem nocturnum, tabem.

Ar-

Articulorum tumores diſſipat, & reddit flexilitatem, partiumque motum.

COROLLARIUM SEXTUM.

Cicuta ſubinde fundit cataractas, aut eorum progreſſum impedit.

Et hac ratione viſum conſervat, aut auget, aut perditum reſtituit.

COROLLARIUM SEPTIMUM.

Sanguinis acrimoniam emendat & morbos inde pendentes tollit.

Curat acres fluxiones, ſalſedines, pruritum, ſerpiginem, tineam peſſimam, inveteratam & ad omnia rebellem ſcabiem.

Sanat ulcera maxime maligna, fiſtulas, ſinus,

COROLLARIUM OCTAVUM.

Tollit ossium cariem, aufert corruptionem; lamellarum separationem adjuvat.

Hinc remedium est in spina ventosa.

COROLLARIUM NONUM.

Cancrum curat, aut emendat ejus acrimoniam, pusque bonum inducit, sopit dolores.

COROLLARIUM DECIMUM.

Remedium est contra fluorem album malignum, contra gonorrhæam inveteratam, rebellem.

COROLLARIUM UNDECIMUM.

Vomitum sistit, & pertinacissimas cardialgias.

COROLLARIUM DUODECIMUM.

Tollit reliquias ex morbo venereo superstites, quæ nulli alii remedio cedunt.

CO-

COROLL. DECIMUM TERTIUM.

Cicuta curat morbos, qui poſt malignas variolas ſequuntur.

Ad hoc confirmandum binas mihi hiſtorias ſcripſit celeberrimus hujus civitatis medicus Dominus *Lebmacher.*

Hiſtoria prima eſt de proprio ejus filiolo, quam ita habet: „ chariſſimus „ meus quinque menſium filius, ſa- „ niſſimus, vigeſimo ſexto Februario „ anni 1760 variolis corripitur, quæ, „ licet diſcretæ, non tamen adeo bonæ „ indolis erant.

„ His dum nono morbi die ſubita „ diarrhœa accederet, factum eſt, ut „ omnes ſiniſtri lateris puſtulæ a facie „ ad pedem uſque collaberentur, dum „ illæ lateris dextri elevatæ manerent.

„ Dum hæc fiunt, brachium totum
„ ſiniſtrum, genu peſque ſiniſter ex-
„ tremus mirum in modum intumue-
„ runt, cum motus impotentia, &
„ dolore ſummo; quem miſellus tri-
„ ſtiſſimo ejulatu, ſi attrectaretur, te-
„ ſtabatur.

„ Verum hæc mala nullo aperturæ,
„ nec natura, nec arte faciendæ, in-
„ dicio induſtria dexterrimi chirurgi
„ *Leber* quatuor fere menſium ſpatio
„ percurata ſunt, ut nullum ſive mo-
„ tus ſive alterius actionis impedimen-
„ tum ſuperfuerit.

„ Interim cum moroſus puer neque
„ in variolis, neque toto alio tempo-
„ de ullum medicamentum, ſeu vi ſeu
„ fraude aſſumeret, quin illud ſubito
„ ore redderet, nec lac maternum cum

„ ci-

„ cibis lacteis demulcendæ cacochy-
„ miæ variolosæ sufficeret, successu tem-
„ poris totum corpus innumeris, icho-
„ rosis, pessimis ulceribus a vertice
„ ad plantam usque ita depascebatur,
„ ut præter turgidum abdomen sola
„ ulcerosa cutis ossa tegeret.

„ Suo fato in deplorando hoc sta-
„ tu usque ad vigessimum primum æta-
„ tis mensem, Junium nempe 1761 re-
„ lictus puer nullam omnino salutis
„ spem dederat, omnibus quotidie in
„ pejus ruentibus. Volui tandem ten-
„ tare quid extractum cicutæ, quo-
„ modocunque ingestum, in hoc mor-
„ bo efficere possit.

„ Dedi itaque ad initium Junii quo-
„ tidie grana duo unum mane in bacca-
„ rum caffée & hordei tosti decocto

„ te-

„ tenuiori, addito lacte, & alterum
„ vesperi, ne adverteret, in potu cocco-
„ latæ.

„ Sic sensim dosin auxi, ut quoti-
„ die grana sex sumeret, nulla interim
„ habita diœtæ ratione.

„ His factum est, ut ulcera bonum
„ pus fundere, depurari, consolidari,
„ in toto corpore evanescere incipe-
„ rent, una alterave crusta in parte
„ capillata capitis restante.

„ Viribus jam medio Julii ita auctis,
„ ut agilis in cubiculo forisque erecto
„ capite, oculis nitidis, apertis, cur-
„ reret, nec solis radios, nec candelæ
„ lumen formidans, quod per duos
„ menses ob inflammatos oculos ad-
„ motis semper ad easdem manibus de-
„ misso capite ferre non potuit.

„ Sic

„ Sic ſenſim moroſiſſimus antea „ puer jam tota fere die ludibundus „ alacriter currit.

Sumpſit autem extracti cicutæ drachmas ſex, nec aliud præterea medicamentum.

Lectores optimi! ſi vel unicus hicce caſus eſſet: an non cicuta maximam laudem mereretur?

Data eſt cicuta infanti extenuato, ulcerato, peſſime cachectico, curatus inde eſt hicce infans.

Eſt igitur cicuta remedium innocens, eſt remedium efficax.

Sunt quidem terribiles in medicina calculatores, qui forſan hanc curationem in decoctum hordei toſti, vel infuſum caffée, vel in coccolatam, vel in vim naturæ ponent.

Ve-

Verum ſciant hi, hunc infantem hos potus jam ante uſum cicutæ aſſunpſiſſe, & tamen res quotidie ruit in pejus, hinc tunc nec vis naturæ egit, nec hicce potus. Sed quam primum cicutæ extractum datum fuit, infans cœpit melius ſe habere.

Unde tibi, cicuta! laus debetur.

Secunda hiſtoria, ab eoden doctiſſimo viro mihi communicata, eſt ſequens:

„ Sub finem Junii 1761 forte con-
„ veni nobilem quandam fœminam
„ viginti trium annorum, quæ octo-
„ decim abhinc annis variolis confluen-
„ tibus laboraverat, quarum triſtes
„ reliquias adhucdum luget; præter
„ amiſſum enim dextrum oculum ul-
„ cus in gena dextra cum tumore duro
„ habet.

„ Va-

„Varia, ut illa narrabat, interna, exter-
„ na ad hoc consolidandum tentaban-
„ tur remedia; sed omnia (ipsa quoque
„ salivatio) incassum adhibita fuerunt.

„ Boni de extracto cicutæ in simili
„ etiam morbo successus memor eidem
„ hoc remedium suasi.

„ Quæ licet medicamentorum jam
„ pertæsa, annuit tamen.

„ Incepit itaque prima Julii sumere de
„ cicutæ extracto quotidie grana octo.

„ Ulcus remoto emplastro, nescio
„ quali, linteo, decocto cicutæ madi-
„ do, foveri curavi.

„ Post octiduum jam tumor minor
„ molliorque apparuit, & in margine
„ ulceris levia cicatricis formandæ in-
„ dicia videbantur.

„ Interim in medio ulceris hinc in-

„ de

„ de caro fungoſa excrevit, quæ inſperſo cicutæ pulvere abſumpta eſt.

„ Cruſtam vero melle roſarum, cum „ eodem pulvere permiſto, abſtuli, „ quæ toties repetebantur, quoties „ fungoſa caro repululavit.

„ Interea numerum pilularum ſen„ ſim auxi ita, ut tribus elapſis heb„ domadibus jam quotidie grana tri„ ginta duo ſumeret.

„ In qua doſi hucuſque permanſi „ uno alterove die intermiſſo.

„ Sub hoc tempus tumor, durities „ fere penitus diſparuerunt, ulcus de„ purari, exſiccari, & levi pellicula „ obduci cœpit, jamque ita clauſum „ per ſex hebdomadas manet.

„ Perget hæc fœmina in eadem cicu„ tæ doſi, donec firma fuerit cicatrix.

Ab

„ Ab initio Junii hucuſque ad finem nempe Septembris jam ſumpſit uncias „ quatuor extracti cicutæ.

„ Ex nullo alio medicamento per octodecim annos quidquam profecit.

„ Nunc autem uſu cicutæ appeti- „ tum augeri ſentit, pingueſcit, dolo- „ ribus rheumaticis, quibus alias ve- „ xabatur, libera eſt, nec de ulla re „ conqueritur.

An quis ſanæ mentis homo dubitat de cicutæ efficacia?

Cum autem cicuta agat in veneno- ſas variolarum reliquias, oritur quæ- ſtio: an non & in ipſo morbo variolo- ſo, maligno, parca doſi, & prudenti manu atque provido judicio eam ad- hibere licitum eſſet? Naturæ anologum eſt, & infinitis experientiis conſtat ve-

getabilia cujuscunque generis in noſtro ventriculo poſſe digeri & in inguilinos humores converti; id autem de mineralibus nequaquam verum eſt.

Vegetabilia igitur facilius a noſtra natura feruntur, & longe tutius conveniunt.

Ergo: ſi aliis licuit in viroſa variolarum diſpoſitione mercurio uti, & antimonio, cur non & nobis daretur venia ſine omni conſcientiæ remorſu, ut cicutam tentaremus, dum optima remedia hucuſque cognita nil efficiant? Hi bini caſus a doctiſſimo Lebmacher hic erant maxime neceſſarii ad theſin meam comprobandam.

Habeo & ab aliis tam hujatis, quam exteris medicis pulcherrimas, & feliciſſimas de cicuta hiſtorias, habeo

beo & tales, quæ minus feliciter ſucceſſerunt; verum judicavi omnes has in aliudtempus eſſe aſſervandas.

MONITA.

Hæc corollaria ex repetitis experientiis deducta, confirmataque ſunt.

Rogo tamen omnes, & ſingulos medicos, ne ſibi perſuadeant, me ejus eſſe opinionis, ut credam: hæc generalia eſſe & ubique cicutam debere curare.

Dico & fateor palam: me quoque in omni genere habuiſſe ægros, quibus cicuta non profuit, licet ex morbi ſimilitudine fuiſſet indicata.

Caſus tamen quos enarravi veros eſſe, non credo, erit, qui dubitet.

Si tamen quis de rei veritate am-

bigeret, meamque probitatem ſuſpectam haberet adeat is *Illuſtriſſimum van Swieten*, qui ægrorum nomina habet, habitationisque locum.

Felicem me! cui ſub *tanti viri* auſpiciis licet facere medicinam.

Vidi ægras peſſimo mammæ cancro laborantes, quas cicuta cito juvit, erant autem plures aliæ, quibus cicuta ſolummodo levamen attulit, non vero eas curavit; aliæ ex uſu cicutæ nullam expertæ ſunt mutationem; una alterave cicutam non potuit ferre.

Idem circa alios morbos, in quibus cicutam laudavi, intellectum volo.

Nam tantum contendo: cicutam quandoque prodeſſe, & mira præſtare, ubi alia medicamenta maxime celebrata, & heroica, nil valent.

Si

Si & alii medici alia adhuc remedia inveniant, poterimus successive omnes difficillimos morbos sanare.

Profecto! mihi gratulor, dum audio, plures esse medicos, qui circa diversa vegetabilia meum exemplum sequuntur.

Quot adhuc millia plantarum sunt? quarum virtutes ignoramus. Verum ad has detegendas industria, labore, providentia, & animo, ab omni secta libero, opus est.

Nec jura in verba magistri.

Præterea tamen firmiter semper in mente erit tenendum: arti & medicamentis esse limites.

Cum jam cicuta in eodem morbo quandoque prosit, quandoque autem nil præstet, certum est, debere latere quan-

dam differentiam, cujus ſigna dignoſtica nobis adhucdum deficiunt.

Neque ego ſolus ad ea determinanda ſufficio; atque ideo nequaquam potui hucuſque dare firmas regulas.

Ii autem, qui me adjuvare potuiſſent, debuiſſentque, manum traxerunt de tabula, imo acri diſcurſu, & reiteratis ad artis filios ſermonibus mea opuſcula damnarunt, proſcripſerunt, igne ferroque ea deleta voluerunt.

Heu me! miſera hominum ſors.

Ego in binis meis de cicuta libellis caſus felices, & infelices enarravi, & monui præterea ſemper: citutam non omnibus æque profuturam, dixi jam in ſecundo libello, mihi futurum ſatis, ſi uſu cicutæ unum ægrum ex centum conſervavero & curavero, qui

aliis

aliis medicamentis non potuiſſet reſtitui.

Si ex aliis nonaginta novem medicis quivis tantum præſtiterit, quantum ego, tunc omnes centum reſtituentur.

An quis ſincerius, honeſtiuſque poſſet ſcribere? mundo licet ſua experimenta fideliter & caute proponere, cuivis autem medico liberum dein eſt, velle uti tali remedio, aut velle illud negligere.

Nec honorem, nec gloriam, nec nomen immortale, nec lucrum deſidero, vellem tantum eſſe utilis miſero, & ægrotanti humano generi, vellem calamitates levare, auferre; uti cujusvis medici officium poſtulat, vellem propterea alii me non turbarent.

Aliquot centenas libras extracti ci-

cutæ ægris exhibui, & vera confcientia affirmo: me nulli unquam nocuiffe; etenim dum vidi rem bono effe in tramite acriter perexi, continuavi, auxi dofin; quamprimum autem obfervavi (quod quidem rariffime accidit) ægrum inde bene non habere, abftinui fepofuique cicutam. Ita ars jubet.

Cum igitur hoc medicamentum prudenter exhibitum nequaquam poffit nocere, artis officium exigit, id omnibus plurimum commendetur, ut fiant innumera experimenta, quæ conferantur inter fe, comparenturque fecundum omnia figna, fymptomata, eventus; inquirantur dein rationes & caufæ, cur in eodem morbo quandoque profit cicuta, & radicaliter

curet,

curet, & cur autem quandoque nil efficiat.

Viſa differentia, inventa rei cauſa clare patebit: quouſque cicutæ efficacia ſe extendat, poteritque dein dari ratio: cur cicuta non in omnibus æqualiter agat, & tunc facile erit determinandum, quibus in caſibus evidenter conveniat, in quibus præſtet nihil.

His in ordinem redactis poterimus iis in caſibus ubi cicuta iners eſt, de alio remedio cogitare.

Tali ratione cum ingenti reipublicæ emolumento limites noſtræ artis ampliores fient.

Ego jam in aliquibus caſibus, ubi cicuta id non præſtitit, quod ex ea ſperavi, aliud remedium adhibui, nec in ſucceſſu inanis fui.

Si hoc non ſufficit: iterum aliud paratum habeo.

Sic per gradus aſcendam, & ſpe maxima fretus ſum, fore ut Deus optimus meos conatus, qui unice in proximi ſalutem fiunt, ſecundet.

Adverſariis meis hic ſancte promitto: me eo majorem in hoc ſtudii genere operam impenſurum, quo magis ipſi conabuntur me turbare, impedire.

Dum recte facio, neminem timeo.

Licet cicuta ſit remedium maxime innocuum, optarem tamen, quivis medicus ſemper a parva doſi inciperet, ſenſimque augeret.

Novimus enim quam miræ & diverſæ ſint hominum idioſyncraſiæ, hinc poſſent quidam eſſe, qui remedium minus ferrent.

Par-

Parva igitur dosi nemo peccabit, quoniam quivis bonus medicus, dum sinistri quid observat, abstinebit a remedio.

Verum bene semper est considerandum: an accidat id ex medicamento: an ex symptomatibus morbum concomitantibus, an ex errore in rebus sex non naturalibus commisso.

Sunt qui ex assumptis lapidibus cancrorum, qui certo remedium sunt innocentissimum, anguntur, vomunt, febre corripiuntur, incidunt in animi deliquia, cur non & esse possent, qui, ex latente causa, a cicuta male haberent?

Verum an ideo cicuta non est medicamentum? an cicuta ideo debet damnari? nemo prudens medicus ita cogitabit.

Si

Si uſu cicutæ ægro cuidam damnum infertur, id profecto (ſi rem medice, & ſtricto ſenſu prehendamus) non in medicamentum applicatum, ſed in errorem applicantis erit rejiciendum.

Sæpe aliena morbo ſymptomata junguntur, hinc tunc requiritur, ut & alia præter cicutam remedia præbeantur

Si ſpaſmi urgent aut convulſiones, tunc deſiderantur nervina, antihyſterica.

Si dolores vehementes ſint, neceſſaria erunt remedia paregorica, opiata; febris magna, & pulſus elevatus refrigerantia, nitroſa exigunt.

In nimia corruptione jungitur cortex peruvianus, aut ſi ſub uſu cicutæ oritur febris intermittens.

Sub-

Subinde purgatione opus eſt, ſubinde venæ ſectione.

Nimius in hunc locum acrimoniæ affluxus fonticulum, aut ſetaceum poſtulat.

Neque externe debet ſemper fomentum aut cicutæ cataplaſma apponi, verum mutanda ea ſunt, ſecundum boni medici aut chirurgi judicium & experientiam.

Si linteis carptis deligentur ulcera, tunc in auferendo debet magna cautela agi, ne adhærentia nudiſſimis vaſculis filamenta vi avellantur, unde poſſent omnia lædi; oriretur haimorrhagia, & inde ſæpe caro fungoſa propululat.

Omnia debent prius leniſſimo cicutæ infuſo, aliove apto liquido humectari.

Sym-

Symptomata magis urgentia ſæpe jubent, ut cicutæ uſus tam externus quam internus interrumpatur pro aliquo tempore, donec hæc curata fuerint, aut ſaltem mitigata.

Qui cicutam non ferunt, cum his palliative eſt agendum, quamdiu aliud remedium ignoramus.

Subinde oſſa, tumores, ſcirrhi in ſuo meditulio maximum habent dolorem; obſervavi ſæpius eo in loco tunc fuiſſe eroſionem corruptionemve; corruptum autem a ſano debet ſeparari, id autem perfici non poteſt, niſi fiat apertura verſus exteriora, hæc quandoque applicatione medicamenti chirurgici, aut inſtrumento chirurgico fieri debet, ſæpe autem ſponte fit ex uſu cicutæ.

Pro-

Prodit tunc ſanies, & fit ulcus cavum.

Rem minus intelligentes credunt talia ab uſu cicutæ fuiſſe corrupta, eroſave, ubi tamen, continuato in eodem caſu cicutæ uſu tam interno, quam externo, ſæpiſſime ſanitas perfecta ſequitur.

Vidi aliquoties ex uſu cicutæ quoſdam in glandulis ſcirrhos eſſe ſolutos, in aliis autem partibus novos comparuiſſe.

Mirum id erat; verum ægri ſemper bene ſe habuerunt, unde pertinaciter idem remedium continuavi, & ægros reſtitui.

Talia peritum nunquam terrent: & ideo nequaquam debemus ilico mutare medicamentum.

In

In victu ſunt farinacea non fermentata vitanda, ut & aromatica nimium acria.

Acida pro condimento conceduntur, prædominantia vero minus conducunt.

Vinum bonum iis, qui aſſueverunt, non nocet.

In parte affecta frictus, aut motus fortior plerumque malum augent.

Si ægri vivant in aëre puro, libero, & ſi mentem quocunque modo erectam, & hilarem conſervent, multum ad curationem confert.

Triſtitia, melancholia, mentis inquietudines curam retardant, impediunt, nova mala producunt, & ſæpe ex ſcirrho faciunt cancrum.

Tem-

Tempus quo cicuta curet, & tumores reſolvat, determinari non poteſt.

Etenim quandoque cito id perficitur, quandoque admodum lente.

Neque ſemper eadem tumorum, ulcerum, cancrorumque natura eſt.

Fœminæ ultra duos annos ob colli tumores dedi cicutam magna doſi, nulla fiebat in his tumoribus mutatio, cum tamen menſtrua longe liberius fluerent, vires eſſent majores, mens alacrior, totuſque corporis habitus longe magis perfectus, rogavit ipſa ægra, ne ſibi negem has pilulas.

Tandem poſt binos & dimidium annos fundebantur tumores, & omnia ad ſtatum naturalem redacta ſunt.

Nec diuturnus uſus nocuit.

Aliam fœminam habeo, quæ ob cancrum mammæ tantum mane ſumit duo cicutæ grana, & ſequitur adeo bona, & celeris mutatio, tumoriſque diminutio, ut adſtantes & ego admiremur, licet fœmina ſit ſeptuaginta annorum.

Urina huic fœminæ copioſiſſime profluit, cum multo glutinoſo ſedimine; dum autem uno die a cicuta abſtinet, pauca eſt urina, nec videtur ſedimentum.

In morbis circa renes, veſicam urinariam, & urinæ vias data cicuta quandoque pulcherrimos præſtat effectus.

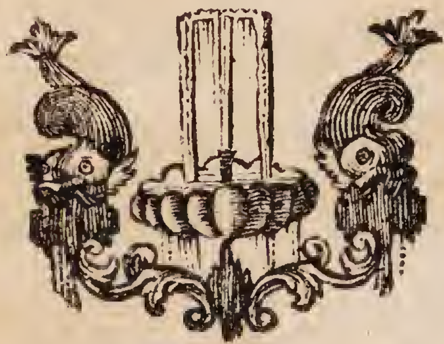
Subinde curat urinæ retentionem, ſtranguriam; ſæpe mingendi dolores opio citius ſiſtit.

Nec

Nec in calculi affectionibus contemnendum eſt cicutæ extractum.

Ex his patet dignum eſſe, ut cum cicuta fiant experimenta.

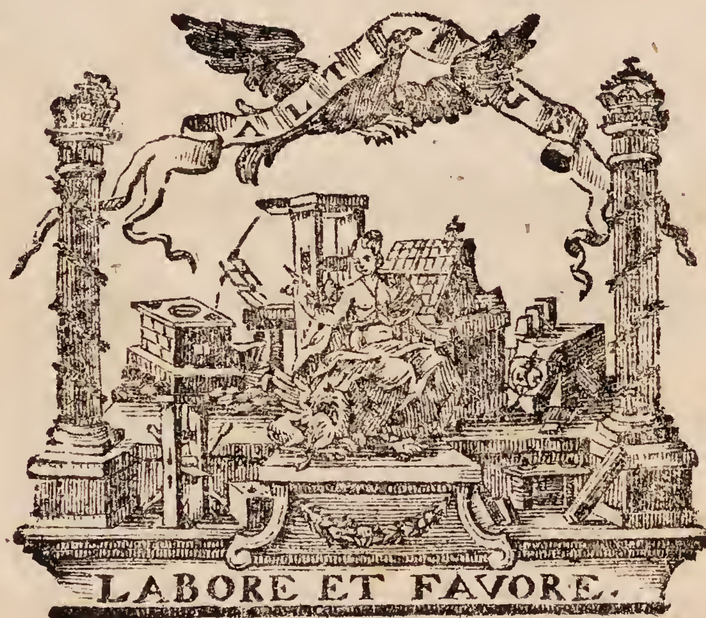
Ego interim nullam ejus virtutem ſpecificam aſſero, ſed ad regulas formandas mutuam bonorum medicorum operam exſpecto.

Cicuta off: HALL: Aliorum
Germanis Schierling. Gallis Cigue.
Anglis Common Hemlock.
Cicuta major C. B: TOUR:
Cicutaria vulgaris CLUS:
Cicuta vulgaris major MORIS:
Conium maculatum LINN:
Augustin: Cipps Medicinæ Stud: sculps: Viennæ,
et delineavit ibidem 1761

CHRISTOPHORI MOLINARII
CÆS. AULÆ MEDICI
EPISTOLA
AD
CL. V. ANTONIUM STÖRCK
AUGG. ARCHIATRUM
QUA
MULIERIS A SCIRRHO CURATÆ HISTORIA EXPONITUR.

VINDOBONÆ,
TYPIS JOANNIS THOMÆ TRATTNER,
CÆS. REG. APOST. MAJEST. AULÆ TYPOGR. ET BIBLIOPOLÆ.

ANNO CIƆIƆCCLXI.

VIRO CLARISSIMO
DOCTISSIMOQUE
ANTONIO STÖRCK
AUGUSTORUM ARCHIATRO
CHRISTOPHORUS MOLINARIUS
CÆSAREÆ AULÆ MEDICUS
S. P. D.

C Præſtans & undequaque celebrata opella Tua, Vir Doctiſſime, de cicuta tanta me illam ſæpenumero avidiſſime percurrentem affecit voluptate; ut Tibi plurimum non ſo-

lum me, ſed etiam omnes, qui medicinam faciunt, debere, fatear.

A vetuſtiſſimis enim temporibus planta hæc venefica habita fuit: Nam Theophraſto in Hiſtor. plant. teſte, Thraſyas magnus Medicus pharmacon ex ſuccis cicutæ & papaveris parva copia permixtis compoſuit, quod mortem ſine dolore conciliaret.

Mirandum itaque eſt, tale venenum obſervationibus Tuis, ſolidis experimentis ſubnixis,

eo

eo a Te fuiſſe deductum, ut cancro, ſcirrhoque præſentiſſimum remedium afferat.

A primo medicinæ ævo ad noſtram usque ætatem probe noſti, Vir Eruditiſſime, cum Medicorum animis diriſſimos hoſce morbos negotium grande faceſſiſſe, tum mortalium genus fuiſſe ab iis ad mortem usque excruciatum. Nam vel ipſo Hippocrate Auctore, cui cæterorum medentium cohors ſuccinit, cancer malum eſt immedicabile. Et quamvis aliqui fuerint, qui adverſus

 eum

eum præsidium quoddam e cicuta civerint, tamen quoniam id forte fortuna potius, quam ex arte præstiterunt, possumus sine assentationis suspicione affirmare, divinitus pene Tibi concessum esse, ut tali beneficio genus humanum Tibi devincires.

Peccarem itaque & in bonum publicum, & in Te, si invidenti animo premerem id, quod in scirrho ulcereque uterino e canceroso venereoque genere a cicutae usu expertus sum; præsertim cum a Te,

quæ

quæ Tua eſt erga me humanitas, excitatus ſim, ut morbi hujus hiſtoriam ſcripto, quod deinde publici juris fiat, committerem.

Mulier viginti quatuor annos nata, temperamenti ſanguinei, lautiſſimo victu ſemper uſa, octo annis nupta, nunquam gravida per hoc tempus effecta; Tempore menſtruorum legitimo inſolitam membrorum laſſitudinem percipiens, cum Lumborum, tum totius imi ventris ad pubem usque doloribus ſummis, & tor-

 pore

pore crurum divexabatur, donec parcissimus sanguinis ex utero fluxus cruciatu quam maximo erumperet.

Anno elapso circa Novembris initium gonorrhœam virulentam pessimi moris a marito contraxit, quæ illico, nescio qua medela, evanuit.

Instantibus circa finem mensis catameniis, misella non solum ventris mole in immensum adaucta est cum duritie, & doloribus uterinis acerbissimis; verum etiam validissima

febri

febri correpta cum vomitu biliofo quafi continuo, lypothimiis, fudoribus frigidis, dyffuria, ftranguria, alvique adftrictione fumma: nec nifi fupina citra dolorem maximum exacerbationemque fymptomatum potis erat decumbere.

Tertia die, qua atroci hac uteri inflammatione infeftabatur, accitus ego, quarta nempe Decembris, morti proximam illam inveni, nec quid, præter unicam venæ fectionem, ei fublevandæ tentatum fuerat. Juvenilem ætatem perpen-

dens, temperiem ſanguineam, ventris duritiem, ad tactum exacerbatos cruciatus, memorataque ſymptomata; etſi pulſus parvus, contractus, & cum vultu ſublivido perciperetur; juſſi ut brachii vena tunderetur, unde ſanguis larido ſimilis prodivit, & ſtatim concreſcens.

Longum eſſet ea memorare, quæ cum interius antiphlogiſtica, nitrata, emulſiones, decocta emollientia ex herb. molliſſimis & floribus, enemata oleoſa, paregorica; tum

tum exterius cataplaſmata, litusque adhibui.

Altera die, cum morbus non eſſet mitior, cenſui iteratam in brachio venæ ſectionem eſſe inſtituendam.

Sanguis priori ſimilis, nec ægrota levamen ſenſit.

Venam tertium tudi: quo facto febris aliquantiſper decrevit, & lethalia ſymptomata remiſerunt.

Spem mihi fecerunt quarta die urinæ, in quibus multa

ſub-

fubfidebant: nam quæ die decretorio apparent, crifim falutarem, auctore Hippocrate, portendunt.

At infelici præ nimiis doloribus noctes tranfigenti vigiles, vix quatuor, aut quinque grana opii fomnum conciliabant.

Cum ad feptimam perveniffemus, memoratis cum interioribus tum exterioribus remediis, quorum præcipua erant nitrum, camphora, opium, diu, noctuque exhibita,

cœ-

cœpit ex utero effluere materies varii coloris, modo flava, & viridis, modo cruenta, quæ lintea corrodebat.

Alvus, quæ ſub initium adſtrictiſſima erat, & vix enematibus ſollicitata, fœces reddebat, ſoluta eſt; & cum levamine materies fœtida, biliosaque dejiciebatur.

Detumeſcebat abdomen, in urinis ſubſidebant plurima copioſaque arenæ rubræ granula, quæ matulæ fundum petebant, nec non ſæpenumero pus.

Nona

Nona die ægrotam ex orci faucibus ereptam exiſtimabamus. At repente ira percitæ ingraveſcunt omnia ſymptomata; recrudeſcit febris, intenditur abdomen, ſtranguria acutiſſima redit, notæ denique inflammati iterum uteri ſe ſe pandunt.

In gravi hoc caſu, quid conſilii? Vires morbo fractæ, corpus continuis doloribus extenuatum, alvus adſtrictiſſima, venter tympani adinſtar intentus.

Do-

Doloris ſummi ſedes a pube ad umbilicum, & ad ileon usque ſiniſtrum.

Novam & profuſiſſimam venæ ſectionem celebrare opus fuit, quæ & poſtridie ob doloris contumaciam repetita eſt.

Sanguinis denſitas, craſſitiesque, tum dolor acerbus, nova uterum inflammatione laborare indicabant.

Ad ſanguinem tali in diſcrimine conſtitutæ, toties detrahendum, plura me audacem

cem fecerunt: nam mulier quædam, cui ſeptimeſtrem fœtum gerenti, & hepatitide afflictæ decima morbi die, qua accitus fueram, juſſi ut vena bis tunderetur, convaluit, & ſaniſſimum nono menſe infantem peperit.

Nec huic abſimile fuit, quod mihi cum juvene pleuritico annorum viginti contigit. Nam Is, poſtquam ſex dierum ſpatio ob morbi pertinaciam ſepties me auctore imminutus ſanguine fuit, integerrimam valetudinem nactus eſt.

Porro

Porro ſciebam, haud intutam in acutis, etiam octava morbi die, venæ ſectionem haberi ab Hippocrate in morbo Anaxionis: Et quocunque tempore, ætate & morbo id tentari poſſe confirmatum a Celſo, ſic de ſanguinis detractione per venas pronuntiante.

Intereſt enim non quæ ætas ſit, neque quid intus in corpore geratur, ſed quæ vires ſint.

At firmus puer, & robuſtus ſenex, & gravida mulier valens tuto ſic curantur: & alibi; *ergo*

vehemens febris, & intolerabilis dolor ſanguinis detractionem requirit.

In ægrota itaque noſtra, propterea quod, ut antea dixi, intolerabilis dolor aderat, a binis ſanguinis detractionibus non temperandum cenſui: Quæ profecto eam inſtanti periculo eripuerunt. Verum ſtranguria recruduit, uterique dolores atrociſſime eam excruciabant, quos litu, fotuque crebro lenire opus erat.

Ene-

Enematibus pluribus oleosis mollissimis solvebatur, fovebaturque adstrictissima alvus: febris modo magis, modo minus intendebat; urinæ ardorem demulcebat camphora, nitrum, opium, emulsiones semin. melon. & papaveris.

Interdiu apozemata herbar. altheæ, malvæ, flor. malv., verbasci, sambuci cum diacodio ex usu erant, cum mixtura temperante ex nitro gummi tragaganthi, arabici, camphora, lapillis cancro-

 rum,

rum, quæ excipiebantur aquis papav. rhæad. malvæque. Somnum vix conciliabant, doloresque ſopiebant grana tria, quatuor, vel ſex opii nichtemeri ſpatio aſſumta.

Nec multiplici opio tormenta compeſcere valebamus. Hiſce tamen auxiliis adjutæ cœpit materies purulenta fœtida, varii coloris, cruentaque prodire.

Viginti dierum ſpatio cruciatibus divexata fuit, ita ut integrum menſem Decembris

atro-

atroci hoc morbo afflicta transegerit.

Diuturnus erat opii uſus, augebaturque doſis, donec dolores conquieſcerent.

Victus ratione humectante, demulcente, & lactea cum decocto ſarſæparilliæ & ſaſſafras, vita ſuſtinebatur.

Animadverſione dignum eſt, tam ingentem opii uſum, eam nec reddidiſſe ſtupidam, nec paralyticam: quemadmodum

dum haud raro accidiſſe Medici plures obſervarunt.

Quod documento nobis eſſe debet, ut in arte facienda ſimus quandoque audaces. Agitur enim de homine e libitinae manibus eripiendo: Officium itaque noſtrum eſt, ut remediis cujuscunque generis, licet vehementioribus, ex arte tamen prudenterque, adhibitis, conemur morbum aggredi, donec is, ſi quidem in poteſtate noſtra ſit, depellatur omnino.

Hac

Hac ratione hyſtericam puellam vicennem, prægreſſa quaſi apoplectica affectione quadrihorium perdurante, diriſſimis poſtea, & in diem duodecies, quindeciesve recurrentibus convulſionibus, trium ſeptimanarum ſpatio, afflictam, drachmis duabus opii per vices plurimas, parvaque doſi, ante & poſt paroxismum, exhibitis, reſtituimus.

Sic altera fœmina, menſe integro per intervalla maxime convulſa, drachmis duabus opii puri, & laudani liquidi

uncia una, ex præſcripto meo, aſſumtis, integerrima valetudine potita eſt. Fatendumque cum Sydenhamio, mancam claudicantemque eſſe, ſine opio, medicinam; plusque nos iſthoc, quam quocunque alio remedio præſtare.

Depulſa itaque hoc auxiliorum genere morbi acutie, repente eo in loco, ubi dolor toto hoc tempore perſtiterat, tumor ingens, durus, ad tactum dolens apparuit: cujus hæc erat natura; ut exorta uteri hæmorrhagia, dolor ſo-

pire-

piretur, & febris major revirescеret, nova ſuppuratione conſequente.

En genuina, ni fallor, ſcirrhi uterini canceroſi effigies.

Quid balnea emollientia cum lacte, antivenerea remedia, & balſamica poſſent, neceſſe erat experiri.

In balneum quotidie temperatiſſimum ex lacte aquæ mixto, in quo ſacculi incoquebantur ex herbis emollientibus

confecti, descendit; sacculi vero parti affectæ applicabantur. Sex septimanarum spatio, ad emolliendam uteri duritiem his usa est. Hoc temporis intervallo exhibuimus quotidie Mercurii dulcis grana sex, cum pilulis balsamicis, & abstergentibus, quas quia sæpenumero non modo in his affectionibus, verum etiam in renum vesicæque ulceribus valde proficuas experti sumus, juvat hic describere.

℞. Gummi arabici, therebinthinæ aa. drach. jß.

Sa-

Saponis veneti, Rhei
electi aa. drach. ij.
Succini albi ppti. drach. ij,
Camphoræ gr. xx.
Laudani opiati gr. xv.
Balſami peruviani
drach. jß.
M. f. pillulæ gr. ij. &
deauratæ dentur.

Drachma una maſſæ hujus quotidie utebatur, cum mercurii dulcis gran. ſex: Doſis mercurii augebatur indies ad ſalivationem usque, cui bis in ſeptimana, ne erumperet, potione purgante lenitiva ex manna & cremore tartari ſy-

ru-

rupoque roſar. ſolutivo confecta, occurrebamus.

Pilulis hiſce ſuperbibebat aquæ deſtillatæ antivenereæ ſequentis lib. unam, alteri libræ lactis caprilli permixtam: quam ſolam, ſine ullo mercurii uſu, in lue venerea ulceribusque, plurimum efficacitatis habere, experti ſumus, etiam in iis, qui incaſſum a mercurio opem præſtolabantur.

℞. Rad. ſarſæparilliæ conciſ. unc. ij.

Ligni

Ligni viſci quercini.
Raſur. eboris & cornu cervi aa. unc. jß.
Cinnamomi optimi drachmas duas.
Antimonii crudi, & lapidis pumicis aa. unc. ij. utriusque nodulo incluſis.
Affunde aquæ fontis Lib. X. Vaſe bene clauſo digere ſuper. ciner. calid. hor. XXIV.
Deſtilla leni calore: hinc reliquiis affunde iterum aquæ fontis q. lubet.
Bulliant horæ ſpatio, cola.

De-

Decoctio hæc ſit pro potu interdiu.

Per integrum Januarii menſem & ad Februarii medium hiſce remediis uſa eſt.

Exortis hinc modo uteri hæmorrhagia, modo materiei purulentæ profluvio, fœtorem ab ipſa ægrotante vix ferendum ſpirante, eo tandem ventum eſt, ut dolores lenirentur, ulcus abſtergeretur, uterusque tanta colluvie maligna liberaretur.

Nihil-

Nihilominus omnium ſymptomatum caterva noſtram iterum patientem infeſtavit: Aderat enim tumor magnus, durus, & ſenſilis, qui niſi reſolveretur, aptus erat omnia iterum frequenterque turbare.

Cum itaque huic liqueſcendo memorata remedia paria non eſſe viderentur, ſubiit in cogitationem, num fortaſſe pharmaco Tuo, cicutæ nempe extracto, foret locus.

Te itaque adire conſtitui rogaturus, ut ægrotantem me-

cum

cum inſpiceres. Quod cum ſumma, qua polles urbanitate effeciſſes, autumaſſesque opportuniſſimum cicutæ uſum fore, cœpimus conſilio tuo mane & veſperi granum unum extracti cicutæ exhibere, hac lege, ut ſuperbiberet, Te conſentiente, aquæ deſtillatæ antivenereæ ſuperius deſcriptæ, una cum lacte, ſolitam, qua hucusque uſa erat, portionem.

Indies adaucta cicutæ doſis eſt, aſcendimusque ad Gr. XX. quorum X. mane; reliqua veſpere ingerebantur.

Pri-

Primis ſeptimanis, ut Tu recte in opuſculo tuo animadvertiſti, vix conſpicuus effectus ſequutus eſt, puris tantummodo qualitas mutabatur.

Fœtor non adeo ingens, modo ſanguinis dilutioris, rutiliorisque, tum purulentæ materiei laudabilioris profluvium, & quidem copioſius erumpebat.

Nec nauſea, nec vomitus nec alia incommoda concitabantur.

Statuto tempore rediere menſtrua, debita quantitate, & ſanguis nativam coagmentationem adeptus eſt.

Appetebat ipſa magis indies. Somnus ſatis placidus erat.

Functiones omnes cum animales tum naturales reviviſcebant.

Tertia & quarta ſeptimana molliorem ventrem invenimus.

Tan-

Tandem ſpatio duorum menſium remedio tuo ingens tumor ſolutus fuit adeo feliciter, ut nunc non ſolum naturalem molem abdomen nactum ſit, verum etiam vix dilutiſſimae limphae inodorae, albicantisque profuſio imperſpicua animadvertatur.

Summam quoque urinæ quantitatem bonæ indolis ſæpenumero vidimus.

Color vultus, rubicundus, amœnus, qualis ante natura erat, rediit, corpus totum

pinguefcit, ipfamque faniffimam, & ob recuperatam valetudinem animo ad hilaritatem compofito, nuper ambo confpeximus.

Quæ cum ita fint, nihil enim in morbo hoc defcribendo, ut honeftum Profefforem decet, vel prætermifi, vel diffimulavi, opinor, poffe quemquam conjicere, remedium hoc fcirrhis, cancris, aliisque tumoribus folvendis, curandisque, tum diurefi promovendæ, idoneum effe.

Effe

Esse quoque balsamicum, & vulnerarium, ut & emmenagogum efficacissimum opportunumque.

Quapropter cicuta tantum abest, ut cum veteribus inter acerrima venena prorsus relegetur, quin potius quemadmodum a Te paratur, propinaturque, saluberrimis pharmacis erit inposterum accensenda.

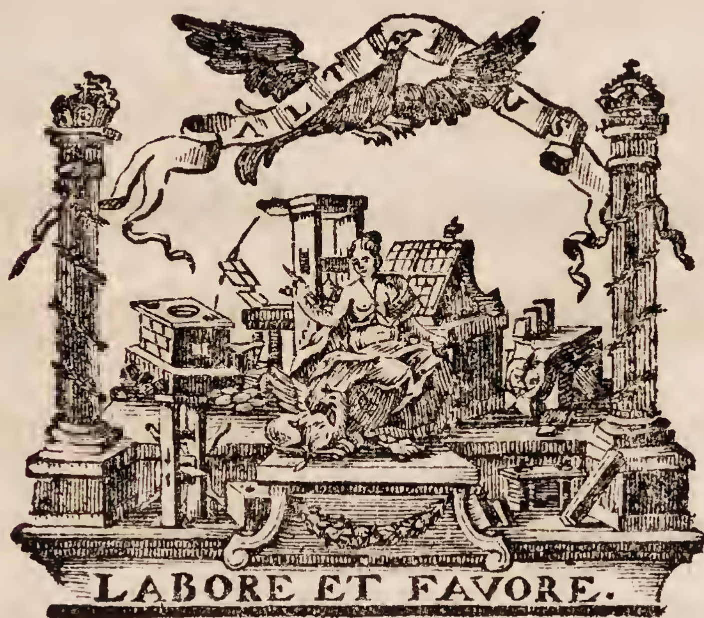
Itaque non dubito, quin si reliquas de ejus usu observationes Tuas, totius posteritatis

tis encomio prædicandas, quas anxie præstolamur, in lucem edideris, optime de genere humano sis meriturus. Vale.

D. VINDOBONÆ ex Aedibus meis IV. Id. Maii CIƆIƆCCLXI.

15

CHRISTOPHORI MOLINARII
CÆS. AULÆ MEDICI
EPISTOLA
AD
CL. V. ANTONIUM STÖRCK
AUGG. ARCHIATRUM
QUA
MULIERIS A SCIRRHO CURATÆ
HISTORIA EXPONITUR.

VINDOBONÆ,
TYPIS JOANNIS THOMÆ TRATTNER,
CÆS. REG. APOST. MAJEST. AULÆ TYPOGR.
ET BIBLIOPOLÆ.

ANNO CIↃIↃCCLXI.

VIRO CLARISSIMO
DOCTISSIMOQUE
ANTONIO STÖRCK
AUGUSTORUM ARCHIATRO
CHRISTOPHORUS MOLINARIUS
CÆSAREÆ AULÆ MEDICUS
S. P. D.

Præstans & undequaque celebrata opella Tua, Vir Doctissime, de cicuta tanta me illam sæpenumero avidissime percurrentem affecit voluptate; ut Tibi plurimum non so-

lum me, ſed etiam omnes, qui medicinam faciunt, debere, fatear.

A vetuſtiſſimis enim temporibus planta hæc venefica habita fuit: Nam Theophraſto in Hiſtor. plant. teſte, Thraſyas magnus Medicus pharmacon ex ſuccis cicutæ & papaveris parva copia permixtis compoſuit, quod mortem ſine dolore conciliaret.

Mirandum itaque eſt, tale venenum obſervationibus Tuis, ſolidis experimentis ſubnixis,

eo

eo a Te fuiſſe deductum, ut cancro, ſcirrhoque præſentiſſimum remedium afferat.

A primo medicinæ ævo ad noſtram usque ætatem probe noſti, Vir Eruditiſſime, cum Medicorum animis diriſſimos hoſce morbos negotium grande faceſſiſſe, tum mortalium genus fuiſſe ab iis ad mortem usque excruciatum. Nam vel ipſo Hippocrate Auctore, cui cæterorum medentium cohors ſuccinit, cancer malum eſt immedicabile. Et quamvis aliqui fuerint, qui adverſus

eum præſidium quoddam e cicuta civerint, tamen quoniam id forte fortuna potius, quam ex arte præſtiterunt, poſſumus ſine aſſentationis ſuſpicione affirmare, divinitus pene Tibi conceſſum eſſe, ut tali beneficio genus humanum Tibi devincires.

Peccarem itaque & in bonum publicum, & in Te, ſi invidenti animo premerem id, quod in ſcirrho ulcereque uterino e canceroſo venereoque genere a cicutae uſu expertus ſum; præſertim cum a Te,

quæ

quæ Tua eſt erga me humanitas, excitatus ſim, ut morbi hujus hiſtoriam ſcripto, quod deinde publici juris fiat, committerem.

Mulier viginti quatuor annos nata, temperamenti ſanguinei, lautiſſimo victu ſemper uſa, octo annis nupta, nunquam gravida per hoc tempus effecta; Tempore menſtruorum legitimo inſolitam membrorum laſſitudinem percipiens, cum Lumborum, tum totius imi ventris ad pubem usque doloribus ſummis, & tor-

 pore

pore crurum divexabatur, donec parcissimus sanguinis ex utero fluxus cruciatu quam maximo erumperet.

Anno elapso circa Novembris initium gonorrhœam virulentam pessimi moris a marito contraxit, quæ illico, nescio qua medela, evanuit.

Instantibus circa finem mensis catameniis, misella non solum ventris mole in immensum adaucta est cum duritie, & doloribus uterinis acerbissimis; verum etiam validissima febri

febri correpta cum vomitu biliofo quafi continuo, lypothimiis, fudoribus frigidis, dyffuria, ftranguria, alvique adftrictione fumma: nec nifi fupina citra dolorem maximum exacerbationemque fymptomatum potis erat decumbere.

Tertia die, qua atroci hac uteri inflammatione infeftabatur, accitus ego, quarta nempe Decembris, morti proximam illam inveni, nec quid, præter unicam venæ fectionem, ei fublevandæ tentatum fuerat. Juvenilem ætatem perpen-

dens, temperiem ſanguineam, ventris duritiem, ad tactum exacerbatos cruciatus, memorataque ſymptomata; etſi pulſus parvus, contractus, & cum vultu ſublivido perciperetur; juſſi ut brachii vena tunderetur, unde ſanguis larido ſimilis prodivit, & ſtatim concreſcens.

Longum eſſet ea memorare, quæ cum interius antiphlogiſtica, nitrata, emulſiones, decocta emollientia ex herb. molliſſimis & floribus, enemata oleoſa, paregorica; tum

tum exterius cataplaſmata, litusque adhibui.

Altera die, cum morbus non eſſet mitior, cenſui iteratam in brachio venæ ſectionem eſſe inſtituendam.

Sanguis priori ſimilis, nec ægrota levamen ſenſit.

Venam tertium tudi: quo facto febris aliquantiſper decrevit, & lethalia ſymptomata remiſerunt.

Spem mihi fecerunt quarta die urinæ, in quibus multa

ſub-

fubfidebant: nam quæ die decretorio apparent, crifim falutarem, auctore Hippocrate, portendunt.

At infelici præ nimiis doloribus noctes tranfigenti vigiles, vix quatuor, aut quinque grana opii fomnum conciliabant.

Cum ad feptimam perveniffemus, memoratis cum interioribus tum exterioribus remediis, quorum præcipua erant nitrum, camphora, opium, diu, noctuque exhibita,

coe-

cœpit ex utero effluere materies varii coloris, modo flava, & viridis, modo cruenta, quæ lintea corrodebat.

Alvus, quæ sub initium adstrictissima erat, & vix enematibus sollicitata, fœces reddebat, soluta est; & cum levamine materies fœtida, biliosaque dejiciebatur.

Detumescebat abdomen, in urinis subsidebant plurima copiosaque arenæ rubræ granula, quæ matulæ fundum petebant, nec non sæpenumero pus.

Nona

Nona die ægrotam ex orci faucibus ereptam exiſtimabamus. At repente ira percitæ ingraveſcunt omnia ſymptomata; recrudeſcit febris, intenditur abdomen, ſtranguria acutiſſima redit, notæ denique inflammati iterum uteri ſe ſe pandunt.

In gravi hoc caſu, quid conſilii? Vires morbo fractæ, corpus continuis doloribus extenuatum, alvus adſtrictiſſima, venter tympani adinſtar intentus.

Do-

Doloris ſummi ſedes a pube ad umbilicum, & ad ileon usque ſiniſtrum.

Novam & profuſiſſimam venæ ſectionem celebrare opus fuit, quæ & poſtridie ob doloris contumaciam repetita eſt.

Sanguinis denſitas, craſſitiesque, tum dolor acerbus, nova uterum inflammatione laborare indicabant.

Ad ſanguinem tali in diſcrimine conſtitutæ, toties detrahendum, plura me audacem

cem fecerunt: nam mulier quædam, cui ſeptimeſtrem fœtum gerenti, & hepatitide afflictæ decima morbi die, qua accitus fueram, juſſi ut vena bis tunderetur, convaluit, & ſaniſſimum nono menſe infantem peperit.

Nec huic abſimile fuit, quod mihi cum juvene pleuritico annorum viginti contigit. Nam Is, poſtquam ſex dierum ſpatio ob morbi pertinaciam ſepties me auctore imminutus ſanguine fuit, integerrimam valetudinem nactus eſt.

Porro

Porro ſciebam, haud intutam in acutis, etiam octava morbi die, venæ ſectionem haberi ab Hippocrate in morbo Anaxionis: Et quocunque tempore, ætate & morbo id tentari poſſe confirmatum a Celſo, ſic de ſanguinis detractione per venas pronuntiante.

Intereſt enim non quæ ætas ſit, neque quid intus in corpore geratur, ſed quæ vires ſint.

At firmus puer, & robuſtus ſenex, & gravida mulier valens tuto ſic curantur: & alibi; *ergo*

vehe-

vehemens febris, & intolerabilis dolor ſanguinis detractionem requirit.

In ægrota itaque noſtra, propterea quod, ut antea dixi, intolerabilis dolor aderat, a binis ſanguinis detractionibus non temperandum cenſui: Quæ profecto eam inſtanti periculo eripuerunt. Verum ſtranguria recruduit, uterique dolores atrociſſime eam excruciabant, quos litu, fotuque crebro lenire opus erat.

Ene-

Enematibus pluribus oleosis mollissimis solvebatur, fovebaturque adstrictissima alvus: febris modo magis, modo minus intendebat; urinæ ardorem demulcebat camphora, nitrum, opium, emulsiones semin. melon. & papaveris,

Interdiu apozemata herbar. altheæ, malvæ, flor. malv., verbasci, sambuci cum diacodio ex usu erant, cum mixtura temperante ex nitro gummi tragaganthi, arabici, camphora, lapillis cancro-

 rum,

rum, quæ excipiebantur aquis papav. rhæad. malvæque. Somnum vix conciliabant, doloresque ſopiebant grana tria, quatuor, vel ſex opii nichtemeri ſpatio aſſumta.

Nec multiplici opio tormenta compeſcere valebamus. Hiſce tamen auxiliis adjutæ cœpit materies purulenta fœtida. varii coloris, cruentaque prodire.

Viginti dierum ſpatio cruciatibus divexata fuit, ita ut integrum menſem Decembris atro-

atroci hoc morbo afflicta transegerit.

Diuturnus erat opii usus, augebaturque dosis, donec dolores conquiescerent.

Victus ratione humectante, demulcente, & lactea cum decocto sarsæparilliæ & sassafras, vita sustinebatur.

Animadversione dignum est, tam ingentem opii usum, eam nec reddidisse stupidam, nec paralyticam: quemadmodum

dum haud raro accidiſſe Medici plures obſervarunt.

Quod documento nobis eſſe debet, ut in arte facienda ſimus quandoque audaces. Agitur enim de homine e libitinae manibus eripiendo: Officium itaque noſtrum eſt, ut remediis cujuscunque generis, licet vehementioribus, ex arte tamen prudenterque, adhibitis, conemur morbum aggredi, donec is, ſi quidem in poteſtate noſtra ſit, depellatur omnino.

Hac

Hac ratione hyſtericam puellam vicennem, prægreſſa quaſi apoplectica affectione quadrihorium perdurante, diriſſimis poſtea, & in diem duodecies, quindeciesve recurrentibus convulſionibus, trium ſeptimanarum ſpatio, afflictam, drachmis duabus opii per vices plurimas, parvaque doſi, ante & poſt paroxismum, exhibitis, reſtituimus.

Sic altera fœmina, menſe integro per intervalla maxime convulſa, drachmis duabus opii puri, & laudani liquidi

uncia una, ex præſcripto meo, aſſumtis, integerrima valetudine potita eſt. Fatendumque cum Sydenhamio, mancam claudicantemque eſſe, ſine opio, medicinam; plusque nos iſthoc, quam quocunque alio remedio præſtare.

Depulſa itaque hoc auxiliorum genere morbi acutie, repente eo in loco, ubi dolor toto hoc tempore perſtiterat, tumor ingens, durus, ad tactum dolens apparuit: cujus hæc erat natura; ut exorta uteri hæmorrhagia, dolor ſopire-

piretur, & febris major revirefceret, nova fuppuratione con fequente.

En genuina, ni fallor, fcirrhi uterini cancerofi effigies.

Quid balnea emollientia cum lacte, antivenerea remedia, & balfamica poffent, neceffe erat experiri.

In balneum quotidie temperatiffimum ex lacte aquæ mixto, in quo facculi incoquebantur ex herbis emollientibus

confecti, descendit; sacculi vero parti affectæ applicabantur. Sex septimanarum spatio, ad emolliendam uteri duritiem his usa est. Hoc temporis intervallo exhibuimus quotidie Mercurii dulcis grana sex, cum pilulis balsamicis, & abstergentibus, quas quia sæpenumero non modo in his affectionibus, verum etiam in renum vesicæque ulceribus valde proficuas experti sumus, juvat hic describere.

℞. Gummi arabici, therebinthinæ aa. drach. jß.

Sa-

Saponis veneti, Rhei
electi aa. drach. ij.
Succini albi ppti. drach. ij,
Camphoræ gr. xx.
Laudani opiati gr. xv.
Balsami peruviani
drach. jß.
M. f. pillulæ gr. ij. &
deauratæ dentur.

Drachma una massæ hujus quotidie utebatur, cum mercurii dulcis gran. sex: Dosis mercurii augebatur indies ad salivationem usque, cui bis in septimana, ne erumperet, potione purgante lenitiva ex manna & cremore tartari syru-

rupoque rosar. solutivo confecta, occurrebamus.

Pilulis hisce superbibebat aquæ destillatæ antivenereæ sequentis lib. unam, alteri libræ lactis caprilli permixtam: quam solam, sine ullo mercurii usu, in lue venerea ulceribusque, plurimum efficacitatis habere, experti sumus, etiam in iis, qui incassum a mercurio opem præstolabantur.

℞. Rad. sarsæparilliæ concis. unc. ij.

Ligni

Ligni viſci quercini.

Raſur. eboris & cornu cervi aa. unc. jβ.

Cinnamomi optimi drachmas duas.

Antimonii crudi; & lapidis pumicis aa. unc. ij. utriusque nodulo incluſis.

Affunde aquæ fontis Lib. X. Vaſe bene clauſo digere ſuper. ciner. calid. hor. XXIV.

Deſtilla leni calore: hinc reliquiis affunde iterum aquæ fontis q. lubet.

Bulliant horæ ſpatio, cola.

De-

Decoctio hæc ſit pro potu interdiu.

Per integrum Januarii menſem & ad Februarii medium hiſce remediis uſa eſt.

Exortis hinc modo uteri hæmorrhagia, modo materiei purulentæ profluvio, fœtorem ab ipſa ægrotante vix ferendum ſpirante, eo tandem ventum eſt, ut dolores lenirentur, ulcus abſtergeretur, uterusque tanta colluvie maligna liberaretur.

Nihil-

Nihilominus omnium ſymptomatum caterva noſtram iterum patientem infeſtavit: Aderat enim tumor magnus, durus, & ſenſilis, qui niſi reſolveretur, aptus erat omnia iterum frequenterque turbare.

Cum itaque huic liquefcendo memorata remedia paria non eſſe viderentur, ſubiit in cogitationem, num fortaſſe pharmaco Tuo, cicutæ nempe extracto, foret locus.

Te itaque adire conſtitui rogaturus, ut ægrotantem mecum

cum inſpiceres. Quod cum ſumma, qua polles urbanitate effeciſſes, autumaſſesque opportuniſſimum cicutæ uſum fore, cœpimus conſilio tuo mane & veſperi granum unum extracti cicutæ exhibere, hac lege, ut ſuperbiberet, Te conſentiente, aquæ deſtillatæ antivenereæ ſuperius deſcriptæ, una cum lacte, ſolitam, qua hucusque uſa erat, portionem.

Indies adaucta cicutæ doſis eſt, aſcendimusque ad Gr. XX. quorum X. mane, reliqua veſpere ingerebantur.

Pri-

Primis ſeptimanis, ut Tu recte in opuſculo tuo animadvertiſti, vix conſpicuus effectus ſequutus eſt, puris tantummodo qualitas mutabatur.

Fœtor non adeo ingens, modo ſanguinis dilutioris, rutiliorisque, tum purulentæ materiei laudabilioris profluvium, & quidem copioſius erumpebat.

Nec nauſea, nec vomitus nec alia incommoda concitabantur.

Statuto tempore rediere menſtrua, debita quantitate, & ſanguis nativam coagmentationem adeptus eſt.

Appetebat ipſa magis indies. Somnus ſatis placidus erat.

Functiones omnes cum animales tum naturales reviviſcebant.

Tertia & quarta ſeptimana molliorem ventrem invenimus.

Tan-

Tandem ſpatio duorum menſium remedio tuo ingens tumor ſolutus fuit adeo feliciter, ut nunc non ſolum naturalem molem abdomen nactum ſit, verum etiam vix dilutiſſimae limphae inodorae, albicantisque profuſio imperſpicua animadvertatur.

Summam quoque urinæ quantitatem bonæ indolis ſæpenumero vidimus.

Color vultus, rubicundus, amœnus, qualis ante natura erat, rediit, corpus totum

pinguefcit, ipfamque faniffimam, & ob recuperatam valetudinem animo ad hilaritatem compofito, nuper ambo confpeximus.

Quæ cum ita fint, nihil enim in morbo hoc defcribendo, ut honeftum Profefforem decet, vel prætermifi, vel diffimulavi, opinor, poffe quemquam conjicere, remedium hoc fcirrhis, cancris, aliisque tumoribus folvendis, curandisque, tum diurefi promovendæ, idoneum effe.

Effe

Esse quoque balsamicum, & vulnerarium, ut & emmenagogum efficacissimum opportunumque.

Quapropter cicuta tantum abest, ut cum veteribus inter acerrima venena prorsus relegetur, quin potius quemadmodum a Te paratur, propinaturque, saluberrimis pharmacis erit inposterum accensenda.

Itaque non dubito, quin si reliquas de ejus usu observationes Tuas, totius posterita-

tis

tis encomio prædicandas, quas anxie præſtolamur, in lucem edideris, optime de genere humano ſis meriturus. Vale.

D. VINDOBONÆ ex Aedibus meis IV. Id. Maii CIↃIↃCCLXI.

